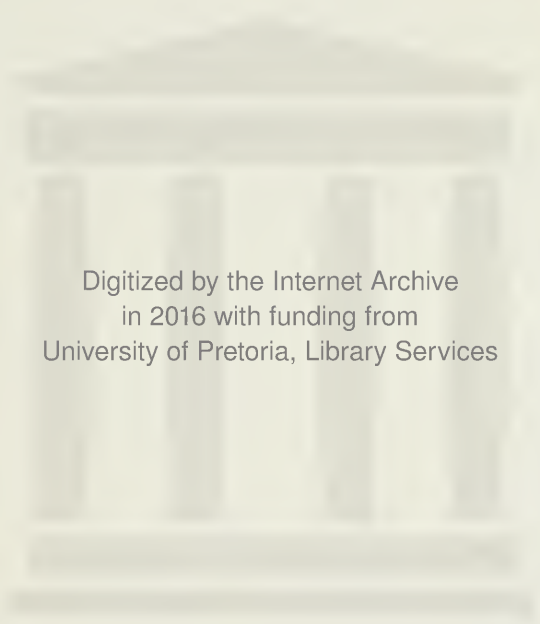




Digitized by the Internet Archive
in 2016 with funding from
University of Pretoria, Library Services



2443955

DE
EERLOOSHEID ONTMASKERD,
IN DE
OPENBAARE
VERDEDIGINGE

VAN DE
EERE EN HET GEHOUDEN GEDRAG
VAN
JOHANNES HENRICUS
REDELINGHUTS:

TEGEN
DE MISHANDELINGE ZYNER GEWEZENE
LASTGEEVERS EN DERZELVER MEDE-
STANDERS; EN INZONDERHEID, DE
ZICH NOEMENDE REPRESANTAN-
TEN DER KLAAGENDE EN REDRES-
VERZOEKENDE BURGERYE

VAN DE
KAAP DE GOEDE HOOP.

Verrykt met authentyke en andere stukken, ge-
deeltelyk berustende ter griffie van HUNNE
HOOG MOG. en behoorende tot de ge-
schiedenissen der Verëenigde
Nederlanden.

*Na dit alles zult gy my wel willen toestaan, dat men van smart moet
sterven, of zich boven de grilligheden der Fortuin verheffen. —*

BELISARIUS, IIde Hoofdstuk.

Te AMSTERDAM, by
J. A. CRAJENSCHOT.

M D C C X C I I.

2 PA 264
66346

Gedrukt voor rekeninge van den Auteur.

*'Er werden geene exemplaren voor recht erkend, dan die
door den Auteur zelve ondertekend zyn.*

MERENSKY-BIBLIOTEEK
UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

Klasnummer ZPA 264

Registernummer 66346

REDEWINGHUIS

O P D R A G T.

AA N D E H O O G E D E L E G E S T R E N G E
H E E R E N

Mr. SEBASTIAAN CORNELIS
NEDERBURGH,

SIMON HENDRIK
FRYKENIUS

E N

EDUARD DANIELS,

*Commisfarisfen Generaal, en Secretaris, van
wegens de Generaale Nederlandsche Oost-
Indische compagnie, na Indiën en de
Kaap de goede Hoop, &c. &c. &c.*

H O O G E D E L E G E S T R. H E E R E N !

Gedoog dat een flachtöffer dier bekende
volksbeweelingen, welke zedert eenige jaaren
de Volkplantinge van de *Kaap de goede Hoop*
ontrust hebben, Uw Hoog. Ed. Gestr. een
bewys van dien eerbied geeve, welke de gee-
nen,

nen, die ons wettig en wel regeeren, het recht hebben, van ons te vorderen.

Zonder eene lofrede op Uw Hoog Ed. Gestr. aller character te maaken, zal ik my eeniglyk verftouten van te zeggen, dat, dáár alle wel-denkenenden, die de belangen van het Nederlandsch Gemeenebest, met opzicht tot haare bezittingen in *Indiën*, ter harte gaan, zich in de keuze, gevallen op Uw Hoog Ed. Gestr. verheugd hebben, — ik ook in mynen geest het gelukkig tydftip te gemoete zie, in welke Uw Hoog Ed. Gestr., van hoogerhand met eene genoegzaame magt voorzien, nevens de nodige verbéteringen in de Oosterfche bezittingen van den Staat, tevens in myn vaderland, die geregelde orde in 't burgerlyk beftuur vestigen zult, welke ik altoos als een vreedzaam burger, vuurig gewenscht hebbe, aldaar éénmaal te mogen zien heerschen, en welk gebrek my eigenlyk genoopt heeft, eenen last op my te neemen, die my thans zó veele onāangenaamheden veroorzaakt.

Het is daarom, dat ik de vryheid neeme, dit tegenwoordig stuk aan Uw Hoog Ed. Gestr. met alle behoorlyken eerbied op te draagen, met dééze nedrige béde, om, zo 'er in hetzelfde eenige zaaken van wezenlyk aanbelang,
myn

myrⁿ ongelukkig vaderland betreffende, mogten voorkomen, dezelve tot heil myner verblinde en misleide mede-burgeren, in wyze en gunstige overweeginge te neemen, — en voor 't overige, de vryheid te vergeeven, die genomen word, door

HOOG EDELE GESTR. HEEREN!

Amsterdam,
den 4^{den} April
1792.

Uwer Hoog Edel Gestr. zeer
ootmoedige en gehoorzaame
dienaar.

J. H. Regelinghuys.

V O O R R E D E.

*O*nder alle de plichten van een goed burger, is 'er zekerlyk geene, welke moeielyker te betrachten, aan verschillender uitleggingen, en daarom ook aan meerdere gevaaren onderhevig is, dan die, welke wy vaderlandschliefde noemen.

Zommigen, verstaan door deeze geneigtheid, eene drift, die onberedencerd is, om dat zy zig eeniglyk bepaald, tot de plaatselyke ligging, of het aangenaame van eenig land, stad of woonplaats, alwaar men 't eerste levenslicht aanschouwde.

Anderen weder, zyn zo sterk verkleefd aan de Godsdiensfige en burgerlyke vooroordeelen en begrippen in hun vaderland aangenomen of geëerbiedigd, dat zy ter goeder trouwe gelooven, dat al 't geene, 't welk afwykt van de zeden, gewoonten en gebruiken hunner landsgenooten, met de gezonde reden en goede orde strydig is. Deeze bekrompene denkbeelden omtrent dien wezenlyken plicht, maaken nogthans wel zomtyds plaats, voor gunstiger indrukzelen, indien ons hart door de opvoeding niet geheel bedorven is, en wy door oefening de gelegenheid vinden, om onzen smaak te verbeteren, en in menschkennis te vorderen.

Dan, een derde heeft van deeze zó ménigmaal verkeerd begreepen deugd, in 't geheel geen denkbeeld met betrekking tot zich zelve; — hy bespot veelal allen iever, welken 'er gebezigd word om de algemeene belangen des staats te helpen bevorderen, en noemt
dit

dit burgerlyke geestdryverye. Zyne byzondere oogmerken nogthans, overtuigen hem zelven te zeer, dat het perfoonlyk belang geen hersenschim is, dan dat hy 'er niet voor ieyeren zoude; zo dat men hem in den staat, dikwerf de partye zal zien kiezen van den geenen, van wien hy eenig aanmerkelyk voordeel hoopt; en deezen rol zal men hem voornaamelyk zien vertoonen, in tyden van staats-beroeringen. — Diergelyke lieden zyn over 't geheel genomen, de gevaarlykste leden eener burger-maatschappye, en behooren, in onrustige tydperken, door den braaven Regent, en vaderlandlievenden burger, wel d'gelyk in 't ooge gehouden te worden.

Den man van goede beginzelen daarëntegen, begrypt door de liefde tot het vaderland, die deugd, welke bestierd door waare menschliefsde en heldenmoed, geen andere bedoeling heeft, dan om het algemeene nut en welzyn des staats, van welke hy, of door het recht van geboorte, of dat der inwooninge, een der bevoorrechte leden geworden is, te bevorderen; en zulks inzonderheid, wanneer de regeerings-form, of de natuurlyke voordeelen zynes vaderlands toebrengen kunnen tot de goeden zeden, en den algemeenen welvaard.

Of den schryver van het volgend stuk eenig recht hebbe, om onder deeze laatste klasse gerangschikt te worden, zal een waarheid-lievend lézer, wanneer hy hetzelve met genoegzaame onzydigheid zal doorbladerd hebben, zelve kunnen beslissen; hy zal verder gaan, —

hy zal, indien hy der menschen-woelingen immer met een wysgeerig oog beschouwd hebbe, met den schryver eindelyk tot de erkenenis deezer treurige waarheid komen, dat veele onzer natuurgenooten zo ondeugende zyn, dat zy de heiligste verplichtingen op eene dartele wyze verbreeken kunnen. *Eene waarheid! welke een heilloozen invloed hebben zoude op de zeden, zo het den braaven man immer aan moed ontbreken konde, om op eene voorzichtige wyze tegen den stroom van besorvene begrippen te worstelen, ten minsten voor zich zelyen vry en onbekrompen te handelen, en door een zedelyk voorbeeld te onderwyzen: maar niet te min eene waarheid! die reeds geheele volken laag en veragtelyk heeft gemaakt, om dat 'er oppervlakkig dit ongelukkig gevolg uit kan getrokken worden, dat het dwaasheid is, iets anders dan ons eigen rust en welvaard te behartigen; want deeze onderstelling maakt den mensch onrechtvaardig jegens een ieder, behalven den Dwingeland en zyne Vissiers: voor deezen zal hy als een verachtelyke worm kruipen, om dat hy 'er gunsten van bedeld, terwyl hy zynen broeder al het gewicht zynner barbaarsche meerderheid doet gevoelen.*

Deeze laatste onderwerpen, hoe zeer ook, door derzelver gewicht, geschikt, tot voorwerpen van onderzoek en bespiegeling aan eenen man, die met den rampspoed worsteld, zullen cyenwel het zaakelyke van het volgend verhaal niet uitmaaken. Zy zouden echter aan zynen geest, als geene redenen hebbende om
d:

de waereld van haare voordeeligste zyde te beschouwen, eenig voedsel kunnen verschaffen, om zyne aanmerkingen kracht by te zetten, en het onderwerp voor den gevoeligen lezer, belangryk te maaken; maar dan zal déezen, indien hy van voorspoed en genoegten omringd is, mischien zeer veel geduld, en de grootste onzydigheid nodig hebben, om het publiek gedrag van den schryver naar waarheid te beoordeelen: dog dit is ook de eenige gunst, welke hy vraagt.

R E G I S T E R

D E R

B Y L A A G E N.

- Lt. A. **P**ropositie; gedaan aan de burgerye van de *Kaap de goede Hoop*, en op den 4^{den} april 1786, overgegeeven aan HUN HOOG MOG. de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden. pag. 102
- Lt. B. Acte van qualificatie, en verbond der voornaamste burgeren van de *Kaap de goede Hoop*, op den 4^{den} april 1786, overgegeeven aan HUN HOOG MOG. de Heeren Staaten Generaal der Verëenigde Nederlanden. 106
- Lt. C. Eerste acte van garantie, by welke eenige der voornaamste burgeren van de *Kaap de Hoop*, zich hebben verklaard en gesteld, tot principaale contribuanten, in de zaak der klagende en redrès-verzoekende burgerye aldaar. 113
- Lt. D. Tweede acte van garantie, waarby in 't byzonder, de gezamentlyke repræsantanten der redrès-verzoekende burgerye van de *Kaap de goede Hoop* zich, tot meerder zekerheid hunner gecommitteerdens in *Nederland*, verbonden hebben. 116
- Lt. E. Procuratie; gepasfeerd op de gevolmagtigden der burgerye van de *Kaap de goede Hoop*,
Hoop,

- Hoop*, en op den 4^{den} april 1786, overgegeeven aan HUN HOOG MOG. de Heeren Staaten Generaal der Verëenigde Nederlanden. pag. 118
- Lt. F. Advertentie van MARTHINUS ADRIANUS BERGH. 123
- Lt. G. Contra-advertentie, van JOHANNES ROOS, JOHANNES HENRICUS REDELINGHUYNS en JOHANNES AUGUSTUS BRESLER. 125
- Lt. H. Concept-interpreteerende notificatie van M. A. BERGH, strekkende tot herroeping zynner advertentie. 131
- Lt. I. Request; door de gecommitteerden der burgerye van de *Kaap de goede Hoop*, op den 4^{den} april 1786, gepraesenteerd aan HUN HOOG MOG. de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden. 133
- Lt. K. Extract uit het register der resolutien van de HOOG MOG. de Heeren Staaten Generaal der Verëenigde Nederlanden, in dato den 4^{den} april 1786. 149
- Lt. L., M. en N. Extracten, uit het register der resolutiën, van de HOOG MOG. Heeren Staaten Generaal der Verëenigde Nederlanden, &c. 151, 153, 153.
- Lt. O. Extract van een brief; geschreeven door den procureur MATTHYS HENDRIK VAN SON HENDRIKZ. in 's *Hage*, aan de repräsentanten der klagende burgerye van de *Kaap de goede Hoop*. 156
- Lt. P.

- Lt. P. Brief; geschreeven, door de gecommiteerden der klaagende burgerye van de *Kaap de goede Hoop*, aan derzelver committenten aldaar. pag. 158
- Lt. Q. en R. Extracten van twee brieven; geschreeven in 's *Hage*, door den procureur MATTHYS HENDRIK VAN SON, HENDRIKZ. aan de repræsentanten der burgerye van de *Kaap de goede Hoop*. 161, 162
- Lt. S. Brief; geschreeven door de gevolmagtigden der klaagende burgerye van de *Kaap de goede Hoop*, aan vyf leden van derzelver committenten aldaar. 164
- Lt. T. Brief; geschreeven door de gecommiteerden der klaagende burgerye van de *Kaap de goede Hoop*, aan de repræsentanten dier burgerye in 't generaal. 175
- Lt. U. Declaratoir en Protest, gedaan en overgegeeven, aan de repræsentanten der klaagende, en redrès-verzoekende burgerye van de *Kaap de goede Hoop*, door en van wegens een aanzienlyk gedeelte hunner kiezers en committenten aldaar. 193
- Lt. V. Particuliere brief, geschreeven uit *Amsterdam*, naar de *Kaap de goede Hoop*. 196

V E R D E D I G I N G E.

Uit welk een der beide volgende gezigtpunten, het *publiek* gedrag van den schryver deezer verdediging geduurende al den tyd, dat hy het belang van zyn ongelukkig Vaderland, op eene wettige, *en door zyn Souverein zelf goedgekeurde wyze*, heeft getracht te behartigen, zal te beschouwen zyn, laat hy met gerustheid over, aan het oordeel van den billyken lezer, ten vollen overtuigd zynde, dat het den deugdzaamen man in hetzelfde aan geene stoffe ontbreken zal, om den stap, welken hy tegen eene geheele menigte doet, volkomen te rechtvaardigen; terwijl een nieuw bewys, van de boosheid veeler onzer medefchepzelen, hem misfchien zal kunnen overtuigen, dat wy noch verre afzyn, van die algemeene beschaaving, en de wysgeerige orde, van welke wy zo gaarne droomen, om het verdriet te verzachten, welk wy over de noch te algemeen heerschen.

A

fchende begrippen der ondeugd en der onverdraagzaamheid gevoelen.

„ De *eerzucht* , zo lange zy onder 't gebied der rede ons hart beheerscht, is zekerlyk eene voornaame deugd. Zy is het, welke den mensch verre boven het redenloos dier verheft , dáár zy zyne verftandelyke vermogens ontwikkelende, hem vry en onbekrompen doet denken en handelen , en hem dus nader aan zyne beftemming brengt.”

„ Zy is de dryfveêr onzer beste daaden; en vind haare belooning altoos in zich zelf; want, na dat wy door haar aangevuurd, iets groots, iets edels verrigt hebben , word dit in kalme oogenblikken van de aangenaamfte gewaarwordingen voor onzen geest gevolgd; om welke aandoeningen beftendig te maaken de NATUUR het in ons zó gefchikt heeft, dat wy onophoudelyk eene neiging tot deugdzame bedryven ontwaar worden.”

„ Dit is deeze hartstogt van haare gunstige zyde befchouwd, doch vertegenwoordigd u een fterveling, wiens geest van geene betaamelyke eerzucht beftierd word, en gy zult u een tegenovergefteld wezen vormen. Hy zal namelyk, ter verkryginge van den Afgodner verbeelding, het zy grootheid, magt, ryk-

rykdom of eer, zyn wezenlyk belang uit 't oog verliezen, om dat hy eene scheidinge za willen maaken, tusfchen die algemeene belangen, welke de leden eener Maatschappye aan elkander moeten verbinden, en zyne byzondere oogmerken, of, hy zal zich van het oogenblik af aan, dat hy zyn byzonder doelwit, ten koste van het algemeene nut zal willen behartigen, zich zelf gaan beschouwen, als een op zich zelf staande wezen, wier belangen in geen verband staan, met die zyner natuurgenooten, dan voor zo verre, *dééze*, door *géénie* kunnen bevorderd worden; terwyl het heilloos gevolg van dit eerezuchtig denkbeeld zal zyn, dat hy, indien hy een afhangeling van anderen zy, door kuipery en laagheid, tot de vervulling zyner wenschen zal trachten te geraaken, of dat hy, indien hy magts en aanzien genoeg hebbe, door geweldige middelen zyne oogmerken zal zien te bereiken."

Eene uitzondering nochtans, kan 'er stand grypen, ten opzichte van 't verkiesbaar belang eener geheele maatschappye, boven dat van een derzelver leden, in gevallen name-lyk, van openbaare mishandeling. Indien een eerlyk en rechtschapen man zich, op eene

baarsche wyze, door domme vooroordeelen, verbittering of haat, zodanig aangerand vind, dat 'er zyn goede naam door zoude lyden, zo hy zweeg, dan word het van hem een zuivere plicht geächt, zyn character te verdedigen, en de mishandeling, zelfs van het algemeen, zonder vreeze, in haar waar daglicht te vertoonen.

Dit heeft nu plaats omtrent den schryver, die door zyne mede-burgeren, tot op den rand eenes afgronds voortgestuwd zynde, noch gaarne, voor dat hy het toneel verliet, zyn character door de stem van het achtbaar algemeen beoordeeld zag, tegen de schreeuwende onrechtvaardigheden, welke hem van hen bejegenden, ter zelfder tyd, dat zy hem door eene openlyke *Commissie* lastigden, om in hunnen naam by den Souverein vertoogen te doen, tegen de ondrukkingen, onder welke zy op hunne beurt zuchteden.

Het verlangen ondertuschen van den ongelukkigen schryver, om zich gerechtvaardigd te zien, zal mischien verwondering baa-
ren; — doch zulks zal ophouden, wanneer men ontwaaren zal, dat de mishandeling welke hem wedervaard, van dien aart is, dat zy altoos ten gevolge zoude hebben, indien hy
niet

niet besluiten konde de waarheid hulde te doen , dat zyne eer 'er het slachtöffer van wierd. — Zyn zaak is te rechtvaardig, de mishandeling hem aangedaan, te ingewikkeld, om niet nodig te hebben, ter zyner verdediging in 't helderst daglicht geplaatst te worden, en zyne eer hem te dierbaar, om die door eene te ver gedreevene verdraagzaamheid, onder 't bereik der vermetene lasterzucht te stellen. Laat hem derhalven een begin maaken.

In den jaare 1784. vond de klaagende en en redres-verzoekende burgerye van de *Kaap de goede Hoop*, zich bezwaard, over een besluit, genomen te *Amsterdam* op den derden december des vorigen jaars, door de Bewindhebberen der *Nederlandsche Oost-Indische Maatschappye*, op de klagten in twee onderscheidene Memoriën (*), bereids het jaar 1779 aan hen gedaan; als welk besluit, in stede van der onderdrukkinge, onder welke zy reeds lange gezocht hadde, paalen te stellen,

(*) Deeze Memoriën werden met de daar nevens gevoegde bewysstukken, in den jaare 1785, op last der Staaten, van Bewindhebberen afgeëischt, en vervolgens ter drukkerye van hoogstdezelve ter persse gebragt.

len , in tegendeel haar meerder gefchikt fcheen , om een wyde deur te openen tot de uitoeffening van het willekeurigst gezach.

Dit ongenoegen vervolgens tot eene vry algemeene gifting overgeflagen zynde , was evenwel niet van dien aart , dat het den getergden en misnoegden ingezetenen , in zyne beginzelen van trouwe en verknochtheid aan de belangens der Republieke , konde doen wankelen. Het bepaalde zich eeniglyk tot het beftier der Maatfchappye , voor zo verre hetzelfde betrekking hadde tot de Volkplanting zelfe , ten aanzien van derzelver burgerlyke en rechterlyke Regeering ; gelyk blykt , uit het ter nedergeftelde in het voorloopig verzoekschrift , aan HUN HOOG MOG. overgegeeven in 's Hage , op den 4^{den} April 1786 , en welk ftuk , onder verfcheide *periodes* van bezwaaren , de volgende aanmerkelyke behelzen :

„ Dat tot dien tyd toe , aan het *Voorgebergte de goede Hoop* , geene wetten of inftellingen hadden plaats gehad , waardoor de wederkeerige verplichting der Overheden en Regeerders aan de eene zyde , en dat der ingezetenen aan hun beftier onderworpen aan den anderen kant , naauwkeurig wierd bepaald , en op een duurzaamen voet gevestigd.”

„ Dat

„ Dat daarom de *supplianten* de vryheid hadden genomen, van aan HUN HOOG MOG. naar waarheid voor te draagen, dat de twee aanzienlykste *Collegien* daar te lande, zynde den Raad van *Politie*, en den Raad van *Justitie*, of het hoogste Gerechtshof, tot op dat oogenblik niet waaren voorzien geweest, van *instructien* of berichtschriften, die derzelve gezach en plicht bepaalden.”

„ Dat het 'er ook zeer verre van daan waare, dat daar te lande zekere en vastgestelde wetten voorhanden zouden zyn, welke inzonderheid konden strekken, tot een richtsnoer der beflissinge van zodanige geschillen, als uit de plaatselyke gesteldheid, of byzondere huishoudinge der Volkplantinge, en uit den handel en kostwinninge van derzelve ingezetenen konnen voortvloeien. En dat, voor zo verre 'er al eenige *Ordonnantien* en *Reglementen* desüangaande mogten voorhanden zyn, de ingezetenen dan noch wierden verstoken van de gelegenheid, om daarvan de nodige kennis te erlangen; ja zelfs te meermaalen, niettegenstaande hunne ernstige poogingen en verzoeken, geene echte afschriften hadden konnen bekomen van wetten, door welker overtreeding zy geoordeeld

waaren geworden, misdaadig en strafbaar te zyn."

„ Dat , gelyk by mangel van vaste en duurzaame wetten, de rechtpleginge, alleenlyk van het goedvinden der Rechteren had afgehangen, de ingezetenen ook steeds daarvan de smertelykste ondervinding hadden gevoeld ; als waaruit te meermaalen waaren voortgevloeid , die willekeurige en onrechtmaatige beslissingen over het lot der burgers, welkers gewaand misdryf veelal daarin bestaan had , dat zy vervallen waaren geweest , in de ongenaade der Regeeringe enz."

Eindelyk werden alle deeze grieven beslooten , met een onöpgesmukt tafereel van de verkleefdheid der ingezetenen aan hunnen Souverein ; — eene schets , wel waardig , om alhier woordelyk ingelascht te worden , als behelzende: *dat alle de geledene veröngelykingen niet in staat waaren geweest , om den meergemelden Kaapschen burgerstaat , steeds indachtig den eed van getrouwheid aan HUN HOOG MOG. als hunnen wettigen Souverein plechtig afgelegd , te doen wankelen , in hunne verknochtheid aan de belangen van den Staat ; terwyl zy in tegendeel , geduurende den jongsten oorlog , tuschen de Kroon van Groot-Brittanniën*

niën en deeze Republiek gevoerd, wanneer hunne voorschreeve klagten aan Bewindhebberen reeds waaren ingebracht, alle poogingen hebben aangewend, om den weérloozen toestand der Volkplantinge, door verkeerd bestier veroorzaakt, zo veel mogelyk te herstellen, en dezelve in staat te brengen; om, ingevalle van vyandlyken aanval, behoorlyken wederstand te kunnen bieden, en de bezittingen van deezen Staat kloekmoedig te beschermen, offchoon in dien tyd, de onderdrukkingen, hand aan hand bleeven toeneemen, enz.

Dan, om den draad des verhaals niet uit 't oog te verliezen, zal 'er dienen te rug getreeden te worden, tot het gedrag, welke de burgerye in deezen zamenloop van omstandigheden hield, — omstandigheden! welke, gesterkt door het zo evengemeld besluit van den jaare 1783, haaren toestand in de grootste onzekerheid dompelden, en haar daarom wettigden, om de bescherminge van den Souverein, als die van een weldaadig vader in te roepen, tegen alle onderdrukkingen, welke uit dien onzekeren toestand konden geboren worden. Om dit naar waarheid te schetsen, zal men in den schryver moed en deugd moeten vooronderstellen; trouwens, dit heeft hy.

Hy eerbiedigd de waarheid, en heeft zich ook ontdaan van alle hoop en vreeze, die ons maar vernederd en kleinmoedig maakt.

De burgerye hervatte dan haare zaak op de volgende wyze. Voorgegaan door een aantal aanzienlyke ingezetenen, die moeds genoeg bezaten, om het gevaar, dat hen òmringde te verachten, wierd'er door haar in de maand augustus des jaars 1784, eene *acte* van vereeniging goedgekend en getekend. Uit deeze acte, welke om derzelver gewigt hier nevens gevoegd is (*), blykt alreede het gevormd ontwerp der burgerye, als behelzende, eene genoegzaame duidelyke verklaring, dat zy, getergd en tot wanhoop gebragt zynde, door het eigendunkelyk bestier der tegenwoordige Regeering, het denkbeeld, van zich langer aan het Regeerings-stelsel der Maatschappye verbonden te rekenen, had laten vaaren, voor het rechtmaatiger gevoelen, dat wanneer de Souvereiniteit den teugel der Regeeringe zelve in handen nam, en de Volkplantinge aldus *onmiddelyker* onder het bestier der Generaliteits-landen, gebragt wierde, zy haare inwooneren, onder de schaduwe der zach-

(*) Sub Lt. A.

zachte wetten van HUN HOOG MOG. ééns gelukkig zoude zien.

Eene vraag zou hier natuurlyk kunnen invallen, namelyk, of dit ontwerp niet louter herfenschimmig waare? — Maar laat dit ééns zo zyn; voor het tegenwoordige nochtans, is deszelfs zegepraal misfchien niet verre af, en dan zal het blyken, dat men eeniglyk omtrent het juiste tydstip deezer gebeurtenis, een weinig gedwaald hebbe. — Doch laaten wy de ernst hervatten: moet men niet toestaan, dat door eene zamenloop van ongelukkige omftandigheden voor de Maatschappye, het haar eindelyk eens ontbreeken zal aan middelen, om haare zó uitgebreide als kostbaare Heerschappye in *Indiën* in diervoe-gen te handhaaven, als zy noch tegenwoordig tracht te doen, door het bézigen van hulpmiddelen, welke *misfchien* by de uitkomst zullen blyken doodelyk te zyn? — Immers, indien het geoorloofd zy, zich van den toestand der Maatschappye eenig denkbeeld te vormen uit de verplichting welke haar in deeze laatste tyden heeft kunnen opgelegd worden, om, zo menigmaal zy de hulp van den Staat nodig had, haaren wankelbaaren toestand in alle derzelve gedeeltens open te leggen,

gen , als mede uit het geene dienāangaande door Bewindhebberen zelve is bericht geworden , — dan worden wy gedwongen hetzelfde hieröp te laten nederkomen , dat het oogenblik eener flooping , met snelle schreden naderd ! —

Dit wierd ook in den jaare 1784 , in de Volkplantinge gevreesd ; — en om deeze vrees te gevoelen , had men niet meer nodig , dan een weinig gezond verstand , en eene middelbaare kennis van de zedelyke gesteldheid van 's Maatschappy's bestier. Daar van daan ook mischien , dat de burglary haare toevlugt tot de Opperste Magt willende neemen , ook eindelyk het besluit , genomen in de vereenigings acte , ter uitvoer bragt , namelyk , om eenige haarer leden , voorzien van eene behoorlyke volmachtshappinge , (*procuratie*) en de nodige berichtshriften , (*instructiën*) naar Europa af te zenden , ten einde by HUN HOOG MOG. de algemeene klagten in te brengen , en derzelver bescherminge af te smeeken.

Midlerwyl waaren die gekorene leden bedacht , om al zulke maatregelen te neemen , als welken noodwendig vereischt wierden , om den op zich genomen last , in eene geregelde orde , en met 't uitzicht , tot een gelukkigen

uitc

uitflag te behandelen. Zulks gaf op den 25^{te} February 1785 aanleiding, tot het neemen van een plechtig besluit in de Vergadering der *geconstitueerden*, meerder bekend onder de benaaminge van *repræsentanten des klaagenden en redres-versoekenden burgerstaats van de Kaap de goede Hoop*, en welker leden in de maand november 's voorigen jaars, door eene *acte* welker inhoud hiernevens gevoegd is (*), door het lichaam der burgerye verkoren en beroepen waaren, ten einde uit haar naam, het bestier der algemeene zaak op zich te neemen.

Het evengemeld besluit wierd vervolgens van een tweede gevolgd, gedagtekend den 8^{te} Maart 1785. Beide hadden zy betrekking tot de reeds gedaane verkiezinge der gemagtigden, tot derzelver jaargelden, derzelver gewoone en buitengewoone uitrusting, belooning, en de kosten, welke tot de uitvoeringe van hunne last zouden vereischt worden; invoege dat bepaald wierde:

„ Ten eerste, dat door de burgerye, aan een ieder der gemagtigden zoude te goed gedaan worden, al het geene 'er tot eene buitenten-

(*) Sub Lt. B.

tengewoone uitrusting voor de tafel , door hen zelve zoude nodig geoordeeld werden.”

„ Ten tweede , dat buiten dien ook de kosten tot de overvaart , en 't gewoone tafelgeld voor de heen - en - weder - reize , aan de *Oost - Indifche* Maatschappye zoude betaald werden.”

„ Ten derde , dat dit mede zoude plaats hebben , omtrent de kosten , welke met het aanvangen en voortzetten haarer klagten en het eifchen van herftel , het zy in of buiten 't *proces* zouden dienen gemaakt te worden ; en waaromtrent verder vastgefteld wierd , dat dezelve kosten jaarlyksch door de gemagtigden afzonderlyk in rekening gebragt , en van de *Kaap de goede Hoop* , in wiffels zouden overgemaakt werden.”

„ Ten vierde , dat de afgevaardigden , hoofd voor hoofd , zouden genieten , een bepaald jaargeld , mede woordelyk uitgedrukt in de bovengemelde befluiten ; met eene nadere verklaring , dat dezelve jaargelden te zamen genomen , als mede de reeds vermelde *proces* - kosten , jaarlyksch , zonder eenig uitftel , en vry en onbezwaard , of zonder eenige korting , door wiffels als anderzints , aan hen zouden overgemaakt werden ; — en dat dit
jaar-

jaargeld eenen aanvang zoude neemen van den dag der benoeming, (*qualificatie*) en voorts zo lange standgrypen, als de *Commissie* zelve zoude duuren; of, zo als de repræsentanten zich in eene volgende *acte*, (van welke nader gewag zal gemaakt worden) uitdrukken: *dat hetzelve niet zoude ophouden, voor de volledige uiteindiging van zaaken.*"

„ Ten vyfde, dat de gemagtigden de vryheid hadden, byaldien de toegelegde jaargelden, door hen mogten geoordeeld werden, tot hun bestaan en onderhoud in *Europa*, niet toerykende te zyn, eene billyke vermeerdering te eischen; met belofte van der burgeren zyde, dat hen zulks niet zoude geweigerd werden."

„ En laatstelyk, dat by de te rug komst der afgevaardigden, aan dezelve, en ingevalle van overlyden aan derzelve erfgenaamen, eene aanzienlyke belooning, de hoeveelheid van welke, in 't besluit uitgedrukt staat, zoude werden geschonken."

Maar om de zaak der burgerye, nog al meerder voor de ongelegenheden der menschelyke wispeltuurigheid, en de gevolgen van een haatlyk zelfs-voordeel te beveiligen, zo wierd 'er in 't besluit van den 8^{te} maart 1785
nog

nog vastgesteld, dat 'er door een honderd - tal vermogende burgeren, eene *acte* van vrywaring (*garantie*) zoude getekend worden, waarby dezelve zich plechtig verbonden, om op eerste afvraage der gekorene repræsentanten, daadelyk, en zonder eenig uitstel, by voorschietinge te zaam te brengen, eene som van *vyftig duizend gulden*. Dit capitaal by de algemeene intekening gebleeken zynde, reeds voor handen te zyn, zo verplichteden deeze honderd tekenaaren (onder welke deeze repræsentanten der burgerye zelve gevonden worden) zich hiertoe, om te verhoeden, dat aan de afgevaardigden, in de uitoeffening van hunnen last, eenigen hinder wierde toegebracht. — Deeze voorzorge was des te noodzaakelyker, dewyl de bewooneren van het platte land, door de gesteldheid der Volkplantinge, zo wyd en zyd van den anderen verspreid zyn, dat eene langwyligheid omtrent de inzamelinge, niet, dan het natuurlyk gevolg van deezen hinderpaal moest weezen.

Deeze *acte* wierd dan in diervoegen ontworpen, en ook getekend, zo als uit het hier nevens gevoegd affchrift blykt (*), en deed ver-

(*) Sub. Lt. C.

vervolgens, tot noch meerder zekerheid der gemagtigden, eene tweede te voorschyn komen. Dit laatste stuk, van welke reeds met een enkel woord gerept is, mede van gewigt genoeg zynde, om den lézer over de mishandeling welke den schryver wedervaart, te doen oordeelen, zo is hetzelfde mede hier nevens geplaatst (*).

Uit deeze laatste *acte* zal het moeten blyken, dat de repræsentanten der burgerye zich, zo voor zich zelven, als voor hunne kiezers en *committenten*, op de plechtigste wyze verbonden hebben, — immers zo eene verklaring in den naam van het *Opperrwézen* gedaan, iets te beduiden hebbe, en van een verbindende kracht geoordeeld worde, — dat dan, uit de beschouwinge van dit verbandschrift zal moeten blyken, dat deeze zo naauwgezette, en omtrent het *OPPERWÉZEN* zo eerbiedvolle lieden zich, ten sterksten verbonden hebben, om van deeze by voorraad in te brengen *f* 50000 - : - (waartoe zy zich voor hun aandeel mede verplicht hadden) ter ondersteuning hunner gemagtigden, en ter voortzettinge haarer zaak in *Europa*, een eerlyk en deugd-

(*) Sub. Lt. D.

deugdzaam gebruik te maaken : houdende deeze plechtige verklaring tevens in , dat de repræsentanten , volgens den last hen opgedraagen , wilden zy hunnen eed niet op de schandelykste wyze breeken , verbonden waaren , tot de opeisfching deezer f 50,000 - : - , onmiddelyk naar het vaststellen en tekenen dier tweede acte.

Voorts , werden alle deeze bewysstukken (*instrumenten*) beslooten , met de afgaave der algemeene en byzondere volmagtschappinge (*generaale en speciaale procuratie*) der repræsentanten , uit naam en last hunner kiezers en *committenten* , op de gekorene afgevaardigden , en welk stuk ook van gewigt genoeg zynde , om hier nevens gevoegd te worden , den lézer in staat zal stellen , om over den last hen opgedraagen , te kunnen oordeelen (*).

Aldus toegerust , naamen de gevolmagtigden de reize herwaarts aan , met het zuiver oogmerk van des fchryvers zyde , om de zaak zyner medeburgeren zo belangeloos te behartigen , als hy , by meêr dan eene gelegenheid , door het aanwenden eeniger zwakke pooging-

(*) Sub. Lt. E.

gen, getoond had, zyn hoogſte bedoeling te zyn, namelyk, zyne vervolgte en onderdrukte landsgenooten, zo veel in zyn gering vermogen ſtond, een gunſtiger lot te bezorgen, dan dat geene, onder welke zy reeds omtrent eene eeuw lang gezocht hadden: — een tydverloop, — in welke den *Kaapſchen* burgerſtaat, de beſtendige ſpeelbal is geweest, van eene baldaadige en geweldige Regeering!

Het vertrouwen ondertuſſchen, welke hy, geſterkt door alle de genomene maatregelen, en door het plechtige, 't welk 'er by elk genomen beſluit had plaats gegreepen, in de oprechtheid en goede trouwe zyner laſtgeeevers ſtelde, moge onbepaald genoemd worden. Geen enkele gedachte ſteeg 'er geduurende zyne reize herwaarts, en zelfs eenigen tyd naar zyne aankomſt hier te lande, in hem op, welke 't vertrouwen op zyner medeburgereerlyke ſtandvaſtigheid, maar eenigzints zoude hebben kunnen doen wankelen. Zo 'er eenig ontruſtend vermoeden by hem opgereezen waare, zou hy hetzelve verſtikt hebben, door de volgende bedenkingen.

„ Myne medeburgereerlyke zyn niet, dan door de ſterkſte beweegredenen van eer, aan de volſtandige aankleeving hunner burgerlyke

belangen verbonden; want, indien ik my gaa vertegenwoordigen, het geene zy lieden onder hunne naamtekening in de verëenigings-acte en elders bevestigd hebben, dan vinde ik, dat de geringste terug-treeding, hunne gedachtenis, niet, dan met onuitwischbaare schande moet bevlekken. De nakomeling-schap zou deeze woorden leezen: *wy zweeren, nimmer onze goede zaak te zullen laten vaaren, maar dezelve naar al ons vermogen, door een eerlyk gedrag te ondersteunen en te behartigen*; — en zy zou daar nevens aangetekend vinden: *deeze burgeren verbraken hunnen eed, op de lichtvaardigste en onwettigste wyze! Welk eene beledigende onderstelling! Welk een laffe vrees! Zyt deugdzaam en behartigd het waar belang uwer ongelukkige landsgenooten; zy zullen u daar voor, schoon uwe poogingen ook mislukten, als hunnen deugdzamen vriend waardeeren.* —

„ Indien de kracht en de hoeveelheid der woorden in eene plechtige gelofte, den dégelyken mensch, nader aan zyne plichten kunnen verbinden, dan heb ik altans geene reden, om my over de mogelykheid ééner schandelyke plichtverbreekinge te ontrusten: immers, wanneer ik my de verkiezings-acte

her.

herinnere, dan vinde ik, dat myne medeburgers vrywilliglyk, en op de plechtigste wyze, onder hunne naamtekening hebben verklaard, *tot den uiteinde toe, in haare zaak te zullen blyven deelneemen, en daar toe de algemeene lasten en kosten te helpen draagen; ja, des noods, als mannen van eer, het uiterste tot 's Vaderlands algemeen welwézen op te zetten.*

„ Daarënboven: heeft niet een honderdtal hunner, in de acte van vrywaaring (*garantie*), in den naam van den ALMACHTIGEN BEHEERSCHER DER WAERELD, *zich zelve vrywilliglyk verklaard en gesteld, tot borgen en zekerstellers der penningen, welke de geheele burgerye reeds by intekeninge, ter voortzettinge haarer zaak, en ter ondersteuninge hunner gemagtigen bekend gesteld had?* — Hebben deeze honderd tekenaaren in dit geschrift, mede niet verklaard, dat zy deeze penningen, op eerste afvraage, aan hunne repræsentanten, door hen zelve daar toe verkoren, zouden in handen stellen; en zulks, om geene vertraaging aan de nodige jaarlyksche *remises*, zo tot onderhoud hunner gevolmagtigden in *Europa*, als tot de kosten van 't geding te wege te brengen? — En deeze burgeren zouden naar deezen plechtigen

ftap , in koelen moede , bedaard , en met helsch overleg gaan *berekenen* , dat het *voordeeliger* waare , met het OPPERWÉZEN , dien zy tot eene getuige hunner daaden hadden aangeroepen , openlyk den fpot te dryven , dan aan hunne verbintenissen te voldoen ! —

„ Hebben ondertusfchen de repræfentanten der burgerye ook niet , op gelyke wyze , by den ALMACHTIGEN , en onder hunne naamtekening en hun aangenomen zegel , zo voor zich zelve , als voor hunne kiezers en lastgeeevers beloofd , *hunne afgevaardigden , geduurende hun aanwezen in de Republiek , en dat haare zaak aldaar , onafgedaan en onbeflist zoude weezen , aan geen' ophouding , gebrek , of uitftel , in hunne toegelegde jaargelden , noch in de kosten van 't geding bloot te ftellen , maar op zich te neemen , dezelve jaarlyksch , tydiglyk , en vry aan hen over te maaken ?* —

„ En wanneer ik voor 't overige te raade gaa , met die beweegredenen , welke door het algemeen belang , en de byzondere veiligheid , mynen medeburger voorgefchreeven worden , dan kan de vrees voor eene laffe eerloosheid van zyne zyde , niet dan de herzenschim myner angstvallige verbeelding zyn. Zou hy ooit uit 't oog kunnen verliezen , dat eene
on-

onwettige verbreeking der verbintenissen, aangegaan met zynen gemagtigden, moet gevolgd worden, van die welverdiende verächting, onaffcheidelyk van een eerloos bedryf? — Het lichaam der burgerye zou dit uit 't oog verliezen, en ook niet letten op het gevolg, welk uit die eerlooze daad, met betrekking tot haare zaak zoude moeten voortvloeien? — Na een zwart register van snoode bedryven, ten laste der Regeeringe te hebben opgetekend, en na zich te hebben durven onderwinden, zich deswegens by HUN HOOG MO G. te beklagen en hoogstderzelver gewigtige raadpleegingen te stooren, zou dit lichaam, zelve naar den prys der eerloosheid dingen, en daar door zich zelve, en haare zaak in 't schroomlykst gevaar willen storten! — Welk een' ongereimde en zinnelooze verdenking!" —

Zodanig zou den schryver hebben kunnen redenkavelen, indien zyn gemoed bestormd waare geworden door de vrees, over de mogelykheid eener veranderinge in de denkwyze zyner medeburgeren, en hy zou dezelve verbannen hebben.

Dat toekomstige gebeurtenissen nochtans, door het menschelyk verstand zeer onzeker

te bepaalen zyn, voornamelyk, wanneer wy dezelve afmeeten willen, naar *den geest van lichtvaardigheid, welke by de nakomelingschap onze eeuw mischien zal kenschetsen*, — zal men eenigzints kunnen beslissen uit 't gedrag, welk de burgerye van de *Kaap de goede Hoop*, zedert den jaare 1785, naar alle haare gedaane stappen, en genomene maatregelen, heeft gehouden; een gedrag, welke wy nu zullen gaan beschouwen, en het welke, hoe weinig opmerking ook verdienende, in den rang der tegenwoordige groote gebeurtenissen, die den aandacht van geheele volken naar zich trekken, echter tot eene geringe bydraage zoude kunnen verstrekken ter bevestiging van deeze waarheid: *dat het menscldom over het algemeen, noch zeer verre af is, van die wysgeerige orde, van welke wy zo gaarne droomen, om het verdriet te versachten, welke wy over de dwaasheid veeler onzer medemenschen gevoelen.* — Zou het ter deezer plaatze ook, als een stout en onvoegzaam inwerpzel kunnen beschouwd worden, indien men vraagde: beantwoorden van geleerde prysvraagen! wat verschaftte toch zedert onheugelyke tyden het waare voedsel aan de dwingelandy? — was het de dwaasheid of de wysheid der volken? —

Den

Den lézer vergeeve den fchryver deezen buitenfpoorigen uitftap. Hy wilde daarmede eeniglyk, zyne ftoute gelykftelling van den dommen *Afrikaan*, met den befchaafden en lydelyken *Europeaan* eenigermaate verzachten. — Doch ter zaake getreeden.

De gevolmachtigden hier te lande aangekomen zynde, draalden ook niet, om aan het voorneemen hunner lastgevers te beantwoorden. Drie leden derzelver, wilden zich ten dien einde, tot gemak hunner gekorene rechtsgeleerden verlédigen, met een uitgebreid verhaal te vervaardigen van de klagten der burgerye tegen de Regeeringe, en van de beweegredenen welke haar genoopt hadden, de befliffing derzelver van den Souverein af te smeeken. Dit verhaal moest ondertusfchen ook de middelen behelzen, door welke de vryheid der volkplanteren, eenen zékeren grondflag konden bekomen, en welke middelen, inderdaad ook zo gefchikt waaren, dat zy verre van als nadeelig befchouwd te worden, integendeel door elk onbevooroordeeld Regent zouden zyn opgemerkt geworden, als haare ftrekking te hebben, om het wachgelend gevaarte der maatschappye voor een

gering deel, zo lange te schraagen, als zulks over het geheel doenlyk waare.

Maar het bleek den drie afgevaardigden al ras, dat dit ontwerp niet smaakte aan hunnen medegemagtigden, die waarschyntlyk reeds voor zyn vertrek van de *Kaap*, het ontwerp gesmeed had, om zyne mede-gecommitteerden, door een lomp bedrog te verschalken, in de meening ongetwyffeld, dat dit hem met meerder roem zoude overlaaden, dan wanneer hy met omzichtigheid zyn voorneemen ter uitvoer bragt. Dan, hierby bepaalde zich het grootsch ontwerp van den man niet alleen. Hy bestond zelfs de sijn gesponnen *Europésche staatkunde* dienstbaar te maaken, aan zyne grove denkkeelden van eigen grootheid en voordeel, in zo verre zelfs, dat hy zich overtuigd hield, dat het aan zyne bekwaamheden niet moeielyk zoude vallen, na 't vermaak genooten te hebben, van het bestier der *Oost-Indische* maatschappye in eenige *adresfen*, door hem zelve ontworpen, en in het laatst van den jaare 1784, aan HEN HOOG MOG. overgezonden, op een' vry ruuwe en onbeschofte wyze gelaakt te hebben, eene belooning te bedingen, voor het verraad, dat hy aan zyne me-

medeburgeren zoude willen pleegen. Uit deezen vuilen bron, had het bericht, opgevuld van snorkery en wartaal, en geplaatst in de Leydsche courant van den 26^{ten} december 1785, haaren oorsprong. Deeze eerloosheid ook verdienende der vergetelheid ontruikt te worden, zo zal den lézer het stuk zelve hiernevens geplaatst vinden (*). In hetzelfde verklaarde MARTHINUS ADRIANUS BERGH, de klagten der burgerye van de *Kaap de goede Hoop*, in wier zaak hy zelve deelde, en om welke te behartigen, hy zich onder eenen plechtigen eed had laten volmachten, en wier voorneemen, om zich aan den Souverein te vervoegen, door hem zelve tot stand was gebragt geworden, — voor onwettig, en derzelter Regeerders, die door hem zelve, in evengemelde *adresfen* als eerloos afgeschilderd waaren, voor braaf: — lézer! oordeel. —

Spreekende van het lompe middel, waarvan deezen man zich bediende, om tot zyn oogmerk te geraaken, zal het den lézer niet dan vermaak kunnen verschaffen, wanneer wy kortelyk gewag maaken van de prooi, welke hy zich ten loon zyner verraderye voorstelde.

Laa-

(*) Sub. Lt. F.

Laaten wy ten dien einde, een weinig te rugwaards treden.

Een der voorwerpen, tegen welke de burgerye van de *Kaap de goede Hoop*, haare klagten hadde doen hooren, en waaröver zy zich het meeste te beklagen hadde, was 't *Independent Fiscalaat*. Een ampt, welke den bezitter 'er van, in de eerste plaats verheft, tot repræsentant van de Staaten Generaal der *Verëenigde Nederlanden*. Aan deeze waardigheid is niet alleen verbonden, 't recht, van met 'er daad te-zyn, de bewaarder der hoogheden en gerechtigheden van den Souverein; maar aan dezelve is nog gehecht, de uitgestrekte magt, om in hoogstderzelver naam te mogen opschorten alle besluiten, genomen wordende in de gewettigde raadsvergaderingen der Volkplantinge, als daar zyn

1. Den Raad van *Politie*, of die der Wetgeevende Magt.
2. Den Raad van *Justitie*, of het hoogste Gerechts-hof.
3. Den Raad der Weeskamer.
4. Den Burger-Krygsraad.
5. Den Raad van Kleine Zaaken; en
6. De Vergaderingen der Land-distrieten, bekend onder den naam van die der Heem-

Heemraaden, en Krygs-Officieren, en in welke de Drostcn, elk voor hun byzonder rechtsgebied, als voorzitters werkzaam zyn, zonder dat men met eenige zekerheid weet, of zy 'er eenig oorsprongelyk (*primitif*) recht toe bezitten.

Laaten wy nu zien, welken invloed dien amptenaar, behalven dit zyn uitgestrekt vermogen van opschortende magt noch heeft, in de voornaamsten dier Raadsvergaderingen.

Hy is het tweede stemhebbend lid der Wetgeevende Magt, of den Raad van *Politie*, en in dezelve noch daarenboven, de gerechtigde ontwerper van alle zodanige keuren en bevelen, als hy tot het burgerlyk bestier der Volkplantinge, en ter handhaavinge van 't gezach der Regeeringe, noodzaakelyk oordeeld.

Hy is in den Raad van *Justitie* niet alleen 't eerste stemhebbend lid, en in gevallen van verbreekinge der wetten den openbaaren aanklaager (*Accusator publicus*), maar hy is mede, wanneer den aangeklaagden, door hem geoordeeld werd, strafbaar te zyn, noch daarenboven eischcr in rechten. Hy is dienvolgende wel de eerste Officier der *Justitie*, maar is nochtans door zyne voorrechten, zo

onbepaald verhéven boven 't gezach van den Raad zelve, dat men tot op het tegenwoordig tydftip, noch niet de grenspaal der magt weet, welke hy in veele opzichten uitöeffend; in zo verre zelfs, dat hy voorzien is, van dat vreeslyk vermogen, om zonder alvorens van den Raad eenig rechterlyk bevel (*mandement*) te behoeven, zich onverhoeds, door middel van gerechtsdienaars te mogen verzekeren van elk burger, welke hy ftrafbaar oordeeld, fchoon ook derzelve misdaad zeer gering of zelfs onbeweezen waare, en denzelve zich in zyn eigene wooning bevond. 't Is deeze magt, aan welke de mishandelingen, de ongehoorde knevelaryen en willekeurige boetens moet toegefchreeven werden, aan welke de ingezetenen der Volkplantinge zich ter aller uure blootgefteld zien.

Eindelyk vind dien amptenaar, behalven den invloed, welke hy als voorzitter in den Raad der Weeskamer verkrygt, noch een fterken fteun voor zyn onbepaald gezach in de vergaderingen der Heemraaden en Krygs-Officieren van 't platte land, en dit wel eigenlyk door middel der Land-drosten, die in dezelve voorzitten. Deeze zyn, als de Officieren dier afgelegene diftricten, zo volstrekt

strekt verbonden aan de voorschriften (*instructien*) van den *Independent Fiscaal*, dat zy in alle gewichtige gevallen gehouden zyn, denzelven als de verklaarder der wet, vooraf raad te pleegen, zodanig, dat dien onafhangelijken amptenaar over deeze Drost en een veel onbepaaldere magt uitöeffend, als de Graaflykheid van *Holland en Westyriesland*, aan haar' Algemeenen Rechtsvorderaar (*Procureur Generaal*) over de aan hem ondergeschikte Officieren toekend.

Deeze prooi was het, welke den eersten afgevaardigde zich ten loon zyns gedrags voorstelde, en welke hem zodanig verhittede, dat hem die behoedzaamheid ontslipte, welke hem had kunnen te stade komen, toen 't ontwerp om 'er jacht op te maaken, by hem beflooten was. Geen' geringe belooning onder tuschen, welke hy bedoelde, en die hem zekerlyk, zyne gevaarlyke reize herwaarts, en zyne onvermoeide poogingen, om toch ééns met luister in de waereld te verschynen, rykelyk zoude vergoed hebben.

Doch, daar de lucht-kasteelen onzer verbeelding, 't zy ten goede, 't zy ten kwaade, ménigmaal al zo ras verdwynen als zy geboren worden, zo was dit ook hier 't geval van
den

den *grooten ontwerper*; want genoegzaam onmiddelyk naar den reeds beschreeven trouwloozen aanval, waaren zyne medeaafgevaardigden ook bedacht, om de zaak der burgerye zo niet geheel te redden, ten minsten voor haare toekomstige veiligheid te zorgen, en haar geschondene eer te herstellen, door het neemen van zodanig eene voldoening, als waar door den aangetygdën laster by het algemeen haare klem konde verliezen, en hy volstrekt verstoken blyven van den prys, welke hy zich ten loon zynner snoodheid voorgesteld hadde, en welke in zyne handen gevaarlyker moest worden, dan in die van eenig ander onzydig voorwerp, niet beziel met die onwaardige voorneemens, welke wy vaststellen moeten, dat zedert zyne toetreding tot der burgeren klagten, zyn hart beheerscht hebben: want wie bemerkt niet, daar hy in den beginne zyne waare bedoelingen zo behendig en zo huichelachtig wist te verbergen, dat hy zich met geen' ander oogmerk voor de burgerye in de bresse gesteld hadde, dan om 't willekeurig gezach te bevestigen? — Maar — dit was misfchien ook de wraak, welke hy neemen wilde over de klagten, door de
 bur-

burgerye tegen zynen vader, als lid der Regeeringe, in den schoot der vergaderinge van Bewindhebberen in den jaare 1779 uitgestort. — Dan, de klaagende burgeren van de *Kaap de goede Hoop*, of die eerlyke lieden, welken 'er noch onder zyn, zyn gewroken! — De gedachtenis van deezen MARTHINUS ADRIANUS BERGH, zal by de nakomelingschap lang genoeg gebrandmerkt zyn! — (*)

Dan, hoe zeer ook deezen man, door zyn byzonder gedrag toegebracht hebbe, tot het verlies der zaake zyner gewézene lastgevers, en de omftandigheden van den fchryver, zo is de *eerfte* echter niet de eenige oorzaak deezer beide gebeurtenissen. De voldoeninge ondertusfchen, welke de *laatste* zoude gehad hebben, indien zyne medeburgeren, geduurende dat zy hem met hun vertrouwen hebben willen vereeren, bestendig de deugd en braafheid geëerbiedigd hadden, zal hy alhier

(*) Den lézer begeerig zynde, te weten, op welken grond alhier zo beflissende over deezen perfoon gesproken word, leeze hier over ná, de nevensgevoegde bylaage, Sub. Lt. G. Dit was eigenlyk 't antwoord op 't voorgaande stuk, Sub. Lt. F.

hier niet fchetfen; — hy zal eeniglyk de waare gevoelens van zyn hart doen kennen, en met de zuiverfte oprechtheid belyden, dat deeze voldoening by hem de plaats van den roem zoude bekleed hebben; of liever: indien hy immer zo gelukkig geweest waare, van zyn ongelukkig Vaderland van de banden onder welken het zucht, door die gewettigde middelen, — *gewettigd door zynen Souverein*, en van welke hy zich met zyne medegemagtigden heeft bediend, te verlosfen, zou hy naar 't zelve zyn te rug gekeerd, om aldáár in de filte van een ampteloos leven zyne dagen te eindigen, en die aandoeningen, welken 't gezicht van gelukkig gemaakte voorwerpen in een gevoelig hart konnen veroorzaaken, onbelemmerd te genieten. — Maar, — hoe moet het hem niet grieven, ook veelen van deeze zyne medeburgeren te moeten ftellen, in den rang dier eerloozen, wier onzuivere handen niet bevoegd zyn, het heilig vuur der vryheid te bewaaren!

Om die beschuldiging te ftavaen, en zo veel mogelyk in een helder daglicht te ftellen, zal den fchryver toevlucht moeten neemen, tot die bewyzen, welke hy in handen heeft, en die eigenlyk beftaan, in de wederkeerige fchrifte-

telyke onderhandelingen , welken 'er zedert den tyd , dat hy met zyne mede-gemagtigden in de zaak der burgerye is werkzaam geweest , plaats gehad hebben. Om ondertusfchen ook den loop der gebeurteniffen , met betrekking tot de uitvoering der zaak zelve , niet uit 't oog te verliezen , zal den fchryver de orde vervolgen , welke hy zich reeds in den beginne voorftelde , om namelyk , daar zulks te pafte komt , ook zodanige geloofwaardige (*authentique*) ftukken aan te haalen , en kortelyk op te helderen , als door welken den opmerkzaamen lézer zich tevens , een gefchiedkundig begrip zal kunnen vormen , van het geene door de gemagtigden in de zaak der burgerye , hier te lande is verrigt geworden. Doch om dit behoorlyk te doen , zal 'er vooraf dienen gezegt te worden , wat 't befluit der afgevaardigden , omtrent den meergemelden BERGH , wegens den befchreeven aanval op de klagten zyner lastgeeevers , behalven het geene zy dienäangaande met het aangehaald tegen-bericht (*), reeds tegen hem in 't werk gefield hadden , behelsde.

Het was dan niet alleen , dat zy beflooten ,
de

(*) Sub. Lt. G.

de aangerande eer der burgerye , tegen den aangewreeven laster van deezen man te verdédigen , en zyne ontwerpen , van zich hier door een weg tot den zétel van 't *Independent Fiscalaat* te baanen , te veriedelen ; maar zy ondernaamen ook , zich terstond op eene regelrechte wyze van denzelve te ontdoen , in de onderstelling , dat men van hoogerhand niet tot dien gewichtigen post zoude benoemen eenen man , dien men openbaar een eerlooze daad had te laste gelegd , zonder dat hy 'er zich tegen konde verdédigen , *schoon men hem ook tot de verkryginge van denzelve al eenige verzekeringe mogt gegeven hebben ;* en ook wierd dit ontslag noodzaakelyk geoordeeld , ten einde onbelemmerd te kunnen overgaan tot de uitvoeringe van den wil en de begeerte hunner zenders , zonder onophoudelyk afgetrokken te worden van dit nuttig werk , door de haatelyke eerezucht van eenen man , die niet zoude opgehouden hebben , aan hunne poogingen ten uitersten hinderlyk te zyn ; gelyk zulks aan hun en hunne *verkorene practisy's* , meêr dan by eene gelegenheid gebleeken was. Het was dan dienvolgende , dat zy hem uit krachte der algemeene volmagtschappinge , by geschrifte van
des.

deszelfs verplichtinge ontfloegen , om zich voortaan met de zaak zyner gewézene lastgeeevers bezig te houden. Doch zyne oogmerken op deeze wyze mislukt ziende, nam hy toevlucht tot het hulpmiddel van alle valſche zielen , tot hardnekkigheid ; zó zelfs , dat hy den afgevaardigden een nader bericht, onder den naam van *interpreteerende notificatie* , om hetzelve in een publiek dagblad te plaatzen in handen ſtelde , en op welke hy vermeende met voegzaamheid in de *commisſie* te kunnen herſteld worden ; dog welk bericht, wel ingezien wordende, eigenlyk zoude geſtrekt hebben, om het doel te bereiken, dat hy zich voorgesteld hadde: dit blykt genoegzaam uit 't ſtuk zelve, welke hier nevens gevoegd is (*); want hy erkende daarin wel den mislag dien hy begaan had, maar hy trachtete evenwel in hetzelve noch het verklaarde op den 26^{ten} december 1785, in haar volle kracht te behouden. Doch de afgevaardigden lieten zich daarmede niet misleiden, maar hielden de zaak voor afgedaan.

Aldus van deezen flechten tegenſtreever ontlast zynde, was eene van de eerſte verrich-

(*) Sub. Lt. H.

richtingen der gevolmachtigden , hunne gekorene rechtsgeleerden de stoffe te verschaffen tot het vervaardigen van een voorloopig verzoekschrift aan den Souverein , ten einde van hoogstdezelve , tot het inbrengen der algemeene klagten , en de middelen tot 't herstel der grieven , eene behoorlyke vryheid te erlangen : om al het welke gunstiglyk te konnen verkrygen , men ook onderling voor beslooten hield , HUN HOOG MOG. in hetzelfde een waar tafereel te maalen , van den beklaagenswaardigen toestand van 't burgerlyk bestier der Volkplantinge. Midlerwyl was 't *Independent Fiscalaat* ledigstaande , en deeze omstandigheid werd door de gemagtigden en die van hunnen raade opgemerkt , als een gepaste gelegenheid aan de hand geevende , om ter gelyker tyd van het Opperste Gezach een *provisioneerle* opschorsing van de begeevinge deezes ampts af te smeeken , en dit wel tot zo lange , als nodig waare , om hoogstdezelve onder de algemeene bezwaaren , ook dat geene te vertoonen , wat de voortduuring van hetzelfde , zo als het thans ingericht was , en bekleed werd , voor de rust der Volkplantinge gevaarlyk maakte. Dit smeekschrift wel

waar-

waardig zynde , geleezen te worden , zo is hetzelfde hiernevens geplaatst (*).

Op dit verzoekschrift , van welke reeds gewag gemaakt is , vonden de Algemeene Staaten in hunne wysheid goed , het nevensgevoegd gewichtig besluit te neemen (†). Intuschen was hetzelfde by drie leden van 't Bondgenootschap noch voorafgegaan van eenige *Provinciaale resolutiën* , en welke ter vergaderinge van de *Unie* ingebracht zynde , waarfchynlyk veel zullen toegebracht hebben , dat HUN HOOG MOG. hoogstderzelve verlangen , om zelve de klagten der burgerye te willen onderzoeken , en daaröver uitspraak te doen , zo gunstig aan den dag leiden , als uit dit laatste besluit van den 4^{den} april 1786 , zo volmaaktelyk komt te blyken. Deeze stukken den aandacht des lézers niet minder dan alle de voorige verdienende , zo zyn dezelve mede hiernevens gevoegd (§).

Thans zal het ons te onderzoeken staan , welk een gedrag de burgerye van de *Kaap de goede Hoop* , of liever haare repræsentanten ,
ge-

(*) Sub. Lt. I.

(†) Sub. Lt. K.

(§) Sub. Lt. L., M. en N.

geduurende den loop deezer gebeurtenissen in acht naamen.

Zo ras de tyding van het *provisioneel* ontflag van den eersten afgevaardigden aldáár aangekomen was, vond de meerderheid dier *geconstitueerden*, de handelwyze hunner gevolmachtigden omtrent deezen hunnen gunsteling zo regelrecht strydende met *hunne ontwerpen*, dat zy al terstond door de duidelykste bewyzen aan den dag leiden, dat hun doel nimmer geweest waare, hunner mede-burgereu wezenlyke belangen, volgens eene plechtige verbintenis, waaraan zy zich vrywilliglyk onderworpen hadden, te behartigen; neen: maar dat zy in tegendeel het billyk misnoegen van 't algemeen, eeniglyk aangevuurd hadden, om hetzelve te doen dienen ter bereikinge hunner onderlinge ontwerpen van eigen grootheid en voordeel. Ten bewyze deezer strafwaardige schurkerye, zal den schryver zich *vooraf* bepaalen, tot den inhoud van eenen brief, gedagtekend den 14^{den} maart 1786. In dezelve gaaven drie leden van het lichaam der repræsentanten, in 't denkbeeld dat hunnen gunsteling BERGH noch in de *commisfie* waare, den afgevaardigden te zamen kennisfe, van de volgende zaaken.

I. Dat

1. Dat den Raad van *Politie*, voor altoos was afgescheiden geworden van den Raad van *Justitie*, als voorheen genoegzaam in dezelfde leden bestaan hebbende, behalven het lichaam van burgerraaden, welke nimmer tot den eerstgenoemden raad eenigen toegang gehad heeft.

2. Dat den Raad van *Justitie*, ten opzichte der burgerraaden, of die leden welke in dezelve den burgerstaat verbeelden, was *permanent* verklaard.

3. Dat voorts beslooten was, deeze vergadering voortaan te doen bestaan uit zes leden van wegen de maatschappye, of haare dienaaren, en even zo veel uit den burgerstaat.

4. Dat de twee eerste tekenaaren des briefs zich onder andere perfoonen, tot de bekleeding van dit *permanent burgerraadschap* hadden laten verkiezen, met zekeren JAN KOENRAAD GIE; en

5. Zeggen zy noch, dat de aanneeming van dit burgerraadschap door hen, wel voornamelyk geschied waare, om aan het verlangen eeniger hunner mede-burgeren te voldoen, met deeze veel betekenende verklaring: dat zij ter verkrijginge deezer waar-

digheid, *geene* dringende verzoeken in 't werk gesteld hadden. —

Om den lézer in staat te stellen, zich een klaar denkbeeld van de eerloosheid deezes bedryfs te vormen, zal den schryver de bedenkingen opgeeven, welke zy hadden behooren te maaken, wilden zy niet by 't nageslacht bekend staan, als verachtelyke voorwerpen, die eene braave ménigte op de schandelykste wyze hadden aangehitst, om hunne strafwaardige bedoelingen te bereiken.

Zy hadden, alvorens tot eene misdaadige afwyking hunner eigene klagten, en die van hunne lastgeevers te komen, zich zelven eerst deeze vraagen behooren te doen: „Zyn wy tot de strikte en gemoedelyke behartiging van den last, ons met het zuiverst' en onbepaaldst' vertrouwen, door eene gedrukte en mishandelde burglary opgedraagen, niet ten sterkste verplicht? — Hebben wy niet, om alle wantrouwende verdenkingen, zo die 'er mogten geweest zyn, uit te roeïen, en elk braaf burger, omtrent ons gedrag ten vollen gerust te stellen, een plechtig verbond aangegaan, in welke wy by den ALMACHTIGEN! de getrouwe en belangelooze waarneeming onzer plichten, be-

ZWO-

zworen hebben? — Hebben wy ons ook
 niet durven onderwinden, de Regeeringe van
 de *Kaap de goede Hoop*, en bepaaldelyk de
 vergaderingen van *Politie* en *Justitie*, aan
 HUN HOOG MOG. te beschryven, als te za-
 men gesteld uit slechte, boosäardige en on-
 deugende lieden? — Hebben wy ons ook
 daaröm niet durven verftouten, hoogstder-
 zelfver magtige bescherminge, tegen deeze
 geweldaadige Regeering in te roepen? —
 Zou het dus, en voor onze eer, en onze ei-
 gene veiligheid wel voorzichtig gehandeld
 zyn, wanneer wy immer in eene dier beide
 Raadsvergaderingen door eene fchikking of
 roeping van den Gouverneur en den Raad van
Politie, zittinge naamen, voor dat derzelver
 regeeringe door de Opperfte Macht zelve, op
 een anderen vòet gebragt waare? — Zou-
 den wy, wanneer wy ons al door eene laage
 eerezucht, onvoorzichtiglyk zo verre hadden
 laten vervoeren, dat wy vrywilliglyk aan-
 deel hadden genomen, aan dit door ons als
 eerloos verklaard bestier, (en in welke wy
 dan ook noch door eene groote minderheid,
 toch nimmer aan 't oogmerk om onzer mede-
 burgeren belangen bevorderlyk te zyn, iets
 toebrengen kunnen) ons zelve niet in aan-
 fchouw

ſchouw doen komen , als verachtelyke en ſtrafwaardige lieden , wier ongenoegen eeniglyk aan 't gisten was geraakt, om dat men van de zyde der Regeeringe, niet genoeg aan hen gedacht hadde? — Kortom: zou deeze onvoorzichtigheid niet kunnen gevolgd worden, van de uiterſte gevaaren voor ons zelve? — Zou men ons niet, ingevalle wy ons vrywillig met déeze door ons als eerloos verklaarde lieden verëenigden, ten einde het rechterlyk beſtuur der Volkplantinge te aanvaarden, op de wettigſte gronden, van de ſtrafwaardigſte laſtering mogen beſchuldigen, en als peſten der maatſchappye en volksbedriegers, eene welverdiende ſtraffe kunnen doen ondergaan?" —

Hadden déeze repræſentanten elkanderen door deeze bedenkingen omtrent hunnen plicht, willen verlichten, zo zouden eenigen derzelver, de opwellingen hunner eerzucht hebben kunnen beteugelen, en geen naam op den lyst der *ſchelmanen* nagelaaten hebben. Doch, daar het den afgevaardigden niet bleek, dat zy dien eertytel *niet* wilden verdienen, zo moesten déezen zich wel de moeite geeven, om hen in eenige brieven, onbewimpeld over het bedrog aan de burgerye gepleegd,

pleegd, te onderhouden, en hen te verklaaren, welk denkbeeld zy van hunne perfoonen en characters hadden opgevat; invoegen, dat zy hen op den 10^{den} july 1786, eenen brief zonden, welke onder andere zaaken, ook een antwoord behelsde, op het voorwaards gemelde bericht van den 14^{den} maart, en hieröp nederkwam : „ Dat hunnes bedunkens, de
 „ ingevoerde nieuwe schikkingen in het Justi-
 „ tie-wézen, als zo veele inbreuken dienden
 „ beschouwd te worden, welken 'er onder-
 „ nomen wierden op het beroep, aan HUN
 „ HOOG MOG. gedaan; want dat hoogstde-
 „ zelve uit krachte van dit beroep, *alles*
 „ hadden opgeschort; en dat dus ook alles,
 „ tot een kennelyk wederzeggen van den
 „ Souverein, moest blyven in dien stand, als
 „ waarín de zaaken van de *Kaap* waaren,
 „ toen dit beroep geschiede, en voor 't ove-
 „ rige zo lange duuren, tot dat HUN HOOG
 „ MOG. zelve eene verbétering in het be-
 „ stuur der Volkplantinge, zouden hebben
 „ vastgesteld. Dat het echter den gevolmag-
 „ tigten door den gedaanen stap toefcheen,
 „ dat men aldáár niet lettede, op het geene
 „ men gedaan had; en dat men door een ge-
 „ drag welk alle mispryzing verdiende, de
 „ „ zaa-

„ zaaken aan de *Kaap*, hoe langer hoe meer-
 „ der verwarren wilde, en dus doende, zich
 „ de veröntwaardiging van den Souverein op
 „ den halze laaden. — Dat, zo de repræ-
 „ sentanten der burgerye van de Opperste
 „ Macht zelve, de afgesmeekte verbéterin-
 „ gen niet wilden afwachten, maar dezelve
 „ redenloos aanneemen van die geenen, over
 „ wien zy zelfs op eene *buitenspoorige wyze*
 „ geklaagd hadden, en zodanig de zaak te
 „ brengen uit haar geheel, de zendinge als
 „ dan niet alleen vruchteloos wierd gemaakt,
 „ maar ten hunnen opzichte, zelfs als ver-
 „ métel en strafwaardig moest werden be-
 „ schouwd. — Dat de afgevaardigden daar-
 „ om derzelve verbaasdheid niet konden
 „ ontveinzen over dien onberaaden stap, van
 „ welke de gevolgen onberekenbaar waaren,
 „ indien men daar tegen stelde de *adresfen*,
 „ in het laatst van den jaare 1784. door hen,
 „ aan HUN HOOG MOG. gezonden; als in
 „ welke zy, (gelyk alreede hier vooren, op
 „ meêr dan eene plaats geschetst is) de Re-
 „ geeringe der Volkplantinge, als gewéten-
 „ loos en onderdrukkende beschreeven had-
 „ den. En eindelyk, dat dit hun gedrag
 „ noch redenloozter moest geoordeeld wor-
 „ den,

„ den, wanneer men in aanmerkinge nam,
 „ dat zy zich tot de bekleedinge *dier bur-*
 „ *gerlyke waardigheid*, hadden laten verkie-
 „ zen en aanstellen, met noch twee per-
 „ soonen, welken zy in den jaare 1781,
 „ door middel van overgezondene bewys-
 „ stukken en verklaaringen, gezonden aan
 „ hunne toenmaalige gemagtigden, ter ver-
 „ gaderinge van Bewindhebberen, openbaar
 „ hadden verklaagd, als werktuigen in de
 „ handen eeniger compagnies dienaaren, om
 „ de burgeren door een onwettigen alleen-
 „ handel (*monopoli*) te knevelen; terwyl zy
 „ noch daarënboven aan deeze afgevaardig-
 „ den, een *dier twee* persoonen hier vooren
 „ reeds genocmd (*J. C. Gie*,) als eerloos af-
 „ geschilderd hadden, ter zaake dat denzel-
 „ ve in den beginne, dat is, in den jaare
 „ 1779, om te toonen, dat hy de algeme-
 „ ne klagten der burgerye tegen de Regee-
 „ ringe wettigde, en dezelve daaröm onder-
 „ steunen wilde, vrywilliglyk eene som van
 „ *vyftig ryksdaalders* toegebracht hadde, doch
 „ daar ná weder een geschrift ter reddin-
 „ ge (*delivrance*) der Regeeringe had gete-
 „ kend; als waarin hy de persoonen tegen
 „ wien geklaagd wierd, voor onberispelyk,
 „ en

„ en de klagten tegen haar aangevoerd,
„ voor onwettig verklaarde.” —

Dit zy vooreerst genoeg ten betooge, dat de repræsentanten door hun gedrag, omtrent de nieuwlings ingevoerde verbéteringen, of het deel, 't welk zy 'er aan naamen, ten duidelykste beweezen hebben, dat zy het billyk misnoegen der ménigte eeniglyk aangevuurd hebben, om hunne strafwaardige bedoelingen te bereiken; — bedoelingen! welke door de gelykwerkende poogingen van den gewézenen eersten afgevaardigden alhier, moesten bevorderd worden. Dit leid ons dan van zelve te rug, tot het geen' wy voor dit betoog met een enkel woord aanstipten ons oogmerk te zyn, de omschryvinge namelyk, van de uitwerkzelen, welken het *provisoneel* ontslag van *dien afgevaardigen*, in de gemoederen der repræsentanten veroorzaakten, en van de *gevolgen*, welke uit het byzonder goedvinden dier geconstitueerden ten deezen opzichte, met betrekkinge tot den last der gevolmagtigden, en de uitvoeringe van denzelve zyn voortgevloeid; waarna dit stuk zal beslooten worden, met eene schets van den toestand des schryvers, in zo verre dezelve veröorzaakt is, door het gedrag zyner zenders en lastgévvers.

In

In aanmerkinge dan genomen wordende , het geen' ten opzichte van de oogmerken der repræsentanten reeds is te kennen gegeven, namelyk, dat zy in 't ooge hadden, hunnen eersten afgevaardigden nevens hen in het rechterlyk bestier der Volkplantinge, en wel in geen minderen graad, dan die van *Independent-Fiscaal* geplaatst te zien, zo zal het eerste uitwerkzel van de veriedeling deezer ontwerp, zich ras aan den geest van den lézer moeten vertoonen, als te bestaan in eene verkoeling van hunne zogenaamde patriottische gezindheid; en zodanig was het 'er ook mede gelégen.

Het eerste bewys, welk de afgevaardigden van deeze verandering in de geneigdheid der repræsentanten tot het algemeen welzyn ontvingen, bestond in eenen brief van deeze lieden zelve, gedagtekend den 29^{ten} juny 1786, en welke zy, om hunnen gunsteling een blyk van hunne verknochtheid aan zyn persoon te geeven, aan elk der vier gevolmagtigden in het byzonder, en dus mede aan denzelve afzonden. In dien brief gelieten zy zich, een persoonlyk recht te bezitten, om de volmagtschappinge te mogen vernietigen, en op eenen anderen over te draagen; en wel in deezer

voegen: dat zy ter behoudenisfe hunner *zogenaaamde eere*, den vier afgevaardigden gelasteden, „om alle zaaken hunnen last betreffende, over te geeven aan derzelver verkorene *practisyns*; ten einde déezen in staat te stellen, om de algemeene klagten, zonder eenige tusfschenkomst te hervatten; terwyl zy noch daarenboven aan zich wilden verbleeven hebben, de magt, om by eene eerst invallende gelegenheid te verklaaren, hoe zy lieden de zaak hunner lastgévvers, zo ten aanzien der te doene klagten, als het verzoeken van herstel, wilden voortgezet hebben.”

Een' oppervlakkige beoordeeling deezer laatste zinsnéde, zou den lézer ondertusfschen in het denkbeeld kunnen doen vallen, dat de gevolmagtigden uit hun vaderland vertrokken waaren, zonder voorzien geweest te zyn, van behoorlyke berichfschriften (*instructien*), welke derzelver werkzaamheid en pligt, in de uitvoeringe van hunnen last, of de begeerte des volks bepaalden: — doch, dat hy zich eeniglyk de moeite geeve, van weder eenige stukken, hiernevens geplaatst, en inzonderheid de *acte* van verééniginge (*), en de alge-

(*) Sub. Lt. A.

gemeene en byzondere volmagtschappinge (*generaale en speciaale procuratie*) (*), te herleezen: — hy zal als dan moeten besluiten, dat deeze repræsentanten door hunne tegenstrydigheden, of de grootste botterikken zyn, die heden niet weeten, wat zy gisteren vericht hebben, of dat deeze woorden, *van eerst by eene volgende gelegenheid hunnen volstreken wil, omtrent de wyze, hoe de algemeene klagten der burgerye te behandelen, duidelyk te verklaren*, een opzettelyk voorneemen aankondigd, om in alle opzichten, den hun opgedraagen last, te willen misbruiken, en dus doende, de billyke verwagtingen hunner kiezers en lastgeeevers, in rook te doen verdwynen. —

Dan, behalven dit aangehaald bewys, van eene verflaauwing hunner gewaande vaderlandsche gezindheid, gaaven zy den afgevaardigden ook noch, door een' eerlooze verbreeking hunner *beëdigde belofte*, raakende de jaarlyksche *remises*, zo tot derzelver personeel onderhoud, als tot de kosten aan *practicyns*, en andere buitengewoone uitgaaven, tot de uitvoeringe der zaak zelve betrekkelijk, redenen genoeg, om te vermoeden, dat zy beziel

waa^a

(*) Sub. Lt. E.

waaren, van eene vuile wraakzucht over het lot, 't welk hunnen eerſten afgevaardigden zich zelve, door zyn gedrag had waardig gemaakt. Immers, zonder iets, hoegenaamd, te antwoorden op het geen' hen dienaangaande reeds in verſcheide afgezondene brieven was verzogt geworden, zo bepaalden zy zich eeniglyk, tot de bovengemelde opſchorting van den laſt der gevolmagtigden, met eene onbeſchaamdheid die geene wedergaa heeft, namelyk, zy droegen, (hoewel zonder eenige vrugt) de uitvoeringe van de zaak der burgerye op, aan de vier rechtsgeleerden, welke reeds door de afgevaardigden verkooren waaren, zonder aan dezelve eenige penningen hoegenaamd te zenden, of hen de gevraagde bewysſtukken en verklaaringen, ter voortzettinge dier zaake te doen geworden.

Dit alles dan, verſchafte den gevolmagtigden ſtoffe genoeg, om dééze repræſentanten in twee brieven, gedagtekend den 27^{ſten} december 1786, en den 4^{den} january 1787, in deezer voegen te antwoorden:

„ Dat de afgevaardigden niet dan met de uiterſte veröntwaardiging van hunnen procureur vernomen hadden, dat zy repræſentanten zich van hunnen wézenlyken plicht zo verre
ver-

verwyderd hadden, dat zy zich tot dien heer, over hun gehouden gedrag tegen den schandelyken BERGH, gewend hadden, en zulks in twee brieven, gedagtekend den 3^{den} july, en den 11^{den} july 1786; dan, dat dien heer, in wiens character zy zich vergist hadden, goedgevonden had, hen van deeze brieven de woordelyke afschriften te bezorgen, met vrylaating daar nevens, om met dezelve zodanig te handelen, als zy zouden kunnen goedvinden.”

„ Dat die welmeenende daad, hen ook had doen bedacht zyn, om deeze brieven te beantwoorden, schoon zy zelve noch geen schriftelyk bericht over deeze stoffe van de *Kaap* ontfangen hadden; doch dat zy, op het punt staande, om hun antwoord af te zenden, eenen brief, omtrend van denzelfden inhoud als die aan den heere procureur, ontfangen hadden (*), en dus genoodzaakt waaren geweest, hetzelfde zodanig te veranderen en af te zenden, als het nu door hen zoude gelezen worden.”

„ Dat het vooraf noodzaakelyk waare, hun
ge-

(*) Dezelve was, gelyk reeds gemeld is, gedagtekend den 29^{sten} juny 1786.

gehouden gedrag, zedert het vertrek der gemagtigden van de *Kaap*, of dien tusschentyd waarin den meergemelden BERGH noch niet ontslagen was, en in welken tyd men aldaar noch met geene mogelykheid van dit ontslag konde onderricht zyn, naauwkeurig naar te gaan. Dat men aldus tot het begin der uitvoeringe van hunnen last opklimmende, hen al terstond van wanbestier moest beschuldigen; want dat, schoon de afgevaardigden reeds omtrent vyfthien maanden hier te lande waaren aanwezig geweest, zy nochtans van hen geen noemenswaardig naricht bekomen hadden, en zulks in weêrwil eener belofte door hen zelve gedaan, in eenen brief van den 26^{ten} september 1785."

„ Dat het hen alzó min had behaagd, de brieven te beantwoorden, welke aan hen, in dien tusschentyd, (den meergenoemden BERGH toen noch in de *commissie* zynde) by verscheidene gelegenheden waaren afgezonden geworden. Dat zy evenwel daartoe waaren verplicht geweest, om dat deeze brieven verzoeken behelsden, welke van dien aart waaren, dat wanneer aan dezelve niet voldaan wierde, 'er in de zaak hunner mede-burgereu niets zoude kunnen verricht worden; en dat

dat deeze handelwyze dus reeds duidelyk genoeg aan den dag leide , dat zylieden met de aanneeming van den last hen opgedraagen , oneerlyke oogmerken gekoesterd hadden."

„ Dat zy afgevaardigden , hen repræsentanten echter moesten doen opmerken , *dat hunne hoofden 'er mede gemoed waaren* , indien men hen overtuigen konde , de aandryvers geweest te zyn van beroertens , welke voor de Volkplantinge van de schrikbaarendste gevolgen hadden kunnen zyn ; en dat het bewys , van met dit alles , niet , dan schandelyke oogmerken gehad te hebben , bestond , in de aanneeming van het *permanent* burgerraadschap , en dit van eene Regeering welke zy by den Souverein , als godloos en gewelddadig hadden durven aanklaagen."

„ Dat zy ondertusfchen wel dienden in 't ooge te houden , welke perfoonen zy in hunne adresfen aan HUN HOOG MOG. hadden durven lasteren ! want dat *door het aandeel* welk zy aan 't rechterlyk bestier der Volkplantinge , door dit burgerraadschap hadden willen neemen , (eeniglyk om hunne heerschlust te bevrédigen) de uitdrukkingen in gemelde adresfen , zo onbetaamelyk waaren geworden , dat

dezelve niet dan met den snoodsten laster moesten gelyk gesteld worden."

„ Dat terwyl het uit hun schryven aan den heere procureur VAN SON kwaame te blyken, dat zy repræsentanten zich van 't verschil tuschen den gewezen eersten afgevaardigden en de andere gemagtigden, geen denkbeeld konden vormen, (quasie) om dat de papieren dit verschil betreffende, maar van eene zyde ingekomen waaren, — de gevolmagtigden hen dan dienden te vraagen, of den veraadelyken aanslag van dien man hen, niet genoeg gebleeken waare, uit zyn eigen bericht, geplaatst in de *Leydse courant* van den 26^{sten} december 1785? (*) en of zy lieden dit bericht leezen, de burgerye daarin niet beschuldigd vonden, van ten onrechte tegen 's maatschappy's bestier geklaagd te hebben? — en dat zy derhalven, met voor te wenden van over het geschil niet te kunnen oordeelen, toonden, den last hen opgedraagen, eeniglyk ter bereiking hunner vuile oogmerken te hebben willen doen dienen."

„ En eindelyk, dat de afgevaardigden daarom ook niet zouden afzien, om in de uitvoering

(*) Sub Lt. F.

ringe van hunnen last voorttegaan , doch dat zy , daarin gedwarsboomd wordende , zich tot HUN HOOG MOG. zouden wenden , om tot hoogstderzelver kennisfe en onderzoek te brengen , de zo zeer verdachte oogmerken der repræsentanten , als konnende ftrekken , om de bezittinge van de *Kaap de goede Hoop* , aan een blykbaar gevaar bloot te ftellen.”

Dat ondertusfchen de overdragt der volmagt , door de gekorene praetifyns niet konde goedgekeurd worden , kan genoeg blyken uit eenen brief , van welke hier nevens een uittrekzel gevoegd is (*). Trouwens , deeze braave lieden , waaren van 't eerloos gedrag des eerften afgevaardigdens , in tegenoverftellinge van dat , 't welk door zyne gewezene vrienden in acht genomen wierd , ook zo zeer overtuigd , dat , al hadden zy zich vooraf daaromtrent niet zo duidelyk verklaard , dit toch nimmer by de gevolmagtigden eenige vreeze zoude verwekt hebben.

En nu overgaande tot eene befchryving van het geen' de veriedeling hunnes ontwerps , (om namelyk *met medewerking van hunnen gunfteling de Regeering te overheeren* ,) vervolgens

(*) Sub. Lt. O.

gens tot een uitwerkzel had , zo zal den schryver dienaangaande zeggen , dat het bestond , in een' opzettelyke te loorftelling van alle de billyke wenschen hunner lastgeeevers. Om dit te bewerken , hadden de repræsantanten van hunne zyde niet meerder nodig , dan vooreerst hunne afgevaardigden van hunne toegelegde jaargelden te berooven , en ook niets tot de betaalinge der aangenomene *practisyns* over te maaken; en dan ten tweede , hunne mede-burgen van alle voorgevallene zaaken , zo ten aanzien van het geene , dat omtrent den eersten gemagtigden was gebeurd , als ten opzichte van dat geene , hetwelk ter voortzetting van de zaak der burgerye reeds met goed gevolg begonnen was , volstrekt onkundig te houden , of door verwarde en eenzydige berichten hunnen iever te doen verflaauwen , en hunne zo hoognodige standvastigheid aan het wankelen te brengen ; het geene eigenlyk de gevolgen waaren , welke uit deeze *schurkerye* van de zyde der repræsantanten moesten voortvloeiën ; en dit eerloos besluit naamen zy ook : — invoegen , dat de afgevaardigden weder verplicht wierden , op den 20^{sten} augustus 1787 , hen den brief te zenden welke hier nevens gevoegd is

is (*). Dit ſchryven werd des te noodzaakelyker geoordeeld, dewyl de *practiſyns* over de proces-kosten hun gevoelen hadden te kennen gegeven.

Doch , niettegenſtaande alle deeze groote beletzelen , waarvan een eenige op zich zelve , genoegzaam zou geweest zyn , om het geheel oogmerk der zendinge te veriedelen , voeren de afgevaardigden nochtans voort , om door een gelykvormig gedrag de zaak der burgerye voorttezetten , en zo ras mooglyk ten einde te brengen. Dit deed hen dan ook onder andere zaaken beſluiten , om alle de ſtukken , de klagten van den jaare 1779 en vervolgens betreffende , en van welke zy eenige gedrukte exemplaaren ontfangen hadden , aan hunne laſtgeeevers af te zenden , ten einde hen in ſtaat te ſtellen , zich door eenige verklaaringen en andere ſtukken , tegen de laſterlyke verantwoordingen van 's maatschappy's die-naaren , onder dezelve gedrukte ſtukken voorkomende , te verdédigen , en dezelve in de commiſſie , als bewyzen te doen dienen. Dan om de moeite en zorge der gevolmagtigden , daaromtrent noch al van meerder vrucht te doen

(*) Sub. Lt. P.

doen zyn, zo vond derzelver procureur, die hun deeze stukken, (gedrukt ter griffie van HUN HOOG MOG.) had bezorgd, goed, alle hunne verzoeken en vertoogen te ondersteunen, door twee ernstige brieven, gedagtekend den 13^{den} december 1787, en den 31^{sten} july 1788, en van welke hier nevens ook twee uittreksels gevoegd zyn (*).

Nochtans wierden alle deeze poogingen door een opzettelyk plichtverzuim van de zyde der repræsentanten te loor gesteld. Niets hoegenaamd wierd door hen ter kennisfe der burgerye gebragt, zelfs niet op haare dringende verzoeken. Dit kon echter niet lang voor de afgevaardigden verholten blyven; — zo dat zy op 't laatst verplicht waaren, zich over het bestier der zaake aan de *Kaap*, in eenige brieven, welken zy aan de aanzienlyksten en welmeenendsten onder de burgerye richteden, ten sterksten te beklagen, en een afschrift van de geheele briefwisseling, gehouden met hunne geconstitueerden aldaar, geduurende al den tyd in welken zy hier te lande aanwezig, en in de uitvoeringe van hunnen last, werkzaam geweest waaren, aan de burgerye af te zenden.

Dan,

(*) Sub Lt. Q & R.

Dan , dit wierd , gelyk wel te voorzien waare , door eenige der meestfchuldige repræfentanten , met naame CHRISTIAAN GEORGE MAASDORP , GERRIT HENDRIK MEYER , HENDRIK PIETER WARNECKE , HENDRIK LOUW , en PIETER VAN BRED A , zeer ongunstig beoordeeld : weshalven zy ook terftond eenen brief aan hunne gevolmagtigden afzonden , doch van zulk een verwarden inhoud , dat den fchryver door fchaamte wederhouden word , dezelve openbaar te maaken. Hy houd dit bewys eener grove onkunde , gedagtekend den 14^{den} february 1788 , echter in handen , om 'er in der tyd dat gebruik van te maaken , hetwelk hy zal goedvinden , om deeze zyne landsgenooten met verachting op zich zelve te doen nederzien. Doch dit was het niet alleen. — Dien brief ging noch verzeld van eenen anderen , gefchreeven door den laatstgemelden VAN BRED A , en welk verachtelyk mensch , voorheen in eenige brieven , den afgevaardigden lof had willen toezwaaiën , over derzelver werkzaamheid en oprechtheid , welke hy in hunne handeliwyze omtrent den meergemelden BERGH voornamelyk , had konnen ontdekken , doch welk nietsbeduidend wézen in den

jaa-

jaare 1788, by gelegenheid van het overlyden van een der geconstitueerden, door het goed vertrouwen zyner mede-burgeren, in deszelfs plaatse verkooren zynde, en nu meenende zich te moeten schikken naar de voorbeelden van eerloosheid, welke zyne medgezellen hem gaaven, weder van gevoelen veranderde, zo dat hy besloot, het gehouden gedrag der gemagtigden, welk hy te vooren op eene laffe wyze gepreezen had, nu weder op de onbeschaamdste maniere te veroordeelen. Dit noodzaakte hen dan ook, in hun antwoord aan deeze vyf perfoonen, hem afzonderlyk over zyne vreemde kuuren te onderhouden, gelyk gezien zal kunnen worden uit den hier nevens gevoegden brief, gedagtekend den 25^{ten} augustus 1788 (*); in welken ook voorkomt, den zaakelyken inhoud van bovengemelden verwarden brief, en welks kort begrip voor den lezer voldoende genoeg zal zyn, om 'er over te kunnen oordeelen.

Maar behalven deezen brief, werd 'er door de afgevaardigden noch éénen afgezonden aan de gezamentlyke repræsentanten, met het oogmerk eigenlyk, om hun gehouden gedrag;
ge-

(*) Sub. Lt. S.

geduurende het geheele tydvak der Commisfie door te loopen , en dan aan 't oordeel der burgerye over te laten , of zy in het behartigen haarer zaake , al of niet overëenkomstig hunnen plicht gehandeld hadden. — Deezen brief moest eenvoudig ingericht worden , en geschikt zyn naar den regel , dien elk braaf mensch in het verdédigen eener rechtvaardige zaak volgen moet , en deeze is: *de waarheid en onschuld te verdédigen , zonder den bystand van het gewoon hulpmiddel in de meeste geschillen , namelyk , eene fyne en ingewikkelde redeneering.* Den lézer zal derhalven in deezen brief niet moeten zoeken , een cierlyk en opgesmukt verhaal van het gebeurde in de commissie ; neen : hy zal 'er eeniglyk in ontmoeten , de ronde taal des eerlyken mans , die niets vreest , dan de verachting welke op 't misdryf volgt. Dezelve gedagtekend den 28^{te} augustus 1788 , is dan in zyn geheel en woordelyk , uitgezonderd eenige gedeeltens , welke voor den lézer van geen belang zyn , hier nevens geplaatst (*). Dat den onzydigen opmerker , dezelve leeze , en dan oordeele. —

Zou den lézer ondertusfchen niet , als eenige

(*) Sub Lt. T.

ge opmerking verdienende, ſtil geſtaan hebben, by een klein gedeelte des briefs van den 25^{ſten} augustus 1788. (*), en het geen hierop nederkomt: *dat den angst welken de repreſentanten in hunnen brief van den 14^{den} february deſelfden jaars, lieten blyken, hunne afgevaardigden had doen vallen in het denkbeeld, dat de poogingen deezer laatſten, om de eerſten aan de burgerye in hunne waare gedaante te vertoonen, niet vruchteloos geweest waaren?* — Dit zal zekerlyk uitgewerkt zyn, gelyk reeds gemeld is, door de overzendige der geheele briefwiſſeling, (*correspondentie*) gehouden tuſſchen de *geconſtitueerden*, en hunne gevolmagtigden, als mede door die afzonderlyke brieven aan eenige der voornaamſte burgers, welke dienen moesten ter opheldering van het gedrag, dat door hunne voorgangers in acht genomen wierd. Een hierin vonden de afgevaardigden zich ook niet bedroogen. Want niet veele dagen verliepen 'er naar de afzending der brieven van den 25^{ſten} en 28^{ſten} augustus, (en in de eerſte van welke de bovengemelde *paſſagie* geleezen word) of zy ontſingen uit het lichaam der burgerye eenen brief, getekend door *vier* daar.

(*) Sub Lt. S.

daartoe benoemde perſoonen , berichtende , op welk eene wyze een groot aantal burgeren , eene ſchriftelyke aankondiging , en tegenverklaaring (*declaratoir* en *protest*) getekend hadden , en door eenige daartoe benoemde lieden , aan hunne repræſentanten hadden laaten overgeeven , met een daarnevens gevoegd verhaal , van het geene 'er ter dier gelegenheid was voorgevallen.

Uit *dien* brief gedagtekend den 15^{den} mai 1788 , bleek het den afgevaardigden op de overtuigendſte wyze , dat 'er een byzonder plan had plaats gehad , tuſſchen eenige der geconſtitueerden aan de *Kaap* , en hunnen gunſteling den eerſten gemagtigden. Doch , om dit den lézer noch , met al ſterkere bewyzen dan de voorigen aan te toonen , zal den ſchryver kortelyk opgeeven , het geene door de tekenaaren deeſes briefs , ter kennisſe der gevolmagtigden gebragt wierd , en hierin beſtond :

„ Eerſtelyk , dat zy uit de berichten welken hen van tyd tot tyd door de gemagtigden der burgerye , uit *Europa* waaren toegezonden geworden , gezien hadden , in welke opzichten al , hunne repræſentanten , de eerlyke belangen der burgerye , hen met zo veel goed

vertrouwen opgedraagen, en door hen met zo veel plechtigheid aangenomen, door aanëengeschakelde kunstgreepen en de schandelykste laagen, hadden tegengegaan, in stede van dezelve overeenkomstig hunnen plicht bevorderlyk te zyn."

„ Dat dit hen had doen bedacht zyn, op middelen, om, zo niet de zaak der burgerye zelve, ten minsten haare eere te redden; en dat hen, om dit te bewerken, als het voldoenendste was toegescheenen, het tegenwoordig *declaratoir* en *protest*, welke men ontworpen, en in der haast getekend had (*)."

„ Dat dit afgelopen zynde, zy vervolgens aan den voorzitter der repræsentanten verzocht hadden, eene te zamenkomst van hen alle te beleggen, met eene voorloopige opening, dat zy van wegen de afgevaardigden der burgerye eenige gewigtige verzoeken hadden voor te stellen."

„ Dat zy in die te zamenkomst by de overgaave van dit geschrift, verzocht hadden, om een kort en zaakelyk besluit te neemen op verscheidene artykelen, welken zy hen, uit naam
en

(*) Dit *declaratoir* en *protest*, is Sub. Lt. U, hiervens gevoegd.

en van wegens de gezamentlyke tekenaaren hadden voor te stellen , als bestaande in: het ontslag van den eersten afgevaardigden, den meergemelden BERGH; — het voldoen aan hunnen plicht, van de *commissie* ten eersten agtervolgens hunne beëedigde belofte, van de nodige penningen, zo tot het personeel onderhoud der gevolmagtigden, als de voldoening der kosten van het geding te voorzien; als mede, om aan dezelve ter gelyker tyd te zenden, de zó menigwerf te vergeefs gevraagde bewyzen en andere stukken, zonder alle welke hulpmiddelen, den last aan hen opgedraagen, niet zoude kunnen ter uitvoer gebragt worden.”

„ Dat door dit *declaratoir* en *protest*, de repræsentanten, met opzicht tot de jaarlyksche ondersteuning hunner afgevaardigden, eindelijk waaren gebragt geworden, tot de plechtige vernieuwinge hunner belofte, namelyk, dat zy van het door de burgerye aanvertrouwde geld, geen’ ander gebruik zouden maaken, dan dat, waartoe hetzelve door alle braave burgeren vrywillig was gegeeven; te weeten: tot het jaarlyksch onderhoud hunner gevolmagtigden in *Europa*, en tot de voortzettinge haarer zaake; doch dat zy zich hiertoe niet

verbonden hadden , dan na dat zy allen , door de tekenaaren van dit gefchrift in 't algemeen , en door hen in deeze te zamenkomst in 't byzonder , over opzettelyk plichtverzuim en meinëed , als *fchurken* waaren ten toon gefield — ;” en zal den fchryver 'er byvoegen : na dat zy gezien hadden , dat een al te ver gedreeven' iever , om hunne oogmerken voor het tegenwoordige door te zetten , een uitwerkzel zoude hebben , onderfcheiden van dat , het welk zy van eene kortftondige toegeevelykheid konden verwagten. — Verreaderlyke goedwilligheid ! welke deeze repræfentanten weder in 't vertrouwen der bedroogen' ménigte bragt , en hen in ftaat ftelde , om alle hunne fnoode ontwerpen ter uitvoer te brengen ! —

„ Dat voorts de repræfentanten , ten aanzien van 't verzoek , om den eerften afgevaardigden van zyne *commisfie* te ontfiaan , zich gedraagen hadden , als van het eerloos gedrag van denzelven niet genoeg overtuigd te zyn , en dat zy daarby verklaard hadden , in allen gevalle , tot die daad van ontfslag - verleening niet gerechtigd te weezen. Dat by die gelegenheid , twee der *geconstitueerden* , met naame

HENDRIK PIETER WARNECKE EN GER-
RIT

RIT HENDRIK MEYER, zich voor dien perfoon, by uitnemenheid in de bresfe gesteld hadden; doch, dat de vier tekenaaren deezes briefs, vervolgens gevraagd hebbende, of zy geconstitueerden, nevens de voldoenendste berichten der gevolmagtigden, ook noch geene nadere onderrichtingen van het slecht gedrag deezes mans bekomen hadden, en of zulks niet geschied waare, door de gekoorene practifyns in *Europa*, — daaröp met een stellig *neen* waaren beäntwoord geworden. Dat zy zich hieröp verplicht hadden gevonden, den *Gordiaanschen* knoop door te hakken, met eene verklaring te doen, dat de burgerye van één der afgevaardigden een afschrift bekomen hadden van eenen brief, van den heere procureur VAN SON, geschreeven uit 's *Hage* op den 3^{den} july 1786 (*), en tot verscheide

maa-

(*) Sub. Lt. O. Van deezen brief daar reeds melding van gemaakt is, wierd door den schryver, eenige *copien* aan de burgerye gezonden, om haar te toonen, dat het gedrag des eersten afgevaardigdens, door de gekoorene *practifyns* zelve veröordeeld wierd. — Dit deed hy om dat hy vreesde, dat dezelve niet aan de burgerye zoude medegedeeld werden; en zyne vrees is ook niet van allen grond ontbloot geweest. —

maalen, onder 't *adres* van den bovengemelden WARNECKE, aan de gezamentlyke repræsentanten afgezonden. Dat dien eervergeetenen daarop in de uiterste verwarring geraakt zynde, tot de bekentenisfe zynerschurkerye gekomen was, *met belofte van betterfchap*, en den brief vervolgens met ontsteltenis van onder zyne papieren voor den dag gehaald en getoond hadde, na dezelve omtrent agtien maanden lang, verborgen gehouden te hebben (*)."

„ En laatstelyk, dat de repræsentanten door alle deeze poogingen der vier tekenaaren deezes briefs vermoeid, gezamentlyk, by de bovengemelde vernieuwde belofte, omtrent de agterftallige jaargelden en kosten tot het geding, noch gevoegd hadden, de voldoening aan de begeerte der burgerye, met betrekking tot den eerften afgevaardigden, hem zelve zyn ontslag zendende, en de gevolmagtigden daarvan met een voldoende brief kennis geevende, met eene aanmaaning daarevens, om hunne *commisfie* te hervatten, en aan het oogmerk hunner zenders te voldoen."

Dit

(*) Dat den lézer ondertusfchen oordeele, met welke lieden den fchryver te kampen hebbe! —

Dit zy dan over het geheel genoeg , ten be-
 tooge , dat 'er een byzonder ontwerp hebbe
 plaats gehad , tusſchen eenige repræſentanten ,
 en den eerſten afgevaardigden ; of dat 'er tus-
 ſchen hen , omtrent de veiligheid der Volk-
 plantinge , gevaarlyke en verraaderlyke plans
 zyn ontworpen geweest. In dit vermoeden
 door agterëenvolgende wanbedryven van de
 zyde dier lieden geſterkt , hadden de gevol-
 magtigden hen dit reeds in eenen brief van
 den 2^{den} december 1787 , in 't aangezicht
 durven werpen ; in diervoegen , dat zy , naar
 een korte ſchets van hun geheim en openbaar
 gedrag , denzelven met deeze merkwaardige
 woorden beſlooten : „ hoe natuurlyk derhal-
 „ ven , moet niet in de eerſte plaats , de be-
 „ ſchouwinge van dit uw gedrag in 't alge-
 „ meen ; en ten anderen , van dat der heeren
 „ MAARDORP EN MEYER in 't byzonder ,
 „ onzen aandacht opwekken , om te zien , of
 „ wy de oogmerken , welken gy by de aan-
 „ vaardinge van het repræſentantschap gehad
 „ hebt , kunnen bepaalen. Miſſchien zyn de-
 „ zelve niet *te* zuiver geweest ! — Miſ-
 „ ſchien hebt gy met den verraader BERGH
 „ een plan beraamd gehad , welke *infraſteerd*
 „ op 't gezach van HUN HOOG MOG. , als

„ den eenigen en wettigen Souverein der
 „ Volkplantinge; — doch wat 'er ook van
 „ zy, dit is waarachtig: dat de bovengemel-
 „ de heeren, posten hebben gaan bejaagen,
 „ volstrekt strydende met hunne klagten, ge-
 „ daan aan HUN HOOG MOG., eeniglyk om
 „ deeze rede, (wy vinden 'er geen' andere
 „ voor) om dat dezelve de *qualiteit* mede-
 „ bragt van *Koopman* (*). Een' fraaije be-
 „ weegrede ondertusfchen! — Een schoon
 „ ontwerp van verbetering in 't burgerlyk
 „ bestier, waarlyk! — Hebt gy dus niet,
 „ vraagen wy daaröm, uwe klagten eeniglyk
 „ begonnen, om zekere vuile bedoelingen te
 „ bereiken? — en hebt gy dus niet daarmede,
 „ ons en de burgerye bedroogen? ja zelfs den
 „ Souverein willen misleiden? — Immers
 „ hebt gy de eenvoudige wil, en de begeerte
 „ uwer medeburgeren, om welke te handhaa-
 „ ven, gy u zelve tot *repräsentanten* hebt op-
 „ geworpen, niet willen ter uitvoer brengen:
 „ want bepaalen wy ons maar eeniglyk tot
 „ uwen plicht, om ons, op onze verrichtin-
 „ gen

(*) Een zogenaamde eertytel in de *Indien*, met wel-
 ke de dwaaze *kaapenaar* vooral, schynd ingenomen te
 zyn. —

„ gen hier te lande , waarvan wy u , by elke
 „ gelegenheid , verflag hebben gedaan , te
 „ moeten antwoorden , dan vinden wy , dat
 „ gy dezelve , zelfs met geen' enkelen letter ,
 „ hebt willen beantwoorden (*).”

„ En daar deeze *raisonnementen* gegrond
 „ zyn , zullen wy niet langer onderstellen ,
 „ dat uwe bedoelingen by de aanvaarding van
 „ 't repræsentantschap , *misfchien* onzuiver zyn
 „ geweest , maar bepaaldelyk zeggen , datze
 „ onëerlyk waaren.”

„ En daarom zeggen wy ten besluite , dat
 „ zo wy in het vervolg van u geene bewy-
 „ zen ontfangen , waaruit het ons zal bly-
 „ ken , dat gy uw voorig gedrag hebt willen
 „ veranderen , wy als dan gezamentlyk , om
 „ de eere der klaagende burgerye te redden ,
 „ by HUN HOOG MOG. nader zullen open-
 „ leggen , haare zuivere oogmerken , als ge-
 „ heel onderscheiden van die , welke door u
 „ gevoed worden ; met eene ootmoedige bede
 „ daarnevens , dat het hoogstdezelve behaa-
 „ gen moge , een rechterlyk onderzoek te laa-
 „ ten

(*) Uitgezonderd het *provisioneel* ontslag van den eer-
 sten gevolmagtigden ; want dit hebben zy in den sterksten
 zin willen afkeuren.

„ ten doen, naar uwe zo zeer verdachte be-
 „ doelingen, van welke wy by ons vertrek
 „ van de *Kaap*, geen' de minste kennis droe-
 „ gen.” — Dan, laaten wy tot den draad
 des verhaals weder te rugge keeren.

Den lézer zal nu gezien hebben, hoe de repræsentanten der burgerye zich slechts voor een korte poos, in hun wraakgierig besluit, waarby den last der gezamentlyke afgevaardigden ingetrokken, en aan de verkoorene practifyns opgedraagen wierd, mogten verheugen, en op welk eene wyze, zy door de burgerye, voor het uiterlyke gedwongen wierden, de afgevaardigden, die den meer gemelden BERGH, om zyne verraaderye uit de *commissie* gezet hadden, over deeze daad, dat recht te doen wedervaaren, dat zy verdienden. Hy zal verder ontwaafd hebben, hoe de vernietiging van dit eerloos besluit, gevolgd wierd, *van eene bekentenis van geweld te hebben, en eene belofte, om in de behoeften en vereischten den commissie ten eersten te voorzien.* Hy zou dienvolgende in zynen geest ook kunnen te gemoet zien, een rechtmaatiger en eerlyker bestier van de zyde der repræsentanten; doch helaas! de gevolmagtigden moesten noch voor het laatst onder-

dervinden, dat zy met het schuim der burgerye te doen hadden. — Deeze voorgangers, of liever deeze listige aanblaazers van 't volk, vervulden van alle hunne beloften geene, dan die, welke het ontslag van den eersten gemagtigden betrof; — geene van de gevraagde onderrichtingen en bewysstukken, betreffende de ingevoerde verbeteringen, en verdere onderdrukkingen; — geene afdoening van zaaken met de *practifyns*, die noch geene betaaling ontfangen hadden; — geene *remises* tot het personeel onderhoud der afgevaardigden, en het voortzetten van den vernieuwden last; — niet één van alle deeze zaaken, op nieuw zo plechtig beloofd! werd 'er ter uitvoer gebracht: — ja zelfs hebben de practifyns, tot den huidigen dag, noch geen' het gerinste antwoord ontfangen op hunne brieven, bepaaldelyk op die vanden 13^{den} december 1787, en den 31^{sten} july 1788, waar by alle deeze zaaken aan hunne zorge en eerlykheid bevolen worden, gelyk den lézer zal gezien hebben, uit de hiernevens gevoegde uittreksels deezer brieven (*).

En

(*) Sub. Lt, Q. en R.

En overgaande tot eene omschryvinge van de *gevolgen*, welken uit dit wraakzuchtig goedvinden der repræsentanten (uit hoofde van het *provisioneel* ontslag van hunnen eersten gemagtigden, — en de daaröp gevolgde verplichting, om denzelven voor ontslagen te moeten houden,) met betrekking tot de uitvoering van den vernieuwden last der afgevaardigden zyn voortgevloeid, zo zal den schryver zeggen: dat de burgerye, wier hoope op een beter bestier van zaaken, men nu dacht niet ongegrond te zyn, zich nochtans in alle haare gunstige verwachtingen bedroogen zag, en dat de gevolmagtigden te vergeefs cenige maanden lang, naar de vervulling der op nieuws gedaane beloften gewacht hebbende, haar eindelyk moesten beëndigen, dat zy te kampen hadden met *schurken*, wier voorneemen, om de burgerye geheel ongelukkig te maaken, zo opzettelyk scheen te zyn, dat zy afgevaardigden haar dienden aan te raaden, om het bestier der zaake, op de beste wyze, zelve op zich te neemen, en dit doende, dan ook zorge te draagen, dat aan hen, dat geene overgemaakt wierd, dat zy van haar volgens een plechtig verdrag, getekend door omtrent een hon-

honderd van de aanzienlykſte ingezetenen der Volkplantinge (*), reeds te vorderen hadden; zendende ten dien einde aan deeze lieden op den 18^{den} july 1789, eenen brief, waarvan den zaakelyken inhoud op het volgende nederkomt:

„ Dat de gevolmagtigden eenige maanden te vooren eenen brief, gedagtekend den 15^{den} mai 1788, hadden ontfangen, in welken hen verflag gedaan wierd, dat de vier tekenaaren deezes briefs aan de repræſentanten der burgerye hadden overgegeeven, zeker *declaratoir* en *protest* (†), getekend van een aanzienlyk getal burgeren; en hoe de overgaave van dat geſchrift by die lieden uitgewerkt hadde, de vernieuwing hunner plechtige belofte, om de commiſſie, met alle de nodige vereiſchten, behoorlyk te onderſteunen; doch dat zy hen moesten betuigen, dat 'er tot dien tyd toe, aan alle die ſchoonſchynende verzekeringen, noch niet was beäntwoord geworden, en dat zy daarom vreeze hadden opgevat, over de inzichten dier repræſentanten, als ſchynende te ſtrekken, om de geheele zaak der burgerye aan hunne wraakgierigheid op te offeren.”

„ Dat

(*) Sub. Lt. C.

(†) Sub. Lt. U.

„ Dat de afgevaardigden ondertusſchen de rede niet konden bezeffen, waarom de burgerye niet verder waare voortgegaan, in het neemen van zodanige maatregelen, als waardoor men hen in hun eerloos opzet zoude hebben kunnen ſluiten.”

„ Dat wanneer die maatregelen hadden beſtaan, in eene nieuwe bepaaling van de verplichtinge der repræſentanten, om zó mé-nigmaal de burgerye zulks begeerde, opening te moeten geeven, van het geene zy ter vervullinge hunner gedaane beloften, reeds in 't werk geſteld hadden, men voor-gekomen zoude hebben, dat de burgerye en haare gemagtigden, van hen op de ſchandelykſte wyze waaren bedroogen geworden.”

„ Dat men daarom met de overgaave van dat *protest* en *déclaratoir*, hoe zeer ook in dit hachlyk tydſtip noodzaakelyk, om de eere der burgerye te bewaaren, nochtans zonder die nodige maatregelen, méêr kwaad dan goed geſtigt hadde; want dat men in aanmerking neemende, den ſlechten en eerloozen opzet der repræſentanten hen verbitterd hadde, zonder hunne voorneemens gebreideld te hebben.” — Voorts word dit onaangenaam tafereel van de onvoorzich-
tig-

tigheid der *Kaapfche* burgeren ten deezen opzichte, noch beflooten, met deeze opmerkelijke woorden:

„ Daar het ulieden nu ten klaarften moet
 „ blyken, dat de repræfentanten hunne *beë-*
 „ *digde conventie*, ten opzichte onzer jaarlyk-
 „ fche falaris, verbroken en gefchonden heb-
 „ ben, vraagen wij: in welk een *aspect* moe-
 „ ten deeze lieden, by de eer- en deugdlie-
 „ vende waereld voorkomen? — Speeld en
 „ darteld men aldus, zedert eenige jaaren,
 „ met zyne eeden en beloften aan de *Kaap*? —
 „ en word dit maar eeniglyk als eene beuze-
 „ ling bedreeven, door lieden die over on-
 „ derdrukkinge durven klaagen? — Wy
 „ gruwen en fhrikken van de eerloosheid
 „ dier gedrochten, die den Hemel met leugen
 „ en meinëed durven te gemoete treden! —
 „ Maar vreezen die lieden den donder des
 „ Hemels niet? — Zondigen zy uit ge-
 „ voelloosheid, — uit domheid? — of
 „ tergen zy den Hemel met flinksch over-
 „ leg? — Waanen zy, dat zy buiten het
 „ bereik van een rechtvaardig OPPERWÉ-
 „ ZEN zyn? — of vermeenen zy den AL-
 „ MACHTIGEN, ook zó te zullen kunnen
 „ misleiden, gelyk zy hunne mede-burgeren
 „ gedaan hebben? —” „ Noch

„ Noch moeten wy ulieden onder 't oog
 „ brengen, dat wy van de gemelde ontoe-
 „ rykende *remises* onze dagelyksche vertee-
 „ ringe niet hebbende kunnen goedmaaken,
 „ hoe sober wy dezelve ook begreepen, ver-
 „ plicht zyn geweest, van ons gering ver-
 „ mogen dat geene te gebruiken, het geen'
 „ wy jaarlyksch te kort kwaamen; gelyk wy
 „ ook door dit middel hebben moeten voor-
 „ zien in de byzondere kosten onzer com-
 „ misfie, als daar zyn: aanmerkelyke ver-
 „ schotten van schryfbehoeftens; brieven-
 „ porte; heen en weder reizen van *Amster-*
 „ *dam* naar 's *Hage*; drukkerij-kosten van zo-
 „ danige boeken, als waarin voorkomen,
 „ ons voorloopig request aan HUN HOOG
 „ MOG., en de memoirie aan heeren Com-
 „ misfariſfen, van HUN ED. GR. MOG., en
 „ welke boeken ten dienſte der burgerye,
 „ naar de *Kaap* gezonden zyn; en diergelyke
 „ buitengewoone uitgaaven meer: welke wy
 „ dan ook daarom afzonderlyk in rekeninge
 „ en ten laſte der burgerye gebragt hebben,
 „ als behoorende tot de kosten van het ge-
 „ ding, en voor welks byzondere voldoenin-
 „ ge de repræſentanten der burgerye zich uit-
 „ drukkelyk verbonden hebben, in de *acte*
 „ van

„ van *garantie*, alles onder den *solemneelen*
 „ eed, dat zy' *verklaaren*, en *belooven* voor den
 „ **ALMACHTIGEN!** om ook *deezee kosten*, ge-
 „ lyk mede die aan *practifyns*, jaarlyksch, vry
 „ en onbezwaard, en ter *behoorlyker tyd*, aan
 „ ons over te maaken. Maar, hebben deeze
 „ lieden hunne plechtig gegeevene verzeke-
 „ ring volbragt? — of liever, hebben zy
 „ die willen volbrengen? — hebben zy niet
 „ in tegendeel, en de *burgerye*, en heeren
 „ *practifyns* op eene bestudeerde wyze, in
 „ het denkbeeld willen brengen, dat zy, met
 „ omtrent dertig duizend gulden (*), van tyd
 „ tot tyd over te maaken, ons in staat ge-
 „ steld hadden, om de zaak der *burgerye*;
 „ ten opzichte der noodwendige kosten, met
 „ allen spoed voortzetten? — Druischt
 „ die eerlooze trek van volfstrekte leugen,
 „ niet in, tegen alle beginzelen van eerlyk-
 „ heid en goede trouwe? — Zou men in
 „ handen van zodanige lieden, wel veiliger
 „ zyn, als in de klauwen van eenen *Car-*
 „ *touche*, of anderen roover op de publieke
 „ wegen? — ”

„ Zó gy derhalven eenige waardy steld, in

UW

(*) *Kaapsche* gulden.

„ uw goeden naam , — zó de belangen eener
 „ misleide en ongelukkige burgerye , u eenig-
 „ zints aan het harte liggen , — zó de
 „ plechtige deelneeminge in de algemeene
 „ zaak , waarāan gy u zelven vrywillig on-
 „ derworpen hebt , — by u van eenig ge-
 „ wigt geoordeeld word , — dan smeeken
 „ wy u dierbaare mede-burgen om uw zelfs
 „ wille ! dan bezweeren wy ul. by den *God* ,
 „ dien gy aanbid en verëerd , om tot onze
 „ hulpe toe te schieten ! — dan bezweeren
 „ wy u , in dien zelfden naam ! om uwe re-
 „ præsentanten te noodzaaken , tot eene ver-
 „ anderinge van maatregelen ter uwer eigen'
 „ reddinge. — ”

Dan , deeze daad der repræsentanten , van
 zich niet langer met de zaak hunner lastgeee-
 vers , welke zy zelve hadden doen geboren
 worden bezig te houden , alleenlyk , om dat
 men hunne eerlooze oogmerken , en die van
 hunnen gunsteling , niet had willen bevoorde-
 ren , was niet het eenige gevolg daarvan ,
 neen : de burgerye zelve , vergat ook op het
 laatst haaren plicht . Daarvandaan , dat 'er
 door haar ook niets hoegenaamd , op den aan-
 gehaalden brief , geäntwoord werd . Men zou
 echter kunnen vooronderstellen , dat zy moe-
 de

de geworden zynde , van alle de hindernissen , haar in den weg gelegd , eindelyk begreepen had , dat de zaak zelve , op dusdanig eene wyze toch nimmer haar beslag bekomen konde , en daaröm ook beslooten had , zich in navolginge haarer zogenaamde voorstanders , geheel en al van de zaak te onttrekken. In zodanig een' oppervlakkigen zin , zou men het geheele lichaam der burgerye voor onschuldig kunnen houden ; maar geheel anders is het 'er mede geléden , wanneer men in 't ooge houd , dat den eerlyken man zich altoos moet verbonden rekenen , aan zodanige verbintenissen , welke vrywillig aangegaan zyn , en niets anders ademen , dan de bevordering van deugd en braafheid . van dééze kan zich niemand ontslaan , zonder 't gevaar te loopen van den lyst der *openbaare schurken* te vergrooten.

Zedert dit stilzwygen van de zyde der burgerye , zyn 'er over haare zaak door de afgevaardigden noch eenige brieven afgezonden , met 't oogmerk , om , waare het mogelyk , dit lichaam niet te doen deelen in de schande haarer geconstitueerden ; dan alles schynt hieromtrent , niet alleen vruchteloos te zyn , maar den schryver moet deswegens zelfs den haaf

zyner mede-burgen onder vinden , en bepaaldelyk van die honderd lieden , welke uit eigene beweging , ter zyner , en zyner medegemagtigden geruststelling , de acte ondertekend hebben , welke hiernevens gevoegd is (*) ; terwyl de rede van dien onnatuurlyken haat , eigenlyk niets anders behelsd , dan , dat den schryver , deeze honderd tekenaaren , in eenige byzondere brieven , gemoedelyk , en met de zuiverste oogmerken , heeft willen te kennen geeven , dat wanneer zy aan hunne vrijwillig aangegaane verplichting , (duidelyk genoeg bepaald in deeze acte) niet als eerlyke lieden voldeeden , zy in 't zelfde licht zouden moeten geplaatst worden , als waarin hunne repræsentanten zich , door derzelver daaden gesteld hadden . Deeze hartelyke taal wierd ondertusfchen niet gebézigd , dan na dat de tekenaaren van dit gefchrift , door hun gedrag ten duidelykften beweezen hadden , dat eene plechtig gegeevene verzékering , by hen van die zelfde geringe waarde wierd gefchat , als waaröp hunne repræsentanten dezelve gewaardeerd hadden . Eene fchandvlekkende beschuldiging voorwaar ! doch die den schryver niet ver-

(*) Sub Lt. C.

vermocht te doen, indien 'er niet vooraf door hem alle mogelyke middelen waaren gebézigd geworden, om zyne mede-burgeren van eene eerlooze verbreeking hunner belofte, te rug te brengen; — maar hierin kan hy zich zelve niet beschuldigen nalaatig geweest te zyn; en dit zal den waarheid-lievenden lézer ook genoegzaam ontwaard hebben. Trouwens, daar déézen zich uit het voorafgegaan verhaal zal kunnen-herinneren, hoe de gemagtigden zich geduurig verlédigd hebben, om van alle brieven, papieren en bescheiden, aan de re-praësentanten gezonden, ook echte affchriften aan de burgerye te doen toekomen, zo zal hy moeten vertrouwen, dat dit mede heeft plaats gehad, omtrent de brieven, gedagtekend den 25^{sten} en 28^{sten} augustus 1788. (*), als waarin de afgevaardigden naar eene vergelyking van het gedrag der *geconstitueerden* aan de *Kaap* aan de eene zyde, met dat der gemagtigden in *Europa* aan den anderen kant, hunnen mede-burgeren deden zien, aan welke van de beide partyen de geheele veriedeling van het oogmerk der zendinge moest toegeschreeven werden. Zo nu de burgerye, of liever de gemel-

(*) Sub. Lt. S. en T.

melde honderd tekenaaren, eenige geneigdheden hadden gehad, zich overéenkomsig hunnen plicht te gedraagen, dan zouden zy zich reeds lange, hieromtrent verklaard hebben; doch daar zy dit niet hebben verkiezen te doen, zal het aan den lézer te beoordeelen staan, voor welk soort van lieden, de afgevaardigden zich opgeofferd hebben.

Maar, hoe zéér zal het afgryzen van den gevoeligen lézer niet aangroeien over het gedrag deezer lieden, wanneer hy zal geboekstaafd vinden, dat 'er onder de honderd tekenaaren van dit bovenaangehaald geschrift ook eenige gevonden worden, die met den schryver deezer verdediginge, en zyne, in zyn lot al te gevoelig deelende echtgenoot, noch daarenboven in de naauwe betrekkinge van bloedverwantschap staan! — Ja, lezer! den schryver zal hulde doen aan de waarheid, die hy eerbiedigd: — dééze lieden zelve, hebben liever de knopen des bloeds willen losrukken, dan hunnen afgevaardigden, dien zy om haare zaak afgezonden hadden, en dien zy, om dezelve ter uitvoer te brengen, in den naam van het OPPERSTE WÉZEN een' geringe jaarlyksche ondersteuning toegezworen hadden, — volgens deeze plechtige be-

belofte, van tyd tot tyd *iets* toe te voegen, ten einde te verhoeden dat hy zyn vermogen verteerde, en tot hunne onuitwischbaare fchande, tot den bedelzak geraakte. — De waarheid-minnaar, leeze ondertusfchen den brief hier nevens gevoed (*), en oordeele dan nochmaals. Dezelve wierd door des fchryvers ongelukkige huisvrouw gefchreeven, die, fchoon door de flagen van een hard noodlot genoegzaam verbryzeld, noch éénmaal al haaren moed wilde verzamelen, om als eene ftervende onfchuld die niets vreesd, de taal van 't hart te doen hooren, aan onmeêdoggende bloedverwanten, die de *natuur* zelve willende verftikken, doof gebleeven waaren, op alle haare voorafgegaane fmeekingen! —

Zie dáár, in alle haare uitgestrektheid de rampzalige gevolgen van de eerloosheid dier lieden, welke zich op eene vry ftoute wyze, als de repræfentanten der burgerye van de *Kaap de goede Hoop* opwierpen, na dat zy hunne mede-burgereu bedwelmd hadden, door een eedgenoodfchap, gefligt door den gevloekten BERGH, en van welks waare bedoeling, den aandacht van den burger afgetrokken werd,

(*) Sub. Lt. V.

werd , door het ſchoonſchynend voorwendzel, dat hetzelve eeniglyk aangegaan waare, om de welvaard, en het geluk der Volkplantinge met meerder werkzaamheid en eenſtemmigheid te bevorderen. Wat nu het oogmerk van dit eedverbond geweest zy, is reeds op meer dan eene plaats in dit geſchrift aangetoond, doch niet zo duidelyk en klaar, dat het niet nodig zoude zyn, tot eene geringe opheldering 'er noch iets by te voegen.

Men herinnere zich ééns de inleidinge van het eerſte adres der repræſentanten , gerigt aan den Heere Præſident der Vergaderinge van HUN HOOG MOG., en gedagtekend aan de *Kaap de goede Hoop* den 14^{den} december 1784, beſtaande in onbetamelyke en van ter zyde gedaane bedreigingen, tegen welke, als mede den geheelen inhoud van hetzelve, en de verdere daaröp gevolgde adreſſen, de beide geheimſchryvers dier geconſtitueerden, alles aangewend hebben, om dezelve in zodanige onbeſcheidene *expresſiën* niet te doen aſgaan, doch op welker vertoogen men te dier tyd, door den invloed van den bovengemelden BERGH, geen acht heeft willen ſlaan (*), —
men

(*) Niemand achte daarom den lyder, als eene dier ge-

men herinnere zich dit eens zeggen wy, en vergelyke dan deeze onbeschaamdheid der repræsentanten met hun volgend gedrag, — wie bemerkt dan niet, een boos opzet? — Dan, laten wy door eene vraag dit geheim der ongerechtigheid noch al meerder ontzwachtelen. Dáár de afgevaardigden door een gelykvormig gedrag, van den aanvang hunner *commisfie*, openbaar aan den dag gelegd hebben, met de aanneeming van hunnen last, geen ander, dan een eenvoudig en onberispelyk doelwit gehad te hebben, de verkryginge namelyk, van juiste en menschlievende bepaalingen in het burgerlyk bestier der Volkplantinge, — dáár dit waarächtig is, vraagen wy: wat was dan de rede, dat deeze gewettigde wyze van handelen, om namelyk de zaak der burgerye, volgens een duidelyk bepaalden last, in de *forme* van klagten te brengen, dezelve den Souverein nedrig aan te bieden, en daarover zyne bescherminge als die van een weldaadig vader af te smeeken, aan

dee-

geheimfchryveren geweest zynde, een gryntje meerder, dan men anders zoude doen; terwyl hy aan den anderen kant lacht met de verachting, die men hem deswegens zou kunnen doen gevoelen. —

deezee zogenaamde repræsentanten mishaagde? — Dit brengt ons, in stede van te antwoorden, tot eenige nadere vraagen. Zou het oogmerk van den eersten afgevaardigden BERGH, met zyne medeplichtigen aan de Kaap, ook geweest zyn, om de klagten der burgerye eeniglyk te doen dienen, tot een hulpmiddel, om zich van de Regeeringe der Volkplantinge te verzekeren, en dan hunne gevaarlyke uitzichten verder voorttezetten? — Zouden deeze uitzichten, hoe herzenschimmig ook in den eersten opslag, niet veel wezenlykheids verkreegen hebben, zo dien man immer als *Independent Fiscaal*, en deeze lieden als leden der Regeeringe, den teugel van het burgerlyke bestier, in hunne ondeugende handen hadden bevestigd gezien? — Doch, laten wy alle deeze vraagen eens kortelyk beantwoorden. *Het oogmerk der repræsentanten is nimmer geweest, de bescherminge van HUN HOOG MOG., als hunnen wettigen Souverein, te eerbiedigen, en hoogstderzelver besluiten op de gedaane klagten af te wachten. Deezen gang, welke de afgevaardigden de zaak der burgerye deden neemen, was niet geschikt, om de byzondere oogmerken deezer lieden te bevorderen, en daarom veriedelden zy dezelve, zo veel hen mogelyk waare.*

Lé-

Lézer! wie gy ook zyt, en welke gevoelens gy ook omtrent de plichten der Overheden en hunne ondergeschikten moogt koesteren, erkend gy niet, dat zy beiden, zo zy niet voor altoos als pesten der maatschappye willen gebrandmerkt staan, wederkeerig de rechtvaardigheid eerbiedigen moeten? — wel nu, — daar gy niet als ondeugend of onbeschaamd genoeg kund geächt worden, van dit te willen lochenen, zo kan den schryver ook niet vreezen voor het denkbeeld, dat hy aan het *publiek* de stoffe verschaft hebbe, om zyn character te beoordeelen, en de geduchte uitspraak te doen, of hy haare achting en haar medelyden verdiend, dan of hy waardig zy, veracht te worden. Hy draagd 'er ondertusfchen roem op, dat zyn gevoel noch teder genoeg is, van de onderdrukking niet te kunnen dulden, en dat hy éénmaal getracht hebbe, door onberispelyke poogingen, het harde lot zyner mede-burgeren te verzachten. Den man dien hem deswegens zoude kunnen haaten, zou dit zekerlyk, of uit onkunde, of als een vriend van het *despotisme* moeten doen. In 't eerste geval zou hy den onkundigen moeten beklaagen; maar in 't laatste moeds genoeg hebben, van zynen vyand te ver-

verachten; terwyl hy het aan eenen anderen zoude overlaaten, hem in deezervoegen aan te spreken:

„ Verachtelyk mensch! en noch verachtelyker, indien gy voorwend, uwe daaden te regelen naar de voorschriften van den Insteller van den Christelyken Godsdienst! hoord: daar gy niet onbeschaamd genoeg durft zyn, van niet als eene HEILIGE WAARHEID te erkennen, dat, en Regent, en burger, hun beider gedrag onderschikken moeten, aan eenige eeuwige regelen, welken haaren oorsprong hebben in de RECHTVAARDIGHEID, een albeheerschend Vermogen! dat heerschappy voerd over het redelyk schepzel, en dat van de vroegste tyden af, en van het eene aspunt tot het andere toe, onder alle Eerdiensten, de grenzen van het goede en van het kwaade bepaald hebben; of duidelyker gezegt: leeraar van 't willekeurig gezach! daar gy my wel zult willen toestaan, dat de zedekunde geen' iedele wetenschap zy, eeniglyk eenige overnatuurkundige onzekerheden en gisfingen in zich bevattende, en niet in staat om onze denkbeelden omtrent recht en onrecht duidelyk te bepaalen, — zo hoope ik ook, dat gy my niet voor een dweper zult hou-

houden, wanneer ik 'er byvoege, dat *ik* geloove, dat den mensch niet toevallig in 't bezit van zyn zedelyk gevoel gekomen zy; — ik zie uwen kwaadaardigen glimlach! — maar ter goeder trouwe gehandeld: zoud gy ook de *mogelykheid* durven ontkennen, dat 'er een OPPERSTE WÉZEN waare, welk dit beginzel van rechtvaardigheid, en zucht tot orde in den mensch gestort hadde? — immers neen; want de ontkenning hiervan, zou genoeg zyn, om uwen natuurgenoot, die niet zo onnozel waare, van zich te willen laten bedriegen, zeer omzichtig te doen worden omtrent u; hy zou, *let wel*, hy zou in 't denkbeeld kunnen vallen, dat gy, met al het geene gy hem van Godsdiens en plichten voorprevelde, geen' ander oogmerk had, dan om hem des te gewisfer te bedriegen, te besteelen, of wat uw voorneemen dan ook mogt weezen. Doch indien gy zó geweetenloos zyt, van dit mede te durven ontkennen, en, gelyk eenige verdédigers van het willekeurig gezach doen, te beweeran, dat 's menschen plicht, alleenlyk bepaald word, door den wil van eenige weinigen, zy mogen zich dan *Sultans*, *Vissers*, of *Priesters* noemen, dan zal men u vraagen, of gy niet bemerkt, dat het

lou-

louter toevallig zy, dat *déézen* den toon tot èene blinde onderwerping gestemd hebben, en dat het zeer mogelyk zy, dat het volk, indien zulks haar maar éénmaal mogt verveelen, ook op haare beurt raaze en tiere? —

Doch laten wy ons van al zulke gedrochten, die *een waar en eigenlyk atheïsme* voeden, afscheiden, en tot ons onderwerp te rugge keeren; maar, dit zullende doen, wat staat ons dan noch te verrichten? — den lézer een korte schets te geeven van den toestand des schryvers, veroorzaakt door het beschreeven schandelyk gedrag zyner lastgeeevers, en dan dit stuk te besluiten.

Voor dat den schryver den last op zich nam, om de zaak zyner mede-burgenen, door gewettigde middelen, — *gewettigd door zyn Souverein*, — te verdedigen, bewoonde hy in de stad *De goede Hoop*, een huis, dat hem als zyn eigendom toebehoorde, en het welk hy voor zyn vertrek van de *Kaap* verkogt, voor een som van f 24,800 : - : - Dit diend hy vooraf te zeggen, om te toonen, dat hy als grond-eigendom en have bezittend ingezeten, geene geringe opoffering deed, toen hy besloot, aan den wensch en de bede zyner mede-burgenen te voldoen, en zyn vaderland
om

om hunnent-wille te verlaaten, zonder zyne omftandigheden daardoor te verbéteren; — dit diend hy mede te zeggen, om te toonen, dat hy als fchot en lot betaalend burger van zynen Souverein befcherminge *mogt vraagen*, tegen de onderdrukking, onder welke hy als een vreedzaam burger, in die betrekking zuchtete: — en welk man is verachtelyk genoeg, van hem deeze laafte duidelyke verklaring, ten kwaaden te duiden? —

Maar, wat is 'er van zyne omftandigheden geworden? — fchoon hy het in de waereld noch zó verre niet gebragt hadde, dat hy zich zelve geheel onafhangelijk rekenen konde, zo waaren deeze zyne omftandigheden evenwel zo voordeelig, dat hy met grond hoopen konde, dit door middel zyner *affaire*, binnen weinige jaaren te zullen worden. — Zyn vermogen ter zaake zyner *Commisfie*, voor een groot gedeelte verteerd hebbende, en de burgerye van de *Kaap de goede Hoop* op eene fchandelyke wyze weigerende, haare verbin-teniffen met hunne afgevaardigden aangegaan, te vervullen, en waardoor zy hem reeds een aanzienlyk capitaal fchuldig is, — hy zelve om zyne deugdzaame bedryven genoegzaam uit zyn vaderland gebannen, — zo kan het toe-

toekomstig lot, niet zo zéér van hem zelve, als wel van zyne ongelukkige echtgenooten, hem niet dan de gevoeligste smert veroorzaken; — hy zegt, niet zo zéér van hem zelve, om dat hy genoeg geleerd heeft, om de slagen van het noodlot te kunnen verdraagen; maar eene zwakke vrouw, aan zyne zyde te zien krimpen en wringen, dáartoe kan hy zyne ziel niet verstaalen! —

Maar, zal men hier mischien inwerpen, welk een lichtvaardigen stap! om zich ten gevalle zyner mede-burgenen, uit zyne bezittingen te stellen, en zyn vaderland te verlaaten! — doch dan zou men *ulieden* kunnen vraagen, zou uwe vryheids-zucht niet sterk genoeg zyn, om, indien gy eenig gunstig uitzicht had, en den toestand van *uw vaderland* zulks vorderde, eene opoffering van dien aart te doen? — zo neen, — dan bedriegd gy uwe mede-burgenen, en alles is verlooren! — dan is het een voorwendzel wanneer gy zegt, uwe goederen, ja zelfs uw leven voor het vaderland veil te hebben; — dan zyt gy het verwyt waardig, welk een wysgeer u deed: *'er is geen vaderland meer, in dat gewest!* — Trouwens, men erkend ook, dat het veel gemakkelijker zy, op eene sentimen-

tee-

teele en beschouwende wyze, over onze wezenlyke plichten te redenkavelen, dan die op te volgen; maar, vraagd die zelfde wysgeer: *is het dan voor den beschaafden mensch, van zo veel aangelégenheids, over de deugd te kunnen spreken, zonder die te betrachten?* — en een *Afrikaan* heeft moeds genoeg van 'er by te voegen: zo gy ongelukkig genoeg waart, van het vaderland niet te willen redden, zo het uwe hulpe ééns nodig had, zouden dan uwe poogingen, om u als vryheid-minnende te doen kennen, van uwe vyanden niet op haaren waaren prys kunnen geschat worden, — als kleine opstuivingen, die zo min gevaarlyk zyn, als de beweegingen eens toneelspeelders die de woede verbeeld? — zou dan het woord vaderlandschliefde ook niet vervolgens zo iets van de *ton* kunnen worden, waar men zich onderling mede vermaakte, gelyk men doet met andere nietigheden, welke men mé-nigmaal aan eenen anderen, by zyn verstand zynde, wil opdringen als iets wezenlyks? —

Verre is het echter daarvan daan, dat den wysgeer, uit alle de tegenstrydige woelingen der menschen, en het daarom mislukken der beste poogingen, geen voordeel zoude haalen ter zyner zelfs-leering; — de rampen des

fchryvers strekken hieromtrent , tot eene gewichtige les , aan een ieder , die zyne medeburgeren *niet verlicht noch deugdzaam genoegkend* , om te kunnen of te willen bevatten , dat een waar republikein de rechtvaardigheid , tot den regel zyns gedrags stellen moet. Hoe kunnen wy met eenige reden eifchen , dat de geenen , die ons regeeren , billyk omtrent ons te werke gaan , wanneer wy zelve geene geneigdheid bezitten , om *dit* omtrent onze gelyken te zyn ? — Welk een uitmuntende les geeft hieröver den menschlievenden Infteller van den Christelyken Godsdienst , wanneer hy zegt : *al het geene gy wild , dat wyven natuurgenoot omtrent u zal in acht neemen , houd dit ook ten zynen opzichte in het oog !* —

Uit welk een gezichtpunt nu het openbaar gedrag van den fchryver deezer verdédiging , door den verftandigen lézer zal befchouwd werden , vertrouwd hy te kunnen weten. — Een nieuw bewys ondertusfchen van de boosheid veeler onzer mede-menfchen , heeft dit ftuk opgeleverd ; een bewys ! welke , hoe gering ook , echter als eene bydraage tot zo veele anderen zal kunnen dienen , om den menfchen-vriend van deeze treurige waarheid te overreeden : *dat wy noch verre af zyn , van die*
al.

algemeene befchaaving, en die wysgeerige orde, van welke wy zo gaarne droomen, om het verdriet te verzachten, welke wy over de noch te algemeen heerschende begrippen der ondeugd en der onverdraagzaamheid gevoelen.

Lézer! vergun den fchryver voor het overige, dat hy zich ten aanzien zyner rampen, verftoute, dit tegenwoordig gefchrift te eindigen met eene reden, die welëer een groot man, in vry minder ongunstige omftandigheden, dan in welke den fchryver zo onverdiend gedompeld is, tot zich zelve richtede, om zyne ziel, tegen de rampen, welken hem beftormden, te verftaalen.

„ Uitspanning van den geest, en lengte van tyd, zyn hulpmiddelen, by welken de meeste menfchen in hunne rampen troost zoeken. Maar de eerfte werkt flechts voor een zekeren tyd, de tweede langzaam: en beiden zyn zy voor een wys man onwaardig. Moeten wy ons zelve ontvlieden, op dat wy onze ongelukken ontvlieden mogen, en ons inbeelden dat de ziekte geneezen is, om dat wy middelen vinden, die ons voor eenige oogenblikken buiten pyn ftellen? — of zullen wy van den tyd, dien geneesmeester van het onvernunftig vee, een' onzekere en

langzaame uitkomst verwagten? zullen wy zo lang vertoeven om gelukkig te weezen, tot dat wy vergeeten kunnen, dat wy elendig zyn, en van de zwakheid onzer vermogens eene rust verwagten, welke het uitwerkzel van derzelver sterkte behoord te weezen? — Verre zy het daarvan daan. Laaten wy all' onze voorledene en tegenwoordige rampen voor 't gezicht brengen. Laaten wy dezelve overwinnen, in plaats van ze te ontvlieden. Laaten wy, voor alle die schoonschynende hulpmiddelen, gebruik maaken van het snymes en het brandyzer, den wond in zyn binnenst doorzoeken, om eene rechte en volkomene geneezing uit te werken."

„ Het herdenken aan voorledene rampen, diend, om den geest tegen de laatste te versterken. Hy moet schaamrood worden, die onder de smert van eenen wond verflaauwd, wanneer hy een lichaam, bezet met de liden van zo veele wonden beschouwd, en die alle de rampen, waarin hy dezelvev ontfangen had, roemruchtig ontworsteld is. Laaten zuchten, traanen, en de bezwykende aandoeningen der lichtste grieven van een hard lot, het deel van dat ongelukkig volk zyn, welk een aanhoudende koestering van 't geluk

luk de tedere zielen doorweekt heeft: terwyl dezulken die jaaren van elende doorworsteld hebben, steeds met een edele en onbeweeglyke standvastigheid, onder de zwaarste flagen der Fortuine standhouden. De aanhoudende ramp heeft dit goede uitwerkzel, dat, gelyk hy geduurig marteld, hy eindelyk verhard."

,, Zodanig is de taal der *Filosofie*: en gelukkig is de man die het recht verkrygt, van zich aan dezelve vast te houden. Maar dit kan niet verkreegen worden door beweeglyke redeneeringen. — Ons gedrag kan het ons alleen geeven: en derhalven, in stede van op onze krachten te roemen, is het veiligst onze zwakheden te belyden, en zonder tydverzuim, ons zelven aan de beoëffening der wysheid over te geeven. Dit was de raad, die door het Orakel aan *Zeno* gegeven werd, en 'er is geen andere weg, om onze rust in veiligheid te stellen, onder alle de toevallen, aan welken het menschelyk leven blootgesteld is. —" (*).

(*) Zie Mylord Bolingbroke's verhandeling over de ballingschap.

B Y L A A G E N.

Lt. A.

Propositie, gedaan aan alle voorstanders van recht en billykheid, onder de vryheid-minnende burgeren van de *Kaap de goede Hoop*, en nevens het verzoekschrift van den 4^{den} april 1786, als een authentyk stuk eerbiedigst overgegeeven, aan HUN HOOG MOG. de Heeren Staaten Generaal der Verëenigde Nederlanden.

Dierbaare landgenooten en mede-burgeren!

Het is ulieden overbekend, hoe wy in het jaar 1779, uit het midden van ons notabel lichaam, een aantal van vier perfoonen gequalificeert hebben, om den Heeren Bewindhebberen, de kwaade, tirannige en ongepermitteerde directie en magistrature van derzelver ministers hier aan deezen uithoek, met overtuigende bewyzen aan te toonen; als mede denzelven ootmoedig te verzoeken, te willen beraamen, middelen van redrès, omtrent den ongelukkigen staat der burgerlyke vryheid. En welke vertoogen zo ootmoedig zyn gedaan geworden, en zo zeer op de rechtvaardigheid is gegrond geweest, dat men niets anders verwachten konde, dan eene rechtmaatige beslissinge dier klagten, die geklonken hebben in de oren der meeste volken van *Europa*.

Dan

Dan dierbaare burgeren, wie uwer is het onbekend, dat met de *decisie* deezer gewichtige zaak, vyf jaaren lange is *getraïneert* geworden? — Waare dit veroorzaakt door de zaaksgesteldheid; was den uitslag maar eenigzints gunstig geweest voor het aanzienlyk lichaam onzer burgerye, wy zouden gezweegen hebben: dan, men heeft het momaangezicht afgeligt, en men toond ons de diepte van het verderf, tot welke wy verwezen zyn, — men toond ons, dat wy en onze kinderen voortaan als slaaven, als lastdieren zullen bestierd werden.

Maar, lieve burgeren! hebben wy niet veel te edel bloed, om ons onmiddelyk te buigen, onder 't juk der slaavernye, na niet alvorens alle eerlyke middelen ter onzer reddinge gebezigd te hebben? —

Toen de zaak dus draalende wierd gehouden, hadden de verstandigen onder ons, reeds een akelig vooruitzicht van ons aanstaand lot, en daar wy dus die vreeze en kommer door de ondervinding bewaarheid vinden, hebben wy nodig geoordeeld eene te zaamenkomst onder ons te moeten bestemmen, (gelyk gylieden daartoe ook bereidwillig gevonden word,) ten einde zo veel in ons vermogen legt, ons zelve en onze nakomelingen te bewaaren voor die schandelyke slaverny, met welke wy gedreigd worden, door eene *decisie* die wy verneemen, dat echt en naar het *origineele* zoude gecopiëerd zyn. eene *decisie*! niet overeenkomstig met de herhaalde beloften aan onze gemagtigden in het vaderland gegeven; eene *decisie* eindelyk, dierbaare burgeren! op zulke gegronde bezwaaren, als waaröver wy geklaagd hebben, die ons, by onze nakomelingen met de grootste schande zoude overlaaden. — Hoe zou-

den onze vyanden ons, als in 't aangezicht niet bespotten, indien wy geen gebruik maakten van die eerlyke middelen, die ons noch zyn overgebleeven? en wat zou het gevolg zyn van zulk eene schandelyke verdraagzaamheid, wanreer wy in die riet minder schandelyke *decisie* kwaamen te berusten? — dit dierb're burgeren! eene schandelyke en voor de menschelyke natuur ontëerende slavernye! doch om dit, zo veel mogelyk zy, te weeren, zyn wy by elkanderen gekomen.

En onder de middelen braave burgeren! om zulk een einde te bereiken, en om ons veilig te stellen voor wraak en vervolging, is deeze het veiligste, dat wy op nieuw door eenen edelmoedigen inleg en *fournisfement*, ons zelve in staat stellen, uit ons midden, twee of drie bekwaame lieden, naar het vaderland af te zenden, ten einde onze rechtvaardige zaak te *pousceeren* voor onze hooge en wettige Souverein, DE HOOG MOG. HEEREN STAATEN GENERAAL *der Vereenigde Nederlanden*: hoewel wy liever, om alle mogelyke billykheid tot een richtsnoer van ons gedrag te stellen, verkiezen zullen, de afvaardiging der nieuwe gemagtigden uit te stellen, tot de komste van (zo als wy hoopen) onzen aanstaanden verlosfer, den wel edelen gestr. heere VAN DE GRAAFF.

Beide hier door, te weeten met dit manmoedig besluit, om liever alles te waagen, dan ons dus slaafagtig te onderwerpen, en door deeze toegeeflykheid van ons voorneemen uit te stellen, tot dat dien heer *gearriveerd* is, zult gy dierbaare burgeren voldoen aan de plichten van mensch; GOD gebied u, overëenkomstig de edele vermogens uwer ziele, u tegen *tirannie* en onderdrukking te verdédigen, dit vermogen heeft HY zelfs gelegd
in

in redenlooze dieren; en zouden wy — wy menschen! minder zyn? — zouden wy dat GODLYK vuur mogen verdooven? — neen! want dit zoude zo veel zyn, als den SCHEPPER 'er van, zelve te versmaaden! —

Daarom braave burgeren! treed toe tot ons voorstel, — wanneer ieder onzer dit geschrift ondertekenen zal, met deeze belofte, van nimmer onze goede zaak te zullen laten vaaren, maar dezelve, om dat zy goed en billyk is, naar al zyn vermogen, door een eerlyk gedrag te ondersteunen en te behartigen, om dezelve met GODS hulpe, ten gewenschten einde te brengen; zullende de tekenaaren by hunne naamtekeningen tevens de sommen voegen, welke zylieden ter ondersteuning hunner goede zaak edelmoediglyk geeven willen; zich tevens verpflichtende, gemelde sommen, binnen veertien dagen na de komste van zyn wel ed. gestr. den heere VAN DE GRAAFF, (by de confirmatie van den nadeligen uitslag onzer zaake) ten huize te brengen, en in handen te stellen, van onze medeburgeren (onderstond) *Cabo de goede Hoop*, den 28sten augusty 1784. (lager) de bovenstaande propositie, heeft de goedkeuring van ons ondergetekende weggedraagen, en belooven wy daarnevens, onder de plechtigste belofte, dezelve voorēerst geheim te houden.

Lt. B.

ACTE van qualificatie, en nadere belofte; mitsgaders verbond der voornaamfte burgeren van de *Kaap de goede Hoop*; en als een authentyk ftuk, nevens den requeste van den 4^{den} april 1786, eerbiedigst overgegeeven aan HUN HOOG MOG. de Heeren Staaten Generaal der Verëenigde Nederlanden.

Wy ondergetekenden, burger-officieren, collegianten en burgeren van de *Kaapsche* en verdere diftricten, verklaaren hier mede, voor de waarächtige waarheid, dat wy volkomen goedkeuren en genoeg en neemen, met de keuze, die gevallen is, op de heeren *Marthinus Adrianus Bergh, Christiaan George Maasdorp, Gerrit Hendrik Meyer, Hendrik Pieter Warnecke, Johannes Albertus Myburgh, Johannes de Villiers Jan Pietersz., Hendrik Louw, Philippus Albertus Myburgh, Daniel Verwey, Johannes Casparus Groenewald, Johannes Roos* en *Hillegard Muller. (a)*

Als

(*) Den bovenftaanden BERGH, wierd uit hoofde van deszelfs gehouden gedrag, door de commissie, ter nadere approbatie der heeren principaalen en burgeren afgefteld en ontflaagen, blykens de contra-advertentie Sub. Lt. G.; terwyl bovengemelde VERWEY, ter zaake eener rechts-aanspraake, by de adrefen aan HUN HOOG MOG. nader omfchreeven, insgelyks niet mogt fungeeren; werdende 'er vervolgeus uit krachte der
bo.

Als by ons bekend, voor mannen van eer en deugd, op wiens handel en wandel wy niets, als dat met het evengemelde character *quadreerd* te zeggen weeten; ten einde onzen deelneemenden staat te repræsenteeren, en mitsdien als zodanig onze burgerlyke zaaken en bezwaarnissen te redresseeren, en in klagte en verzoek te brengen, des noods tegen d'Ed. compagnie, voor HUN HOOG MOG. *de Heeren Staaten Generaal der Verëenigde Nederlanden*, als onzen hoogen en wettigen Souverein: om aldus te verkrygen, altoos duurende verzekering van onze vryheid en geoorloofden wettigen handel, neeringen en handteeringen, mitsgaders eene rechtvaardige *administratie* van *Justitie*, naar recht, reden en billykheid.

Des wy dan, op de plechtigste wyze belooven en verklaaren, in de voormelde onze algemeene zaak, tot den uiteinde toe, standvastig te zullen blyven deel nemen, en daartoe de algemeene lasten en onkosten te helpen dragen; ja des noods, als braave patriotten, het uiterste, tot voorstand van ons vaderlands algemeen welwézen te zullen opzetten.

Tot teken der waarheid, hebben wy deezen eigenhandig met onze naam en handtekeninge bekrachtigd op den tweeden en de volgende dagen der maanden november enz. 1784, en january enz. 1785. (was getekend) *J. de Waal Arendsz.*, *J. v. Reenen*, *Sebastiaan van Reenen*, *J. A. Hurter*, *J. A. van Reenen*, *Joh. van Aar.*

bovengemelde acte van qualificatie, by resolutie, tot repræsentanten verkooren, den Heemraad van *Zwellendam*, de heer *J. A. HOLTSHAUSEN*, en den burger Capitein de heer *PETER VAN BREDA*.

Aarden de oude, P. van Breda, Petrus Retief, Frederik Hendrik Conrady, G. Victor, Arend van Wielligh, Johs. Ands. Gündlingh, Matthias Pieter Taute, P. H. v. d. Lith, J. G. van Reenen, Jan Smit Jarriaansz., J. B. Olckers, E. C. Zimmerling, D. G. van Reenen, Hendrik Gans, Barths. Schonken, Alexander van Breda, Petrus Therron, D. B. D'Ailly, Andries François du Toit, Pettus Jacobus du Toit, J. van Reenen, A. P. Myburgh, W. v. Reenen, J. W. Hurter, Christiaan Krynauw de oude, Daniel Krynauw, Stephanus François Joubert, Johannes Louw Jan Pietersz., George Knoop, Johannes Paulus Eksteen Pietersz., Hendrik Fredk. Kromhout, Coenraad Hendrik Faaseu, Johannes Marthinus Holtman, Johan Carlson Cederlow, Josua Joubert, Nicolaas Hendrik Smit, Nicolaas Erasmus Smit, Jacobus Hegter, Eliäs Thomas, Johannes Adolphus Olckérs, Johannes Lavikaden, Pieter Hamelink, Hendrik Binkes, Johannes La Ros, Johan Jürgen Soestman, Frans Jürgen, Marthinus Goedhart, Johannes Roodde, Hermanus van der Schyff, Adriaan Arends, H. L. Warnik, Frans van Laer, Daniel Roodt, Frans Jourdaan, Johan Hendrik Vos, A. Rosfouw, Frederik Rosfouw, J. Louw Adriaansz., Albertus Bernhardus van Niekerk, Johannes Lambrechts, Andries Bester Pz., Gerhardus Munnik, Johs. Fredk. Dreyer, Pieter de Villiers Davidz., Tobias Jürgen, Christiaan Kreuger, Paulus Joubert, Gideon Joubert, C. A. Storm, A. Munnik, Jan Abraham Meyer Ez., J. H. Helberg, A. H. Teubes, Christiaan Krynauw de jonge, Joachim Scholtz, Daniel Hugo, A. C. Broodryk, Gideon Rosfouw, Daniel Jacobus Rosfouw, G. H. Bunding, T. Mostert Nicolz., Johannes de Jongh, George Ernst Faustman, Simon Petrus de Kock, Jacobus Smith Christoffelsz., Willem Basfon, Daniel du Toit, Jan
Ga-

Gabriel du Plessis, P. T. Therron Charlesz., Johannes de Villiers Jacobz. de oude, George Christoph Wollhuter, Andries Willem Beck, Johan Georgo Bernds, David Naudé, J. Verwey, C. P. Brand, Joseph de Kock, Casparus Bresler, François de Villiers, Daniel F. Foubert, Jan Daniel de Villiers, Dirk Coetsée, Stephanus Malan, Tobias Verwey, Hermanus Dempers, J. van Reenen, Johan Jacob Meyer, Lambert van Sittert, Franciscus Johannes Bestbier, Servaas de Kock, Michiel de Kock, Arend Josias van Breda, Jacobus Theodorus Carstens, Tobias Mostert Ockertz., Petrus Jacobus Foubert, Johannes Slabber, François de Necker, Jonas Albs. van der Poel, Petrus Pienaar, Christoffel Groenewald, Daniel du Toit Jansz., Pieter Pienaar Louisz., Abraham Bosman, Charles Naudé, Hendrik de Wet, Johannes S. Foubert, Gabriel du Toit, Casparus Reyneke, Schalk Willemsz. Burgers, Christiaan Johannes Raabe, F. R. Bresler, Johannes Franck, Charles Marais Pieterz., Willem Nel Louisz., Hendrik de Necker, H. Memelingh, Simon van Blerk, J. E. Heydenrych, Jacobus Tesfelaar, Daniel Bosman, Johannes Tobias Laubser, Johs. F. Binnadé, Nicolaas Smit, Carsten Muller, Petrus Johannes Naudé, François Rosfouw, A. G. A. Willer, Joh. Godfr. Mocke, P. J. van der Heyden, P. G. van der Byl, J. J. Wiese, G. v. d. Byl, J. A. Bierman, J. A. Laubscher Pz., Nicolaas Hamman, Hermanus Esterhuyzen, Johannes Jacobus Voogd, Gert Matthys van Wyk, Willem Esterhuyzen, Hendrik Meyer, Hendrik van Coller, J. J. Tesfelaar, Mattheus Willemsz. de jonge, Johannes Albertus Gildenhuys, Michiel Matthée, Hans Jacob Brits, Mattheus Gerhardus Beukes, Mattheus Frans Wagiliomie, Burgert van Dyk, Andries Christiaan van Dyk, Johannes Otto, Marthinus van Koppen, A. van Brakel, Jurgen J. Pas, D. de Villiers Jz. de jonge, Albertus Johannes de Cats, Philip Hendrik Morkel, Christiaan
Gun-

Gunter, P. de Villiers Abrz., D. J. Malan, Jacobus Carolus van Graan, Jan Pieter de Villiers Jz., Jacobus Wilhelmus Grundlingh, R. L. Laubscher, Willem Morkel de jonge, P. Roux, A. C. v. d. Byl, J. P. Naudé, Jan Jacobs de jonge, J. Roux, Daniel Bosman, Johannes Jonker, David Malan Danielsz., F. de Villiers, Jacob Mostert Louisz., Jacobus Jonker, Daniel Johannes Jonker, P. F. M. Briers, D. Fourbert, J. Hamman, S. J. Cats, Johannes Jacobus Hamman, Hendrik Albertyn, H. A. Albertyn, J. Josephus Albertyn, Casparus Albertyn, Coenraad Johannes Albertyn, Christoffel Albertyn, Jacobus Albertyn, Abraham Barend de Villiers, Pieter Marais Pieterz., Stephanus Johannes Krynauw, Joh. de Villiers, David Muller, Pieter Jacobsz Dz., Pieter Zwanepoel, Philip Jacobsz Danielsz., Jan Roux, Anthony Roux, Jan Andries Zwanepoel, Daniel Roux, Pieter le Roux, Ignatius Marée, Pieter Ign. Marée, Pieter Johannes Coetsee, Jacob Philippus Marée, Willem Petrus van Niekerk, David de Villiers Janz., Johannes Stephanus du Toit, Adriaan Louw Jocusz., Johannes Marais Izaakz., Johannes Marais Pietersz., Willem Marais, Jacobus Johannes Marais Pietersz., Johannes Minnaar, J. de Villiers Jz., Sybrand Vermeulen, Joachim Langeveld, J. H. de Melander, Gerrit Viktor, Philip Forie, Christoffel Groenewald de jonge, Johan Urbanus Smal, Johannus Jochemus Swart, Abraham Mathee, Coenraad Johannes Groenewald, Cornelis Johannes Laurens, Cornelis Swart, Pieter Swarth Jz., J. C. Vermeulen, Johannes Bernhardus Swart, Jacobus Nicolaas Swart, Johannes Paulus Swart, Elias Mathee, Jacobus Soek, Louis Forie Jz., Hendrik Groenewald, Jacobus Forie, Frederik van Zyl, Pieter Rosfouw Pietersz., Pieter Rosfouw de oude, Gabriel Rosfouw Pietersz., Josua Pieter Cillie, Johannes Hendrikus van den Bergh, Abraham Cillie de oude, Charles Marais Isaaksz.,

Stc.

Stephanus Marais, Gabriel Cillie, Pieter Willemz Möller, Simon Frederik Akkerman, Jacobus François Foubert, Gerrit Nel, E. Botha, Johannes Casper Vosloo, Barend Gildenhuys Hendriksz., Johannes Daniel van Coller, Johannes Mostert Johz., Hendrik Heyns, Josephus Forie, Johannes Botha, Petrus de Buys, Cornelis Botha, Matthias Lotter, Petrus Johannes du Toit, J. de Beer Sybrandz., Sybrand A. de Beer, Pieter Jonker, Jacob de Villiers Pietersz., Jonas Hendriksz, J. G. Louw de jonge, J. G. Louw de oude, C. M. van den Hever, W. Louw Jacobusz., Barend de Clerc, Barend de Clerc Barendsz., Fredrik Christoffel Truter, Sybrand van Dyk, Abraham de Clerc, H. Möller, Magteld van Heeren Weduwe van der Merwe, Petrus Johannes van Heeren, Pieter Conrady, Hendrik Nieuwenhuyzen, Nicolaas van der Merwe, Schalk van Heeren, Jacobus Joosten, Sebastiaan Wolvaard, P. J. Louw, Pieter Willemsz van Heerden, P. Wiese, J. Jonker, Jacobus Johannes Luttig, Isaak Minnaar, J. J. Hendriks, Martinus Akkerman, Jan Cillie, François Roos, Johannes Arnoldus Ruygrok, Johannes Delpont, Ignatius Delpont, Petrus Delpont, Daniel Cillie, Godlieb Herms. van Graan, Abraham Cillie Janz., Carel Christoffel Frik, Pieter Cillie Janz., Andries Bernhardus du Toit, Adriaan Louw J. Iz., Gabriel Fredrik du Toit, Johannes Petrus de Villiers, Daniel Forie, Abraham le Roux, Isaac Nieuwoudt, Hermanus Bosman de jonge, Petrus de Villiers Iz., Charles Jacobus du Plesfis, Stephanus du Toit, Andries Carolus du Toit, Philippus Bernhardus Wolvaardt, Guillaume du Toit, G. du Toit de jonge, Ernst du Toit, Josua Charles Cellie, François du Toit Stephanusz., David Malan, Daniel Retief, Gabriel Rosfouw, Daniel Rosfouw, Jacob de Villiers Jan Pietersz., Johannes Rosfouw, Jacobus Retief, François Marais, Gideon Malherbe, Gerrit Louw Pz., François Retief, Johannes Bartholomeus
Kreu-

Kreuger, Barand Louÿs du Plessis, Gabriël du Toit, Andries Zeeman, Josua de Villiers, David de Villiers Jan Pietersz., Jacob Stephanus Malan, Philip Hartog de jonge, Josua le Roux, Johannes van Niekerk, Hendrik van der Westhuyzen, Johannes Stephanus van der Westhuyzen, Pieter Abraham van der Westhuyzen, Jacobus Slabber, Everhardus Johannes Laubscher, Christoffel Lombard, Reinier Basfon, Marten Slabber Jz., Johannes Mostert Jz., Johannes Mostert de jonge, Johannes Mostert, Arnoldus Basfon, Albertus Basfon, Pieter Mostert, Gysbert van der Westhuyzen, Albertus Laubscher, Nicolaas Mostert, A. C. Laubscher Wed. Mostert, Johan Hendrik Kok, Ockert van Niekerk, Pieter Jacob de Villiers, Josua de Villiers, Hendrik Gysbert Rosfouw, Petrus le Roux, Jacomina Hendrina van Zyl Wed. Nicolaas Laubscher, François Smit de oude, François Smit de jonge, David de Villiers Pz., Andries Jacobus Warneken, Albertus Petrus Myburgh, Adriaan Louw Jacobusz., Johannes Albertus Laubscher Pz., François de Wet, Jan Abraham Meyer Gz., Johannes Diederik Putter, Wynant du Plessis, Pieter du Plessis de oude, Jacobus de Wet de oude, Jacobus de Wet Junior, Johannes de Waal Cornelisz., Jan Gysbert Olivier, Jan Hendrik Olivier, Pieter de Wet, Pieter George Marcus Verster, Pieter de Bruyn.

(Onderstond)

Accordeerd naar gedaane Collatie, met dertien gelykluidende declaratoiren, getekend van november 1784, tot in january 1785, aan my ondergetekende in 's Gravenhage resideerende notaris, door den heere procureur *M. H. van Son Hendrikz.* geëxhibeerd, deezen 3den april 1786.

(Was getekend.)

J. H. NOORDBEEK.

Not.

Lt. C.

Lr. C.

EERSTE ACTE, by welke eenige der voornaamste burgeren, te *Cabo de goede Hoop*, zich hebben verklaard en gesteld, tot garandeurs en principaale contribuanten, in de zaak der generaal klaagende en redrès-verzoekende burgerye aldaar.

Wy ondergetekende burger-collegianten, officieren, en burgeren, verklaren en belooven hiermede plechtiglyk by den ALMACHTIGEN GOD! dat wy ons, als principaale deelneemers in de klagten en verzoeken om redrès by den HOOG MOG. SOUVEREIN, in het *vrye Nederland*, vrywilliglyk stellen, als garandeurs en zekerstelders voor de gelden, welke alreeds door onze mede-deelneemende burgeren in 't generaal, ter somma van circa *vyftig duizend gulden* gefourneerd zyn by in-tekeninge, en noch staan gecontribueerd te worden: om altoos de benodigde penningen ter remitteeringe aan onze repræsenteerende gemagtigdens, de heeren BERGH, ROOS, REDELINGHUYSEN en BRESLER, zo daadelyk en zonder manquement of uitstel, by voorschietinge te zullen fourneeren en inbrengen, op aanmaanninge en afvraage van onze repræsentanten, de heeren MAASDORP, MEYER, WARNECKE, MYBURGH, DE VILLIERS, GROENEWALD, MYBURGH JUNIOR, LOUW, MULLER en HOLTSHAUSEN, aan en ten huize van de heer WARNECKE voorm. als generaale

H

boek.

boekhouder, casfier en ontfanger, en zulks tegens behoortlyke quitantie van zyn Ed., om dezelve penningen naderhand, na proportie van ieders aandeel, by termynen, uit de generaale casse, by afrekeninge, jaarlyksch, te konnen te rug ontfangen, en zulks, om hier door geene vertraaging aan de nodige jaarlyksche remises, zo tot subsistentie van voorn. onze repræsenteerende gemagtigdens, als ook tot de kosten van het proces, is het nood, te weege te brengen; maar veel eerder dezelve remises, op een vasten en jaarlykschen voet, tot den uiteinde toe, eerlyk en deugdelyk te bevorderen.

Verbindende tot nakominge deezes, onzer aller perſoonen en goederen, zo in 't generaal als byzonder, stellende dezelve ter judicatuure van HUN HOOG MOG. DE HEEREN STAATEN GENERAAL DER VEREENIGDE NEDERLANDRN, als repræsenteerende de wettige Souvereiniteit, over deeze, en alle andere Generaliteits-landen, en Provinciën.

Ter oirkonde der waarheid, hebben wy deezen met onze eigenhandige naamtekeningen, drie-dubbeld bekrachtigd. (*Onderſtond.*) Actum aan de *Kaap de goede Hoop*, den eerſten, en de volgende dagen der maanden maart en april 1785. (*Was getekend.*) C. G. Maasdorp, G. H. Meyer, H. P. Warnecke, J. A. Myburgh, J. de Villiers Ipz., J. C. Groenewald, P. A. Myburgh, H. Louw, Albertus B. van Niekerk, Pieter van Breda, Jacobus Tesfelaar, J. Smitt Furriaanz., Simon van Blerk, J. A. Hurter, J. A. Grundlingh, J. de Waal Arendz., J. A. van der Poel, Jacobus Arnoldus van Reenen, Pieter de Villiers Davidz., Dirk Gysbert van Reenen, Jacobus van Reenen, Alexander van Breda, Johannes Paulus Eksteen Pieterz., Johannes Gysbert van Reenen, J. H. Helberg, A. H. Teubes, Daniel Hugo, M. P. Taute, J. E. Heydenrych, E. C. Zimmerling, Arend van
Wiel.

*Wielligh, Jacobus Retief, François Retief, Petrus Retief,
 P. J. van der Heyden, Johannes Adrianus Vermaak, Gideon
 Rosfouw, G. H. Bunding, Johan Jacob Meyer, Hermanus
 Dempers, Gerhardus Munnik, J. F. Dryer, C. Franck Weduwe
 Dreyer, C. P. Brand, Gerrit Victor, J. Louw Adriaanz., Ja-
 cobus Hegter, F. de Villiers, A. C. van der Byl, Johannes de
 Villiers Jacobz., Johannes Minnaar, Johannes de Villiers,
 Stephanus du Toit, Guillaume du Toit, Daniel Retief, Abra-
 ham Bosman Hermanusz., Adriaan Louw J. J. Z., Petrus
 Johannes du Toit, Jacob de Villiers Jan Pietersz., Daniel
 Malan, François du Toit Stephanusz., Gerrit van der Byl,
 Pieter Gerrit van der Byl, Gerrit Coetsée, Booy Booyfen, C.
 Groenewald, Sybrand Vermeulen, J. de Villiers, J. D. de Vil-
 liers Dz., D. de Villiers Ipzoon, S. J. Cats, Philippus Minnaar
 Janz., Philip Hartog de jonge, Abraham Rosfouw, T. Verwey,
 Hugo Hendrik van Niekerk, Daniel Louw Adriaanz., Adriaan
 Louw Danielz., Adriaan van Reenen, J. A. Bierman, Johan-
 nes van Niekerk, Adriaan Louw Adriaanz., David Malan,
 Hendrik de Nekker, Stephanus Malan, Johannes Louw Jan
 Pieterz., Jan Andries Bam, Jacobus de Wet de oude, Fran-
 çois de Wet.*

L. D.

TWEEDE ACTE, by welke de gezamentlyke repræsentanten der *Kaapsche* burgerye, zich *in 't byzonder*, tot meerder zekerheid hunner gecommitteerdens in *Nederland*, verbonden hebben.

Wy ondergetekenden, door de geklaagd hebbende, noch klaagende, deelgenomen hebbende, noch deelneemende (*), daar toe contribueerende, en om redrès van zaaken by den HOOG MOG. SOUVEREIN verzoekende burgerstaat deezes Lands, verkoorene repræsentanten, verklaaren en belooven hiermede plechtiglyk voor den ALMAGTIGEN GOD! zo voor ons, als voor onze répræsenteerende volmagten, naar onzen Souverein in *Nederland*, de heeren MARTHINUS ADRIANUS BERGH, JOHANNES ROOS, JOHANNES HENRICUS REDELINGHUYNS en JOHANNES AUGUSTUS BRESLER, geduurende hun aanwézen in *Nederland*, en dat onze zaaken aldaar ongedecideerd en ongetermineerd zullen zyn, geene ophouding, gebrek of retardement, in de haar Eds. jaarlyksch toegelegde salaris en subsistentie gelden, noch in de kosten van het proces zullen veroorzaaken en te weege brengen; maar dat wy zullen

zor-

(*) Dit wil te kennen geeven: alle burgeren, zo wel die geenen, welken zich in den jaare 1779, tot Heeren Bewindhebben gewend hadden. als de tegenwoordige klaagers, welke zich by dat geral gevoegd hadden, en thans hunnen toevlugt tot den Souverein naamen.

zorgen en maaken, dat die jaarlyksch en op zyn tyd, vry overgemaakt, en by hun Eds. ontfangen zullen kunnen worden. Zullende malkanderen ook niet dan op verzoek, en in dat cas, als dan met eensgezinde goedkeuring, voor de volledige uiteindiging van zaaken, ten minsten niet in de eerst agterëenvolgende vier jaaren ontslaan of te rug roepen: ten einde dus geen stilstand en vertraaging, aan de zaaken ten principaale worde te weege gebragt. Alles onder plechtig verbond als naar rechten. (Onderstond.) Actum, aan *Cabo de goede Hoop*, den agtsten maart, Een duizend zeven honderd, vyf en tachtig.

(*In margine.*)

(Was getekend.)

(L. S.)

Uit naam en van wegens
præsideerende en verdere
heeren repræsentanten, kie-
fers en committenten, des
klaagenden, deelneemenden,
contribueerende en om re-
drès verzoekenden burger-
staats uit de Kaapsche, en
verdere distrieten in het ge-
neraal.

C. P. MAASDORP.

G. H. MEYER.

H. P. WARNECKE.

J. A. MYBURGH.

J. DE VILLIERS IPZ.

J. C. GROENEWALD.

P. A. MYBURGH.

H. LOUW.

(*Was getekend.*)

P. H. V. D. LITH,
Scriba.

H. J. DE MELANDER.
Scriba.

(*lager.*)

Voor de acceptatie en het verband.

(*Was getekend.*)

M. A. BERGH.

J. ROOS.

J. H. REDELINGHUYNS.

J. H. BRESLER.

Lt. E.

PROCURATIE, en nevens het request van den 4^{den} april 1786, eerbiedigst overgeeven aan HUN HOOG MOG. *de Heeren Staaten Generaal der Verëenigde Nederlanden.*

Wy ondergetekenden

CHRISTIAAN GEORGE MAASDORP, burger Capitain van de cavallery en oud-Burger-raad.

GERRIT HENDRIK MEYER, burger Capitain van de reserve, en oud-Burger-raad.

HENDRIK PIETER WARNECKE, oud-burger-Commissaris van civiele en huwelyks-zaaken.

JOHANNES ALBERTUS MYBURGH, oud-burger-Heemraad, en Ouderling van *Stellenbosch*.

JAN DE VILLIERS JAN PIETERZ., oud-burger Capitain van de dragonders, oud-Heemraad en Ouderling van *Stellenbosch*.

JOHANNES CASPARUS GROENEWALD, burger Lieutenant, en oud-Diacon van *Stellenbosch*.

PHILIPPUS ALBERTUS MYBURGH, burger-Capitain van de dragonders, en oud Heemraad van *Drakenstein*.

HENDRIK LOUW, Heemraad van *Drakenstein* en
HILLEGARD MULLER, burger-Capitain van de
dragonders en Heemraad van *Zwellendam* :

Als door de geklaagd hebbende, noch klaagende,
daarın deelneemende, daartoe contribueerende, en om
sedrès van zaaken verzoekende burgeryen van de *Kaap*,
Stel-

Stellenbosch, Drakenstein, Zwellendam, en verdere districten, verkooren tot haare repræsentanten en voorstanders in de algemeene en byzondere klagten en verzoeken.

Verklaaren mitsdien, op de plechtigste wyze, doenlyk en mogelyk, zo voor ons, als voor onze gemelde deelneemers, kiefers en committenten, te hebben geconstitueerd, zo als wy by deezen constitueeren en volmagtigen op de beste en ruimste wyze, de wel edele heer oud-Drosfaard, MARTHINUS ADRIANUS BERGH, als onzen præses en eerste repræsentant, met en benevens onze mede-repræsenteerende Leden, en mede-burgere, de Heeren JOHANNES ROOS, JOHANNES HENRICUS REDELINGHUYSEN JOHANNES AUGUSTUS BRESLER, en zulks met de volkomene magt van asumptie, substitutie en surrogatie, zo generaal, als speciaal, te weeten:

Generaal, om in *Nederland* en elders in *Europa*, het zy gezamentlyk en communicatief, dan wel by onverhoopt overlyden, of andere ontstentenisfe, van een of meer, den overblyvende in het byzonder, waar te nemen, en uit te voeren, alle voorvallende zaaken zonder onderscheid, waarmede de belangen en interesfen van de geklaagd hebbende, deelgenomen hebbende, noch deelneemende, daartoe contribueerende, en om redres verzoekende burgerye, maar eenigzints mogten weezen vermengd, zo wel in, als buiten rechten; gevolgelyk, zo om penningen te ontfangen, als uit te geeven, rekeningen te formeeren en te sluiten; quitantien te passeeren enz., en die te doen standgrypen, is het doenlyk in der minne, doch anders by voorkomende ongemakkegheden, de onwilligen te constringeeren, door middelen en wegen van rechten, voor welke Gerechts-

hoven en banken het ook zoude mogen weezen : ten dien einde processen te moveeren , en prosequereen ; sententien te hooren pronuncieeren ; de voordeelige te laten gaan in krachte van gewysde , doch van de na-deelige en de bezwaarende te komen in appèl , reäuditie , reformatie , revisie enz. Voorts alles te doen , en te doen doen , het geen wy constituanten , of onze kiezers en committenten zelve præsente zynde , vermogend zouden weezen te verrichten , niettegenstaande hiertoe , eenige naderen of breederen last , mogte worden geresquireerd , dezelve by deezen voor geïnfreerd houdende , op de volkomendste wyze , met verzoek van de uiterste gratie en beneficiën des genadigen Souvereins , en équitabelen rechters ,

Speciaal mede , om uit krachte der voormelde generaale constitutie , het zy gezamentlyk , dan wel by on-verhoopt overlyden , of andere ontstentenisfe van een of meer , als dan den overblyvende in Nederland of elders , van de voorige heeren gemagtigdens , enz. , of daar dezelve zullen kunnen te vinden en te bekomen weezen , het zy in der minne , dan wel des noods door middel en wegen van rechten , op te eischten en in te vorderen , alle papieren , en bescheiden , pro en contra gediend hebbende , tot de voorige klagten des doleerenden burgerstaats , zederd den jaare 1779.

Dezelve klagten , papieren , bescheiden , enz. , te revideeren , corrigeeren en redresseeren , ja des noods tegen de contra-partyen haare verantwoordingen en contra-bezwaarnissen , te repliceeren , debatteeren en wederleggen , het zy in of buiten rechten , en zulks naar waarheid , beste weetenschap , en ten meesten voordeele en eere van den braaven burgerstaat ; mitsgaders vervolgens al hetzelfde , het zy separaat , dan wel met de thans
nieu-

nieuwe klagten in een vermengd , op de best mogelyke wyze , ter erlanging van beter en gefecureerder redrès van zaaken , als op de voormalige doleances is verkreegen , nochmaals reverent de Ed. Compagnie voor te draagen; mits by erlanginge van gewenscht redrès echter daarop de genadige garantie en proteëtie des Souvereins , nedrig imploreerende; of wel anderziints , de zaaken directelyk by forme van bezwaarniffen tegen d'Ed. compagnie op te draagen ter tafel van de HOOG MOG. HEEREN STAATEN GENERAAL DER VEREENIGDE VRYE NEDERLANDEN , als repræfenteevende de Souvereiniteit , over derzelve Generaliteitslanden en provinciën; en zulks alles op zodanige wyze als zy heeren repræfenteerende geconstitueerdens , met goed advys , best , voeglykst en raadzaamst zullen vinden.

Beloovende wy ondergetekende constituanten , zo voor ons , als onze geklaagd hebbende , noch klaagende , deel genomen hebbende , noch deelneemende , redrès-verzoekende en contibueerende mede-burgeren , kiefers en committenten , voor goed , bondig , en van waarde te zullen houden , en doen houden , al wat door onze voorn. heeren gemagtigdens , uit krachte deezes , ter zaake voorschreeven , zal worden verricht en gedaan , even en in diervoegen , als waare zulks door ons of onze kiezers en committenten perfoonelyk geschied , onder verband als naar rechten ; mits echter dat de heeren repræfenteerende gemagtigdens , verplicht en gehouden blyven , van hunne handelingen en verrichtingen , aan ons te doen , behoorlyke rekenige en verantwoording.

Onderftond

Aldus door ons gedaan , mitsgaders vyfvoudig in origineel verleend , en eigenhandig ondertekend aan de

Kaap de goede Hoop, op heden den achtfien dag der maand maart, in den jaare onzes Heeren Jesu Christi, zeventien honderd vyf en tachtig.

(*Was getekend.*)

C. G. MAASDORP.

G. H. MEYER.

H. P. WARNECKE.

J. A. MYBURGH.

J. DE VILLIERS, IPZ.

J. C. GROENEWALD.

P. A. MYBURGH.

H. LOUW.

H. MULLER.

(*Ter zyden stond.*)

(L. S.)

Uit naam en van wegens præfideerende en verdere heeren repræsentanten, kiezers en committeenten, des geklaagd hebbende, en noch klaagende, daaiñ deel genomen hebbende, en noch deelneemende, daartoe contribueerende, en om redrès-verzoekende burgerstaats, uit de *Kaapsche* en verdere distrieten.

(*Was getekend.*)

P. H. V. D. LITH.

Scriba.

H. J. DE MELANDER.

Scriba.

(*Onderstond.*)

Accordeerd, naar gedaane collatie met zyn origineel.

Actum 's Hage, den 3den Maart, 1786.

(*Was getekend.*)

B. V. MEERLOO.

Notaris.

Lt. F.

Lt. F.

ADVERTENTIE VAN MARTHINUS ADRIANUS BERGH,
te vinden in de *Leydse* courant
van den 26^{sten} december 1785.

MARTHINUS ADRIANUS BERGH, geboortig van de *Kaap de goede Hoop*, en aldaar van de jaaren 1760, tot 1778 inclusive geweest in den dienst van de Ed. O. I. Maatschappye, eerst ordinair, daarna gezworen clercq op de secretarye van Politie, daarby secretaris van het collegie van Commisfarissen der kleine gerechts- en-huwelyks-zaaken, daarna pro interim adjunct by den Fiscaal, en laatstelyk Landdrost der coloniën van *Steklenbosch en Drakenstein*, met derzelver onderhoorige verdere distrieten; geduurende welken tyd hy ook in 't burgerlyke, zo by electie, als het sequeele van zyn laatstgem. ampt, heeft sessie en stem gehad, twee jaaren lang als lid by het opgemelde collegie van Commisfarissen, twee jaaren als Weesmeester, en vyf jaaren als praeses van Heemraaden en Krygs Officieren der voornoemde distrieten ten platten lande; in anno 1784, aan de *Kaap* van zodanige zyner burgervrienden aldaar ontfangen hebbende, een naamloos werkje, getyeld *Nederlandsch Afrika*, als aan welke dat zelfde werkje, door den heer BAREND JACOB ARTOYS (*) was toegezonden geworden, zonder dat hetzelfde werkje door hem, of zyne evengemelde vrienden wierd geapplanneerd,

(*) Een der gevolmagtigden der *Kaapsche* burgerye, in den jaare 1779, en thans advocaat te *Leyden*.

neerd, als veele absurditeiten en misstellingen in zich bevattende, en echter tot zyne uiterste surpris, by zyn komst hier te lande, hebbende ontmoet eenige denkbeelden, als of dat werkje door zyn toedoen waare in 't licht gekomen, vind zich derhalven om veele redenen, en ook om te voldoen, aan de meest-geliefde intentie zyner minst gepasioneerdfte mede-landslieden en ingezetenen aan de *Kaap* voormeld, namelyk de bewerking en verkryging der middelen en rechten, waardoor ook dan den ingescheurden band van vrede en eendracht, tusfchen de Eds. comps. braave Ministers en bedienens, en de braave burgeren aldaar, op eene voor beide partyen gefecureerde wyze weder hersteld, en alles in die goede rust gebragt werden moge, als waarin zyn vaderland, geduurende twintig jaaren achter een, onder de loflyke Regeeringe van den Heere Gouverneur *Tulbach*, C. S. (G. L. G.) onafgebroken geweest is; over znlks genoodzaakt, hiermede aan het weldenkend *Nederlandsch* algemeen, als waar en waarachtig te adverteeren: dat hy tot dat werkje nooit of nimmer, noch direct noch indirect de hand geleend, of iets gesuppediteerd heeft: vertrouwende hy ter contrarie, dat ieder weldenkend, eenigzints kundig en onpartydig lézer van dat zelfde naamloos werkje, met hem bevinden, en der waarheid gestand doen zal, dat hetzelfde, op eene zeer defecte en onervaarene wyze is gecomponeerd van het ontleende, uit *de wysgeerige en staatkundige beschryving van den Koophandel en de bezittingen der Europeëanen in de beide Indiën*, van den Heer *Abt Raynal*, te *Parys*; uit *l'histoire abrégée des voyages*; uit de naamlooze en gebrekkige beschryvingen van de *Kaap de goede Hoop*, welke zederd die van den heer *Pieter Kolbe*, in octavo formaat, van de perse zyn gekomen; uit de naamlooze

werk-

werkjes, getyeld, *Nederlandsch India*, en *Oost Indische patriot*; en uit de beide gedrukte *memorien*, welke door de Gemagtigden van de klaagende burgerye aan de *Kaap* in den jaare 1779, en vervolgens, echter niet met generale applaudeeringe, inzonderheid der moderaatsten uit den braaven burgerstaat aan de achtbaare wydgebiedende heeren Bewindhebberen van de Ed. Oost-Ind. compagnie, ter vergaderinge van zeventienen zyn ingeleverd geworden; also het onder anderen, ook volgens de positie op pagina's 12 en 13, van dat zelfde *Nederlandsch Africa*, eene belachgenswaardige ongereimdheid zoude weezen, dat iemand, die twaalf jaaren lang in de geheimen van de Ed. comp. onder eede van secretesse geärbeid heeft, zoude willen prätendeeren, dat haar door den Souverein by oëtrooi geconfideerde archieven, zouden worden publiek gemaakt, daar immers noch nooit gebleeken is, zelfs by de intrekking van de jongste *Fransche* O. I. compagnie, dat die maatschappy, of eenige societeit haare archieven heeft moeten publiek maaken.

Lt. G.

CONTRA-ADVERTENTIE, gepubliceerd in de Zuid-Hollandsche courant van den 2^{en} january 1786, tegen MARTHINUS ADRIANUS BERGM.

De ondergetekende burgeren van CABO DE GOEDE HOOP, JOHANNES ROOS, JOHANNES HENRICUS

CUS

CUS REDELINGHUYNS en JOHANNES AUGUSTUS
 BRESLER, allen met den heere MARTHINUS ADRI-
 ANUS BERGH, van de repræsentanten des klaagerde
 en redrès-verzoekenden burgerstaats aldaar ten dien laat-
 sten einde geconstitueerd en gecommitterd by HUN
 HOOG MOG. *de Heeren Staaten der Vereenigde Neder-
 landen*, — advertceeren mits deezen, (om de gewich-
 tigste redenen, en nader te élucideeren by den Souve-
 rein) aan het welmeenend publiek: dat zy lieden niet
 dan met de uiterste bevreemding hebben gezien, eenen
 uitstap van voormelden heere BERGH in de *Leydse* cou-
 rant van den 26sten december, die hen onverwagt is te
 vooren gekomen; also zy zich dit nimmer hebben kon-
 nen voorstellen, hoe zeer ook het *Laödiceesch* gedrag
 van dien zogenaamden burgervriend, hen zedert eenigen
 tyd, stoffe genoeg verschaft, tot een billyk wantrou-
 wen. — Doch ter zaake. Zyn Ed. doet over het ge-
 heel een verward betoog over zeker werkje, getyfeld
Nederlandsch Africa; evenwel, wanneer men de deelen
 daarvan wil te zaamen brengen, hieröp neêrkomende:
 „ dat hy (na geweest te zyn in den dienst der Oost.
 „ Ind. Maatschappye, eerst ordinair, daarna gezworen
 „ clercq, enz., ook Secretaris van Commisfarissen enz.,
 „ vervolgens *pro interim* adjunct by den Fiscaal enz.
 „ enz. enz.) van het weldenkend *Nederlandsch* algemeen
 „ verwacht, dat het hem niet zal beschouwen als den
 „ schryver van het opgenoemd werkje; doende tegen
 „ dit gevoelen, in de meening dat de geheele natie het
 „ oog op hem geslagen houd, alle protestatien, en trach-
 „ tende dit denkbeeld tegca te gaan, met voor waar en
 „ waarachtig te adverteeren enz. De redenen, welken
 „ hem noopen, om tegen dit zogenaamd ingesloopen
 „ denkbeeld van de natie, ten krachtigsten te protestee-
 „ ren,

„ ren, verklaard hy verder deeze te zyn: dat zyn Ed.
 „ by zyn aankomst hier te lande, hadde ontmoet eenige
 „ denkbeelden, als of dit werkje, door zyn toedoen,
 „ waare in 't licht gekomen; — als ook, om te vol-
 „ doen, aan de meest geliefde intentie zyner minstge-
 „ passionneerdste mede-landslieden en ingezetenen aan
 „ de *Kaap*, namelyk, de bewerking en verkryging der
 „ middelen van rechten, waardoor *den ingescheurden*
 „ *band* van vrede en eendracht tusfchen 's compagnies
 „ braave ministers en bedienden, en de braave burgeren
 „ aldaar, weder hersteld zoude kunnen worden. —
 „ Vervolgens tracht zyn Ed. het intrinsique van 't werkje
 „ zelve, te ontleeden, met op dien zelfden trant aande
 „ natie te adverteeren: dat hetzelve zeer onvolkomen is
 „ te zamen gesteld uit *de wysgeerige en staatkundige ge-*
 „ *schiedenis der beide Indien, door den heere Raynal enz-*
 „ Ook eindelyk uit de beide gedrukte *memorien*, van
 „ de klaagende en redrès-verzoekende burgerye van den
 „ jaare 1779, en vervolgens: — en welke memoriën
 „ zyn Ed. verder aanmerkt, dat niet gepræsenteerd zyn
 „ geworden, met algemeene goedkeuringe, inzonder-
 „ heid der moderaatsten van den burgerstaat. En ten
 „ slot waarfchouwd hy de natie, dat wanneer zy mogt
 „ gevallen zyn in 't vooroordeel, dat hy de fchryver
 „ van 't boekje zy, ze doch begrype, dat hy daartoe
 „ als minister der maatschappye, onbevoegd zy geweest;
 „ aangezien dezelve haare dienaaren onder eede verbind
 „ geene van haare archiven te publiceeren. Engeevende
 „ daarby op de lasterlykste wyze te kennen, dat den
 „ Souverein geen magt hebbe, dit van de maatschappye
 „ te vorderen.”

Dan, ter korte beoordeeling van al dit chimerique
 geadverteerde treedende, vinden de gemelden gecom-
 mit-

mitteerden zich verplicht, openbaar te declareeren: dat dien uitstap van den gemelden heere BERGH is godloos, en ten hoogsten strafwaardig; aangezien dezelve verraaderlyk aandruischt, tegen het oogmerk zyner aanzienlyke commissie, en het vertrouwen, waarmede den beklaagenswaardigen, — den zo schandelyk verraaden *Kaapschen* burger, hem heeft willen verëeren; stellende alle zyne bezwaaren in derzelver handen, na altoorens een plechtig beroep gedaan te hebben, op den Souverein deezer landen, tegen de *decisie* welke by de heeren Directeuren der *Oost Indische* Maatschappye, met het laatst van den jaare 1783, gevallen waare op de klagten der burgerye van den jaare 1779. — Eenen uitstap noch eens! onverantwoordelyk trouwloos! alzó de opdracht der burgerye aan hem, niet geschiede, dan, na dat hy hadde gedaan, de plechtigste verklaring, van haare belangen te zullen behartigen, navolgende de bezwaaren van den jaare 1779, en die, welken 'er zedert dien tyd door agterëenvolgende onderdrukkingen bygekomen waaren.

Ingevolge dan ook van deezen opdracht der burgerye, en de belanglooze toetreeiding, (zo als men toen waande) van den heere BERGH, werden 'er in de maand december 's voorleden jaars, drie onderscheidene adresfen, door de repræsentanten der burgerye, en waarónder ook den heere BERGH, voorloopig afgevaardigd aan HUN HOOG MOG. *de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden*; en in welke adresfen zy zich ten sterksten hebben beklaagd by HUN HOOG MOG. over de gemelde *decisie* der *Oost Indische* maatschappye, en 't bewind aan de *Kaap de goede Hoop*; als waarin onder anderen, met duidelyke en *verstaanbaare* woorden, aan den Souveren deeze nederige smeekbede werd gedaan:

„ van

„ van den onderdrukten en vervolgdten burgerstaat te
 „ willen neemen, in haare souvereine directe protectie,
 „ tegen alle de ongerechtigheden en onderdrukkingen,
 „ welken 'er door middel der onverantwoordelyke in-
 „ trigues der maatschappye gepleegd wierden aan den
 „ burger, door het impie of godloos bewind aan de
 „ *Kaap*. — ” Terwyl 'er nochmaals, en in 't slot van
 de eerste dépêche aan HUN HOOG MOG. zelve, gezegd
 word: „ dat de hoope en verwachtinge der burgerye
 „ zy, dat HUN HOOG MOG., haar zullen beschermen,
 „ met hunne genadige équitabele en directe souvereine
 „ protectie. tegen de impie intrigues der *Oost Indische*
 „ maatschappye, of die van haare ministers; — ” en
 welke adresfen te vinden zyn, in de *Zuid-Hollandfche*
 courant van den 13den juny deezes jaars 1785.

Hoe nu dien heer BERGH zich hoopt te rechtvaardigen
 by zyne comittentén, bekennen de ongetekenden niet
 te weten. Maar mooglyk heeft hy ook dit oogmerk
 niet, daar het alles zich zo duidelyk ontwikkeld. —
 Hoe! niertegenstaande hy, in de adresfen aan den Sou-
 verein eenige verachtelyke créatuuren aan de *Kaap*, op
 de gegronde bezwaaren en bewyzen van den jaare 1779
 en vervolgens, hadde verklaard voor impie, — voor
 godloos! — gaat hy nu heen, en declareerd ze we-
 der voor braaf, — welk eene godlooze contradictie! —

Met dit vermetel en onbezonnen voorneemen, om
 door eene rechtvaardiging der *Kaapfche* ministers, de
 klagten van den burgerstaat, als den bodem in te slaan,
 druischt hy ook voort, tegen de klagten zelve, zonder
 te bezeffen, dat hy zich niet bevind, in de mogelyk-
 heid van eene staatkundige te rug treeding te kunnen
 doen, want dit is zyn heilloos oogmerk!

Maar, waardoor nu den heere BERGH, kon vervoerd

worden, tot het doen van zulk eenen uitstap, zal een waarheid-lievend lézer, ras kunnen bevroeden, wanneer hy naleeze in het opgemeld *Nederlandsch Africa*, de waarachtige historie van zekeren burger, genaamt CAREL HENDRIK BUITENDAG, en wel bepaaldelyk van de 140ste tot 144ste bladzyde; als ook in de eerste *memorie* der gemagtigdens van den jaare 1779, het 3de artikel der bezwaaren, en aldaar op bladz. 12, 13 en 14. —

Dan, hieruit had de heer BERGH zich op een edeler wyze kunnen redden, om dat hy dit toch openbaar wilde doen, — door een' oprechte en deugdelyke bekentenis namelyk, dat dit waaren geweest gevolgen van zyne jongheid, en eene verkeerde subordinatie aan zynen vader; in welke meening den burgerstaat, ten zynen voordeele ook schynt geweest te zyn; maar toond hy nu niet, hoe veel deel hy gehad heeft, aan deeze soort van oosterfche geweldenarye, en brooddrunkene verachting voor zynen medemensch? —

De ondergetekenden laaten het vervolgens over aan 't oordeel van 't publiek, of 'er eenige gelykheid te vinden zy, in den styl van 't meergemeld boekje, en het geadverteerde van den heere BERGH; en ook, of het niet een volflaagen contradictie zy, dat den schryver zich zelve zoude gaan ten toon stellen, zie *Nederlandsch Africa*, van bladz. 140 tot 144, — met deeze openbaare bekentenis aan den schryver van dit boekje, hy zy wie hy zy: dat zyn werkje, uitgenomen eenige toegeeflyke misstellingen, gedeeltelyk in zich bevat, een waar extract van der burgeren bezwaaren.

Terwyl zylieden voor 't overige ook voor waar en waarachtig adverteeren: dat zy in de situatie zyn, van het publiek door echte stukken te kunnen aantoonen, hoe dat den heere BERGH met zyne advertentie, niet
al-

alleen heeft gehandeld clandestine en verraaderlyk, maar ook onvoorzichtig; also hy noch eenige dagen te voeren, plechtig met zyne naamtekening heeft bekrachtigd, het geene hy in zyne advertentie tracht te contrarieeren. (Onderstond.) *Amsterdam* den 29sten december 1785. (Was getekend.) J. ROOS, J. H. REDELINGHUYNS, J. A. BRESLER.

Lt. H.

CONCEPT-INTERPRETEEREN-
DE NOTIFICATIE; schriftelyk
overgegeeven aan de gevolmag-
tigden der burgerye van de *Kâap
de goede Hoop*, door *Marthinus
Adrianus Bergh*; ten einde dezelve
te doen dienen, om het geadver-
teerde in de *Leydse* courant van
den 26^{ten} december 1785, publiek
te herroepen.

MARTHINUS ADRIANUS BERGH, by de *Leydse* courant van maandag den 26sten december hebbende laten doen, eene advertentie, betreffende zekere positie in een naamloos werkje, getyteld *Nederlandsch Afrika*, vind om redenen goed, dezelve nader te interpreteren, door deeze notificatie:

Dat hy niet van intentie is geweest, daardoor begrepen te willen hebben, als of hy eenige afkeuring of verzwakking aan de *manorien* der respectieve burgergecommitteerden van A°. 1779, ten nadeele van de braave redrès-verzoekende burgerye wilde toebrengen,

als in tegendeel dezelve tot basis in de hoofdzaaken der praesente klagten en adresfen volkomen goedkeurende; maar dat hy eeniglyk en alleen daardoor, zich wilde zuiveren van die suspicie by het weldenkend algemeen, welke hem direct, en nu weder te *Amsterdam*, door den heere oud-Gouverneur *van Plettenberg*, waaren nagegeeven, als of hy stelder van, of contrebuant tot dat zelfde werkje zynde, notoir zich aan ontdekkinge van geheime papieren van de secretarye zoude hebben schuldig gemaakt.

Dat hy in tegendeel met alle hart en iever genégen is, en zich ingevolge zyne gedecerneerde commissie, met en benevens zyne respectieve medegecommitteerdens prepareerd, om wel dégelyk, met nieuwe middelen, de hoofd-zaaken dier memoriën te versterken, ten einde daardoor voor zyne respectieve medekiezers en committenten te erlangen, zodanige generaale redrès van zaaken, en menschlievende administratie van justitie en gerechtigheden, inzonderheid voor den braaven burgerstaat, als onmiddelyk zal kunnen contribuëeren tot herstelling en bloei van de rust, vrede en welvaard zynes vaderlands, by een getrouw attachement tot bevordering der glorie en voordeel der Republiek. — En dat hy derhalven ook de woorden van *braave ministers en bediendens* der maatschappye, niet anders en verder verstaat en begrypt, dan voor zó verre dezelve relatie hebben, op dezulken, welke na die memoriën eerst in hun ministerie of ampten aldaar gekomen zynde, dus in cas subject, buiten de klagten, of onschuldig zyn, en verder niet, noch direct noch indirect; en dat hy gevolgelyk, het eigenlyk oogmerk der voornoemde advertentie, niet verder wil uitgestrekt of begreepen hebben, dan hy deezen werd bepaald. —

Lt. I.

REQUEST; door de gecommitteerden der klaagende en redrès-verzoekende burgerye van de *Kaap de goede Hoop*, op den 4^{den} April 1786 gepræfenteerd,

AAN DE HOOG MOGENDE HEEREN
STAATEN GENERAAL DER VER-
EENIGDE NEDERLANDEN.

Geeven met verschuldigden eerbied te kennen JOHANNES ROOS, JOHANNES HENRICUS REDELINGHUIS EN JOHANNES AUGUSTUS BRESLER, voor hun zelven, en als gecommitteerden van de klaagen burgerye van *Cabo de goede Hoop*.

Dat de evengemelde Colonie, tot welke de supplianten en hunne committenten, als burgers en ingezetenen van dezelye, de naauwste betrekking hebben, wegens haare voordeelige situatie tusſchen *Europa* en *Asia*, mitsgaders hâare ongemeene vruchtbaarheid, ongetwyffeld moet worden beschouwd, als een der gewichtigſte poſſeſſien van deezen ſtaat, die de byzondere zorg en attentie van UW HOOG MOG., welke zy, offchoon de ondergeſchikte regeering van de Oost Indiſche compagnie deezer landen onderworpen, echter als hunne wettige Souverein eerbiedigen, in alle opzichten overwaardig is.

Dat deswegens de supplianten nedrigst mogen vertrouwen, dat UW HOOG MOG. niet alleen den welvaard en voorſpoed der bewooners van den gemelden uithoek

zeer ter harte neemen , maar dat ook inzonderheid UWER HOOG MOGENDEN serieuze wil en begeerte is , dat zy worden gehandhaafd , zo wel by het genot van eene betamelyke burger-vryheid , die met den aart en natuur der Colonie overeenkomstig is , als by billyke en vastgestelde wetten , door welker uitoeffening zy in hun leven , eer en bezittingen worden beveiligd , en tevens eene gewenschte gelegenheid erlangen , om door hunnen geoorloofden handel of vlytigen arbeid , niet alleen een genoegzaam levensonderhoud te erlangen , maar ook hunne tydelyke vermogens te vermeerderen.

Dat intusschen geene fundamenteele wetten of instellingen aan de *Kaap* voor handen zyn , waardoor het gezach en de wederkeerige verplichting van de Overheden en Regeerders aan de eene zyde , en van de ingezetenen , aan hun bestuur onderworpen , aan den anderen kant , naauwkeurig word bepaald , en op een duurzaam voet gevestigd.

Dat wel by de oprichtinge der Volkplantinge eenige schikkingen door den stigter van dezelve zyn gemaakt , die tot een richtsnoer voor de *Kaapsche* Regenten zouden verstrekken , dog welke in het vervolg van tyd , door de geenen , aan welken het bewind der Colonie is toevertrouwd , geheel en al zyn veronachtzaamd , terwyl de ingezetenen geene echte bewyzen van hunne oorspronglyke rechten kunnen magtig worden , en niet dan by toevallige gelegenheden , eenige overblyfsels van dezelve hebben kunnen ontdekken , waardoor zy zyn genoodzaakt geworden , zich te onderwerpen aan de beschikkingen van Heeren Bewindhebberen , die veel afhangen van verschillende tyden en omstandigheden , van de onderscheide denkwijze der leden van het Bewind hier te lande , en byzonder ook van de berichten
en

en informatiën der *Kaapsche* Ministers, welke zich bovendien te meermaalen hebben verftout, om de bevelen, hun uit het vaderland toegezonden, naar derzelver eïgendunkelyk goedvinden te veranderen, of zich aan de executie van dezelve geheel te onttrekken.

Dat, om voor het jegenswoordige niet uitteweiden in alle de byzondere bewyzen, die ter flaaving van het gezegde ter zyner tyd zullen worden voortgebragt, de fupplianten alleenlyk de vryheid neemen, van aan UW HOOG MOG. naar waarheid voortedraagen, dat de twee aanzienlykfte collegiën daar te lande, zynde den Raad van *Politie* of de hooge Regeering, en den Raad van *Justitie*, of het hoogfte Gerechtshof, tot op het jegenswoordig oogenblik niet zyn voorzien van instructiën of berichtschriften, die derzelver gezach en plicht bepaalen.

Dat het ook zeer verre daarvandaan is, dat daar te lande zekere en vastgestelde wetten zouden voorhanden zyn, welke inzonderheid konnen ftrekken, tot een richtfnoer der befliffinge van zodanige gefchillen, als uit de locale gefteeldheid of byzondere huishouding van de gemelde Colonie, en uit den handel en kostwinninge van derzelver ingezetenen voortvloeiën, en voor zo verre er eenige Ordonnantien en Reglementen desaangaande mogten zyn geëmaneerde, de ingezetenen dan noch worden verftoken van de gelegenheid, om daarvan de nodige kennis en weetenschap te erlangen, ja zelfs te meermaalen, niettegenftaande hunne ernftige verzoeken, geene egte copyen, hebben kunnen bekomen van wetten of ordonnantiën, door welker overtreeding zy werden geoordeeld, misdadig of ftrafbaar te zyn.

Dat, gelyk by mangel van vaste en permanente wetten, de rechtspleginge of administratie der *Justitie* al-

teenlyk van het goedvinden der Rechteren dependeert, de *Kaapsche* ingezetenen ook steeds hiervan eene smertelyke ondervinding hebben gevoeld, terwyl zy bovendien geheel en al zynde ontbloot van de hulpe van kundige voorspraken, en in de rechtspleging zelve geene de minste form nog manier van procederen immer zynde vastgesteld, de supplianten zich verzekerd houden, dat hieruit al aanstonds op het duidelykste komt te blyken, van de beklagenswaardige gesteldheid van het geheele Justitie-wezen, en van de waare source, waaruit te meermaalen zyn voortgevloeid die willekeurige en onrechtmaatige beslissingen over het lot der burgers, -welkers gewaand misdryf grootendeels daarin was gelégen, dat zy het ongeluk hebben gehad, van te vervallen in de ongenade van het *Kaapsch* Ministerie, hoedanige mishandelingen te meermaalen de billyke onderwerpen van klagten aan heeren Bewindhebberen, en nog onlangs aan deeze Souvereine Vergadering hebben opgeleverd.

Dat, offchoon het eindelyk eene onwederspreekelyke waarheid is, dat de burgers en ingezetenen van den gemelden uithoek, voornamelyk hun bestaan en kostwinninge moeten erlangen, uit de culture hunner landen, mitsgaders den handel in koorn, vee en wynen, die zy gehouden zyn te leveren aan, of ten behoeve van de compagnie; buiten welke, en uitgezonderd den zeer geringen binnenlandschen handel, als ook de zeer bepaalde leverantie aan de schepen op de *Kaapsche* rheede geankerd, voor hun geen vertier van de gemelde producten en goederen geoorloofd of doenlyk is, desniettegenstaande de aflevering in 's compagnies magazynen door het *Kaapsch* Ministerie, zo uit hoofde van de wille-

lekeurige en onredelyke bepaalingen der pryzen, en de afvordering van onbehoorlyke recognitiën ten behoeve van zommige van 's compagnies bediendens als anderzints, aan drukkende, ja byna ondraagelyke conditiën en lasten word onderhevig gemaakt; terwyl bovendien de meesten van 's compagnies dienaaren zich zó wel den landbouw, als den handel met derzelver producten openlyk onderwinden, en daarin door de Regeeringe worden begunstigd, al het welk intusfchen niet anders dan tot præjudicie, ja tot ruïne der ingezetenen kan verstreken.

Dat, zo veele oppresfiën te minder draaglyk zyn voor de colonisten, die de eer hebben van te behooren aan den Souverein van een vry gemeenebest, en welker ouders of voorouders voor een gedeelte uit hetzelfde zynde oorspronglyk, en dus hier te lande het zoete van de vryheid hebben gesmaakt, zich derwaarts hebben begeeven, in het gerust vertrouwen, dat zy, en hunne nakoomelingen hetzelfde voorrecht zouden genieten, zo verre de constitutie der Colonie zulks gedoogde, en door billyke overheden naar vastgestelde wetten zouden worden bestuurd.

Dat intusfchen de ingezetenen van den gemelden uit-
hoek, zich niet lange na het overlyden van den eersten en roemruchtigen stigter hunner volkplantinge, in die gegronde verwachtinge vindende te leur gesteld, reeds in de voorige eeuw hunne klagten over de toemaalige onderdrukkingen, in den schoot van Bewindhebberen hebben uitgestort, en een gepast redres van hunne rechtmaatige bezwaaren afgesmeekt.

Dat hieröp wel door commissarissen, van wegens de directie hier te lande afgezonden, eenige temporaire

schikkingen zyn gemaakt, welke op dien tyd, de stem van de te regt misnoegde gemeente hebben gesnoord, maar door geene permanente of fundamenteele wetten de wortel van het kwaad zynde uitgeroeid, is hier van het onvermydelyk gevolg geweest, dat korten tyd daarna, de willekeurige beheerschingen en onderschikkingen van 's compagnies magtige Ministers al wederom de overhand genomen, en den *kaapschen* burgerstaat in de noodzaakelykheid hebben gebragt, om zich, in den jaare 1706, met hunne klagten wederom aan heeren Bewindhebberen der Oost-Indische compagnie van dien tyd te adresseeren.

Dat zulks ook is geweest van dit gevolg, dat uit krachte der aanschryvinge, door gemelde Bewindhebberen by eene mislieve van den 30sten october van het gemelde jaar, aan de Regeeringe van de *Kaap* gedaan, de toenmalige Gouverneur WILLEM ADRIAAN VAN DER STEL, de Secunde SAMUEL ELSEVIER, de Predikant PETRUS KALDEN, en de Landdrost JOHANNES STARRENBURG, over welker onrechtvaardige aspergingen en onbetamelyk gedrag de ingezetenen inzonderheid hadden gedoleerd, uit de colonie zyn gedemoveerd, en herwaarts opgezonden; en dat wyders derzelver onwettiglyk en ter sluik verkreegene bezittingen zyn geconfisqueert, of aan de eigenaaren vergoed, terwyl zommige ostentatieuse gebouwen, door hun aan de *Kaap* opgericht, zyn gedemoliëerd, mitsgaders hunne uitgestrekte landeryen te gelde gemaakt; en dat insgelyks by de evengemelde misfave met de navolgende woorden is bepaald en vastgesteld:

„ De compaignes bediendens aan de *Kaap*, van
 „ de meeste af tot de minste toe, die te enwoordig
 „ eenig land bezitten, verstaan wy, dat hun van het-
 „ zelve

„ zelve zullen moeten ontdoen , kunnende hetzelfde
 „ verhandelen en beneficeeren , zo als zy zullen ko-
 „ men goed te vinden , op poene , contrarie doende ,
 „ van confiscatie van dien ; en dat ingevolge van voo-
 „ rige ordres daartoe leggende , en speciiaal het aan-
 „ schryven van deeze Vergadering in dat 26sten april
 „ 1668 ; zullende voortaan ook geen land van eenige
 „ van 's compagines dienaaren in eigendom , huur , als
 „ anderzints , mogen vergund , of door dezelve beze-
 „ ten werden ; zo ook geen handel mogen dryven
 „ met koorn , vee , of wyn , zo door haar zelve , als
 „ door anderen , en zulks direct of indirect , moettende
 „ hun met haare soldy te vreden houden , zonder op
 „ de voorrechten , de vrye coloniërs competeerende ,
 „ en genoegzaam haar eenigste middel van subsistentie
 „ zynde , te impiëteeren .”

Dat gemelde heeren Bewindhebberen hierdoor , en door het maaken van eenige andere beschikkingen , in de voornoemde misive vervat , toen ter tyd wel eenigermate aan de gegrunde klagten der *Kaapsche* coloniëten hebben gehoor gegeven , gelyk ook deeze Volkplanting onder de regeering van LOUÏS VAN ASSENBURG , die in plaats van den voornoemden ADRIAAN VAN DER STEL , tot Gouverneur was aangesteld , van alle onderdrukkingen is bevryd gebleeven ; maar dat de evengemelde instellingen nimmer als vaste en permanente wetten zyn geconfidereert door de successive opvolgers van den evengemelden LOUÏS VAN ASSENBURG , die meerendeels verschilden in denkwyze van hunnen predecesseur , als welken integendeel alles wederom naar hun welbehagen en particulier interest ten nadeele van den burgerstaat hebben ingericht of veranderd , en daar door de partyschappen doen geboren

WOR-

worden, die 's compagnies dienaaren, en de colonisten onderling hebben verdeeld, en de rust en eensgezindheid uit de colonie verbannen.

Dat de langduurige en onöphoudelyke onderdrukkingen van het Kaapsche Ministerie, die vooräl onder het bewind van den laatst afgegaanen Mr. JOACHIM VAN PLETTENBERG, tot den hoogsten top waaren geklommen, den burgerstaat der voornoemde colonie eindelyk hebben doen besluiten, om zich wederöm aan heeren Bewindhebberen te beklagen.

Dat vervolgens in de jaaren 1779 en 1782, door gemagtigten van den klagenden en redres verzoekenden *Kaapschen* burgerstaat, ten dien einde herwaards zynde afgezonden, aan gemelde Bewindhebberen twee onderscheidene memoriën zyn overgeleverd, waarby in het breede is betoogd, en met daar nevens gevoegde bewyzen gestaafd, zo wel de despotique en onbe-
taamelyke handelwyze van 's compgnies voornaamste Ministers, als het gebrek van fundamenteele schikkingen of instructien voor het politiek bestuur, en van vastgestelde burgerlyke wetten, naar de byzondere gesteldheid en huishoudinge der colonie geschikt; mitsgaders van eene behoorlyke rechtspléginge, en inzonderheid ook de kwynende staat, waarin een groot gedeelte der colonisten was gedompeld, door het præjudicie, hetwelk dezelve in de middelen van hun bestaan, door de willekeurige beschikkingen der Regeeringe, en den ongeoorloofden handel van 's compagnies dienaaren, wierd toegebracht.

Dat intusfchen deeze zo billyke en gegronde repræsentation, van geen ander gevolg zyn geweest, dan dat, toen den burgerstaat meer dan vyf jaaren eene sinaale en gunstige decisie te vergeefs had afgewagt, men hier te
lan-

heeft weten te effectueeren, dat de voornaamste *Kaap-
sche* Ministers van dien tyd, welke, door hun onver-
antwoordelyk gedrag, de meeste redenen tot klagten
hadden gegeven, onschuldig zyn verklaard, of wel
geheel zyn ongestraft gelaaten, en dat vervolgens by
eene resolutie van heeren Bewinkhebberen, ter verga-
deringe van zeventhienen genomen, zynde van dato den
3den december 1783, (waarvan een zeer gemutileerd
extract door het *Kaapfche* Ministerie, aan Burger- en-
Heemraaden aldaar is ter hand gesteld, dog het welk
door heeren Bewindhebberen aan de voornoemde ge-
magtigdens hier te lande, onder voorgeeven, dat dezel-
ve niet behoorlyk gequalificeert waaren, was geweigerd)
ten opzichte van zommige poincten van beklag, welke
van het minste belang waaren, eenige voorzieningen
zyn gedaan, maar de meest essentiële bezwaaren, raa-
kende het Politiek bestuur der Colonie, de administra-
tie der *Justitie*; en de middelen van subsistentie der in-
gezetenen, geenzints zyn geredresseert.

Dat, de te regt aangeklaagde Ministers, na dat de
gedaane repräsentation voor hun van eenen allezints
gewenschten, maar voor den burgerstaat van een alle-
zints grievenden uitslag waaren geweest, niet hebben
verzuimd, om, byzonder aan die ingezetenen, welken
deel hadden in de voorschreeve remonstrantiën, hun
opgevat misnoegen te doen gevoelen, en dezelve meer
en meer te onderdrukken, waarvan reeds by een adres,
in den voorleden jaare 1785 aan deeze Souvereine Ver-
gadering gepräsentteert, eenige staaltjes aan uw H O O G
M O G. zyn gesuppeditteert, en ter zyner tyd nog meer-
dere bewyzen zullen worden voortgebragt.

Dat echter alle de geledene verongelykingen niet in
staat zyn geweest, om den meergemelden *Kaapfchen*

bur-

burgerstaat, steeds indagtig den eed van getrouwheid, aan UW HOOG MOG., als hunnen wettigen Souverein, plechtig afgelegd, te doen wankelen in hunne verknogtheid aan de belangen van deezen staat, terwyl zy in tegendeel gedurende den jongsten oorlog, tusschen de kroon van Groot-Brittanniën en deeze Republiek gevoerd, wanneer hunne voorschreeve klagten aan heeren Bewindhebberen reeds waaren ingebracht, alle poogingen hebben aangewend, om den weerloofen toestand der colonie, door verkeerde directie veroorzaakt, zo veel mogelyk te herstellen, en dezelve in staat te brengen, om, ingeval van vyandelyke aanvallen, een behoorlyken wederstand te kunnen bieden, en de bezittingen van deezen staat kloekmoedig te beschermen, offchoon in dien tyd, de voorsz. onderdrukkingen hand over hand bleeven toeneemen.

Dat, de *Kaapsche* burgeren, intusschen gezien hebbende, van hoe weinig invloed en uitwerking hunne gedaane klagten by heeren Bewindhebberen der Oost-Indische compagnie waaren geweest, en zich met geen den minsten grond eenig beter succes kunnende belooven, indien zy zich ten dien einde wederom by welgemelde heeren Bewindhebberen adresfeerden, eerbiedig hebben vertrouwd, als nu hun recours te moeten neemen tot UW HOOG MOG., welke het bestuur der *Kaapsche* Colonie, aan de Oost-Indische compagnie, voorbehoudens de Souvereiniteit van hoogt dezelve, hebbende overgelaaten, dus geenzints kunnen begrepen worden, aan de onderdrukte ingezetenen, wanneer zy by de gemelde compagnie geen betaamlyk redres zouden kunnen erlangen, de toevlugt tot hoogst derzelver Souvereine protectie te hebben afgesneden; gelyk dan ook de supplianten door repräsentanten der doleerende

rende burgerye aan *Cabo de goede Hoop* ten dien einde behoorlyk zyn gequalificeert, ingevolge hunne procuratie van dato den 8ten maart 1785, waarvan, en van de stukken tot der supplianten qualificatie verder relatief, zy de vryheid neemen, copiën authentiq benevens deezen requeste aan UW HOOG MOG. te præsenteeren, met offerte, de origineelen, onder der supplianten procureur berustende, ter eerster requisitie te exhibeeren.

Dat de supplianten zich mitsdien ter voldoening aan hunne commissie hebben voorgesteld, om de gewigtige redenen van bezwaar en klagten der *Kaapsche* bürgeren, met bondige en overtuigende bewyzen gestaafd, onder het oog van UW HOOG MOG. te brengen, en van hoogstdezelfen eene efficatiouse voorzieninge te imploreeren, waardoor deeze Volkplanting tegen het eigendunkelyk en despotiek bestuur van 's compagnies dienaaren voor altoos werde beveiligd, en alle reden van klagten weggenomen, op dat alzo de rust en vrede met den welvaart en bloei van een der aanzienlykste Volkplantingen deezer Republiek moge hersteld en bevestigd worden; hoedanige voorzieninge de supplianten vermeen, van de allerhoogste en allerdringendste noodzaakelykheid te weezen, ten einde niet, de zo lang te vergeefs geklaagd hebbende burgeren tot wanhoop gebragt zynde, daaruit gevolgen zouden kunnen voortvloeiën, die de conservatie eener zo gewichtige posfessie voor deezen staat allezints moeielyk en haghelyk zouden maaken, en aan buitenlandschen invloed gelegenheid zoude kunnen geeven, om zich die omftandigheden ten nutte te doen strekken.

Dat de supplianten ten voorschreeven einde, eene gedetailleerde memorie vervaardigen, en de vryheid zullen neemen, dezelve met alle de bewyzen daartoe dieneende,

de, zo draa mogelyk over te brengen ter tafel van u w H O O G. M O G., en aan hoogstderzelver naauwkeurig onderzoek op het nedrigste te submitteeren; doch dat, vermits de supplianten eerst een korten tyd geleden, hier te lande zyn aangekomen, en het gewigt der zaken, welke daarby moeten worden verhandeld, eene opzettelyke en naauwkeurige overweeging van de supplianten, en die van hunne raade vereischt, dezelve noch niet in gereedheid heeft kunnen worden gebragt, terwyl intusschen de supplianten geïnformeerd zynde, dat de Vergaderinge van heeren Bewindhebberen der Oost-Indische compagnie, ter kamer van zeventhienen gecommitteert, op gisteren te *Amsterdam* een aanvang genomen heeft, niet zonder reden bedugt zyn, dat heeren Bewindhebberen by die gelegenheid zouden mogen disponneeren over den thans vaceerenden post van *Independent Fiscaal*, en daardoor aan den burgerstaat, die beziel is met het gegrond vertrouwen, dat u w H O O G M O G. by het onderzoek van hunne bezwaaren, zullen bevinden, dat de gemelde bedieninge, zo en in diervoegen als dezelve is geconstitueert, redenen van regtmatic belyd opleverd, een daadelyk grief zoude worden toegebragt.

Dat de supplianten voor het jegenswoordige, slechts de vryheid zullen neemen, van desāangaande te remarqueeren, dat niet alleen de voornoemde *Fiscaal*, zich aan eenig wangedrag in *officio* schuldig maakende, uit hoofde van deszelfs independentie, niet voor de Regeeringe van de *Kaap*, maar alleen voor het bewind hier te lande, ter verantwoordinge kan worden geroepen, maar dat hy boven dien zittinge en een concludeerende stem hebbende, zo wel in den *Politiquen Raad*, als in dien van *Justitie*, en zelfs in het eerstgenoemde collegie

de

de derde, mitsgaders in het laatstgemelde de tweede persoon in rang zynde, daardoor op beide die raadsvergaderingen een zo gewichtigen invloed heeft, dat zulks niet dan van de allernadeeligste gevolgen kan zyn in zodanige zaaken, waarïn dezelve, als waarneemende het regt der hooge Overheid, de directe party van de aangeklaagde burgerye en ingezetenen is.

Dat het dus ook gemakkelyk te bezeffen is, dat het eenen zo aanzienlyken Amptenaar, aan geene middelē ontbreekt, maar dat hy doorgaans een genoegzaam crediet heeft, om zich by de leden der hooge collegiē, die alle zyne medebroederen in raade zynde, en boven welken hy zelfs (uitgezonderd alleen den Gouverneur en Secunde,) in magt en aanzien verheven is, op allerlei wyze te maintineeren, mitsgaders de ingezetenen, die zich tegen zyne demarches by de hooge Regeering, of by de collegien van *Justitie*, zouden mogen verzetten, met versmaading te doen afwyzen.

Dat daarēnboven de gemelde bedieninge thans buiten twyffel is geworden eene der Luculenste, zo niet de voordeeligste der volkplantinge, aangezien aan dezelve zeer veele voordeelen en profyten zyn geaccrocheerd: dan welken, wel ingezien zynde, geenzints kunnen worden beschouwd, als wettige en behoorlyke revenuēn en profyten, maar veelā! als exactiēn, die aan eene ingesloopen corrupteele en kwaade practycq hunnen oorsprong verschuldigt zyn.

Dat inzonderheid ook op het overtuigendste is gebleeken, hoe de aart en natuur van eene bedieninge, die in diervoegen is ingericht, de grootste aanleidinge geeft tot aspersingen, die in de colonie niet konden worden belet noch tegen gegaan, uit de gehoudene conductes van de twee laatste *Independente Fiscaals*, welke aan de

Ingezetenen de wettigste redenen hebben opgeleverd om, zo by Bewindhebberen der Oost-Indische compagnie, als by uw HOOG MOG. een gepaste en efficacieuse voorziening te verzoeken, het geen ten gevolge heeft gehad, dat de ingezetenen der colonie met een zodanigen afkeer en schrik voor den gemelden Amptenaar zyn aangedaan, dat eene vervulling van denzelven post, op zodanigen voet, als het dus verre heeft plaats gehad, niet dan van de nadeeligste gevolgen voor de rust van de gemelde Volkplantinge zoude kunnen zyn, hoewel het intusschen allezints noodzaakelyk is, dat *ad interim*, op de waarneeminge van de rechten der hooge Overheid eene gepaste orde worde gesteld, gemerkt het *Fiscalaat* thans werd waargenomen door een duitfcher, genaamt GABRIEL EXTER, als soldaat a f 9 : - - per maand in 's compagnies dienst een zeer korten tyd geleeden in de colonie zynde aangekomen, die, offchoon der *Nederlandsche* taal en gewoontens onkundig, egter door den overledenen *Fiscaal* SERRURIER tot het ampt van *adjunct Fiscaal* is éligible gehouden en aangesteld.

Dat de supplianten ook van den anderen kant zyn geïnformeerd, dat reeds op den 25sten mai van het voorleden jaar 1785, van wegens de Heeren Staaten van *Overysfel*, ter Vergadering van uw HOOG MOG. is gedaan eene propositie, (met welke de Heeren Gedeputeerden van de Provinciën van *Vriesland* en *Utrecht* zich, op den 16den juny en 18den july 1785, respectivelyk, op speciaale last van de Heeren Staaten hunne Principaalen, hebben geconformeerd) onder andere tendeerende, om, hangende de verdere deliberatien over de klagten tegen de generaale geöftroueerde Oost-Indische compagnie deezer landen, en derzelver dienaar-

ren,

ren , door eenige *Kaapsche* burgeren aan UW HOOG MOG. gedaan , om de voorschreeve deliberatiën van vrucht te doen zyn , aan Bewindhebberen der Oost-Indische compagnie aan te schryven , om zorg te draagen , dat door 's compagnies dienaaren niets worde ondernomen , waardoor de voorschreeve burgeren en ingezetenen zouden kunnen *geïrriteerd* worden , maar dat de rust en tranquilliteit aldaar worde geconserveerd : — met requisitie aan heeren Bewindhebberen , om , hangende UW HOOG MOG. deliberatien , nietwes te resolveren of te onderneemen , het geen de intentie van HUN HOOG MOG. tot onderzoek der voorschreeve klagen , en het herstel der ruste , zoude kunnen infructuëus maaken ; — waarom zy supplianten , die de vryheid nemen voor deeze welmeenende propositie de dankbaarheid voor hun en hunne committenten , op het nedrigst te betuigen , eerbiedig vertrouwen , deswegens te meerder grond te hebben , om van UW HOOG MOG. eene gepaste provisionneele voorziening te mogen imploreren.

Weshalven zo keeren de supplianten zich tot UW HOOG MOG. oortmoediglyk verzoekende , dat het hoogstdezelve , gracieuselyk moge behaagen , om aan de supplianten , als gecommitteerden van de klaagende *Kaapsche* burgerye , te permitteeren , om aan UW HOOG MOG. , of indien zulks UWER HOOG MOG. welbehaagen mogte zyn , (vermits den zeer grooten omflag en het gewigt der zaake) aan eenige heeren , daartoe uit het midden van hoogstdezelfen persoonelyk te committeeren , te mogen præsenteeren zodanige memorie of redenen van doleance en bezwaar van den voorschreeven burgerstaat van *Cabo de goede Hoop* , zo ten aanzien van de directie van 's compagnies Ministers in de gemelde colonie , als

ten opzichte van de decisie, door de Bewindhebberen van de Oost-Indische compagnie deezer landen ter Vergadering van zeventhienen gecommiteerd, uitgebragt op de hier boven gemelde klagten van den *Kaapschen* burgerstaat, by derzelver resolutie van den 3den december 1783, en van het geen' verder in het generaal de belangen en het interest van de gemelde burgerye conferneert, als zy zullen te raade worden; met byvoeginge van zodanige stukken en bewyzen, als zy suppliänten zullen vermeenen, daartoe te kunnen dienen, ten einde, na dat al hetzelfde door UW HOOG MOG., of door de heeren daartoe van wegens hoogstdezelve te committeren, zal zyn onderzocht en geëxamineerd, daarop vervolgens by UW HOOG MOG. finaal worde gedisponeerd, zo als naar bevind van zaaken, en hoogstderzelver wysheid en æquiteit, waaraan de supplianten zich eerbiedigst onderwerpen, ten meesten nutte der voorschreeve burgerye en ingezetenen zal worden geoordeeld te behooren; en dat wyders UW HOOG MOG. aan de heeren Bewindhebberen der Oost-Indische compagnie, gecommiteerd ter Vergadering van Zeventhienen, welke thans te *Amsterdam* word gehouden, gelieven aan te schryven, om de nodige zorg te draagen, dat door 's compagnies dienaaren niets worde ondernomen, waardoor de burgeren en ingezetenen van de *Kaap de goede Hoop* zouden kunnen geïrriteerd worden, maar dat in tegendeel de rust en tranquilliteit aldaar worde geconserveerd. — En om voorts hangende UW HOOG MOG. deliberatiën nietwes te resolveeren, of te onderneemen, het geen de intentie van UW HOOG MOG. tot onderzoek der klagten van den *Kaapschen* burgerstaat, en het volkomen herstel der rust, zoude kunnen infructuëns maaken, en mitsdien ook tot den thans vaceeren.

renden post van *Independent Fiscaal* niemand aanstellen, of daartoe reeds een persoon geëligend zynde, aan denzelven daarvan geene commissie te verleen, noch denzelven in eed te neemen, maar alleenlyk het recht der hooge Overheid *ad interim*, en tot zo lange door UW HOOG MOG. daarömtrent nader zal zyn geresolveerd, door een geschikt persoon te doen waarnemen.

(Onderstond.)

Het welk doende, enz.

(Was getekend.)

J. ROOS.

J. H. REDELINGHUYSEN.

J. A. BRESLER.

M. H. VAN SON, HENDKESZ.

Lt. K.

EXTRACT, uit het register der
resolutien van de HOOG MOG.
HEEREN STAATEN GENERAAL DER VEREENIGDE
NEDERLANDEN.

Martis, den 4den april 1786.

Is ter vergaderinge geleezen, de requeste van JOHANNES ROOS, JOHANNES HENRICUS REDELINGHUYSEN JOHANNES AUGUSTUS BRESLER; voor hun zelve en als gecommiteerden van de klaggende burgerye van *Cabo de goede Hoop*; repræsenterende, dat enz.

(Inferatur den inhoude van het request.)

Waarop gedelibereerd zynde, hebben de heeren gedeputeerden van de Provinciën van *Holland* en *West-vriesland*, en *Zeeland* de voorschreeve requeste copie-lyk overgenomen; om in den haaren breeder gecommuniceerd te worden.

En is dien onverminderd goedgevonden en verstaan, dat copie van de voorschreeve requeste gesteld zal worden, in handen van de gecommiteerde Bewindhebberen, uit de respectieve kameren van de generaale Nederlandsche geoctroyeerde Oost-Indische compagnie, ter Vergaderinge van Zeventhienen binnen *Amsterdam*; om derzelver bericht daarop ten spoedigsten aan HUN HOOG MOG. te laaten toekomen: houdende inmiddels, en tot het voorschreeven bericht gezien, dienāangaande nader zal zyn gedisponeerd, ALLES, en in het byzonder met betrekking tot de aanstelling, of beëediging van een *Independent Fiscaal* aan de *Kaap de goede Hoop*, in *staate en surcheance*.

(Was geparagrapheerd.

Vt.

W. H. LOHMAN.

(Lager stond, en was getekend.)

Accordeerd met voorsz. register.

M. FAGEL.

Lt. L.

Lt. L.

EXTRACTEN, uit het register der
 resolutien, van de HOOG MOG.
 HEEREN STAATEN GENE-
 RAAL DER VEREENIGDE
 NEDERLANDEN.

MERCURII, den 25sten Mai 1785.

De heeren Gedeputeerden der Provincie van *Overys-
 sel*, hebben op expresse last van de Heeren Staaten
 hunne Principaalen, ter Vergaderinge voorgedraagen en
 in bedenking gegeven, of HUN HOOG MOG., han-
 gende de verdere deliberatien en klagten, tegen de ge-
 neraale geöctroyeerde Oost-Indische compagnie deezer
 landen, en derzelver dienaaren, door eenige *Kaapsche*
 burgeren en ingezetenen, ter Vergaderinge van HUN
 HOOG MOG. gedaan, en op den 10den mai laatsleden
 aldaar ingekomen, en by de respective Provinciën over-
 genomen, om voorschreeve deliberatiën van vrucht te
 doen zyn, niet by appointement op derzelver adres-
 sen, zoude behooren te kennen te geeven; dat HUN
 HOOG MOG. genégen zyn, om zich op derzelver klag-
 ten naauwkeurig te informeeren, en ten dien einde
 van hun eischen, om ten spoedigsten aan HUN HOOG
 MOG. te specificeren, alle zodanige gegronde bezwaa-
 ren, als zy tegen de directie van de voorgemelde com-
 pagnie, en derzelver dienaaren hebben, om die naar
 behooren te kunnen onderzoeken, en als dan daar *in*
 en *over*, zodanige voorziening te doen, en dispositie
 te maaken, als HUN HOOG MOG. tot herstelling van
 K 4 de

de rust, en tot wegneeminge van derzelver klagten, in billykheid en Justitie, zullen bevinden te behooren; onder niet te min serieuze aanmaaning en recommandatie, van zich ondertusschen, in alle tranquilliteit, als vreedzaame burgers en getrouwe ingezetenen betaaamd, te gedraagen.

Dat voorts Bewindhebberen der Oost-Indische compagnie, behoorden te worden aangeschreeven, om zorge te draagen, dat door 's compagnies dienaaren, niets worde ondernomen, waardoor de voorschreeve burgers en ingezetenen zouden kunnen *geïrriteert* worden: maar dat de rust en tranquilliteit aldaar worde geconserveerd.

Dat ook intusschen aan HUN HOOG MOG. zullen berichten, op welke convenable wyze, aan de voorschreeve bezwaaren, van hunnentwegen zoude kunnen worden te gemoet gekomen, en dezelve weggenomen; met eindelyke requisitie, om hangende HUNNER HOOG MOG. deliberatiën, *nietwes* te resolveeren of onderneemen, het geen' de intentie van HUN HOOG MOG. tot onderzoek der voorschreeve klagten, en het herstel der rust, zoude kunnen instructuëus maaken.

Waarop gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan, mitsdien te verzoeken, de heeren Gedeputeerden van de Provinciën, welke zich op het voorschreeven sujet, nog niet hebben verklaard, hun daartoe mede te willen bekwaamen.

Lt. M.

Jovis, den 16den juny 1785.

De heeren Gedeputeerden van de Provincie *Utrecht*, hebben ter vergaderinge voorgedraagen en bekend gemaakt, dat zy door de heeren Staaten hunne Principaalen, geauthoriseerd waaren, om zich te conformeeren, met de Propositie door de heeren gedeputeerden van de Provincie van *Overysfel*, op den 25sten mai laatsleden, ter Vergaderinge van HUN HOOG MOG. gedaan, nopens de klagten, door de ingezetenen van de *Kaap de goede Hoop*, aan HUN HOOG MOG. gedaan.

Waaröp gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan, mitsdien te verzoeken, de heeren Gedeputeerden van de Provinciën, welke zich op het voorschreeve sijet nog niet hebben verklaard, hun daartoe mede te willen bekwaamen

Accordeerd met de Copiën, geëxhibeerd
door den Procureur M. H. VAN SON,
HENDSZ.

Lt. N.

LUNÆ, den 18den july 1785.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie van *Vriesland*, hebben ter Vergaderinge ingebragt en laten leezen, de resolutie, van de Heeren Staaten van hoog-gemelde Provlncie, hunne Principaalen, waarby dezelve zich conformeeren, met de voordracht, door de heeren Gedeputeerden, van de Provincie van *Overysfel*, op

expresfe last van de Heeren Staaten hunne Principaalen , op den 25ften mai laatstleden ter Vergaderinge van HUN HOOG MOG. gedaan, tendeerende, om van de *Kaapsche* burgeren en ingezetenen , hangende HUN HOOG MOG. deliberatien, over de zaak ten principaale te requireeren , specifiqu opgaaf van hunne bezwaaren tegen de generaale geoftroyeerde Oost-Indifche compagne deezer landen, en derzelver dienaaren aan de *Kaap*; volgende de voorschreeven refolutie , hier na geïnfe-reerd.

GEËXTRAHEERD , uit het refolutie-boek der Ed. Mog. Heeren Staaten van *Vriesland*.

„ Door de Heeren Hun Ed. Mog. gecommitteerden
 „ ter Generaliteit, ter kennisfe van dezelveu gebragt
 „ zynde, dat de heeren Gedeputeerden der Provincie
 „ *Overysfel* , op expresfe last van de heeren Staaten
 „ hunne Principaalen, ter Vergaderinge hadden voorge-
 „ draagen en in bedenkinge gegeven: of HUN HOOG
 „ MOG. hangende de deliberatiën en klagten, tegen de
 „ generaale geoftroyeerde compagne deezer landen ,
 „ en derzelver dienaaren, door eenige Kaapsche burge-
 „ ren en ingezetenen, ter vergaderinge van HUN HOOG
 „ MOG. gedaan, en op den 18den april aldaar ingeko-
 „ men, en by de refpective Provinciën overgenomen,
 „ om voorschreeve deliberatien van vrugt te doen zyn,
 „ niet by appointement op derzelver adresfen, zouden
 „ behooren te kennen te geeven; dat HUN HOOG
 „ MOG. genegen waaren, om zich op alle derzelver
 „ klag

„ klagten naauwkeurig te informeeren , en ten dieneinde
 „ van hun eischen , om ten spoedigsten aan HUN
 „ H O O G M O G . te specificceeren , alle zodanige gegron-
 „ de bezwaaren , als zy tegen de directie van de voor-
 „ melde compagnie en derzelver dienaaren hadden ; om
 „ die naar behooren te kunnen onderzoeken , en als dan
 „ *daarin* en *over* , zodanige voorzieninge te doen en
 „ dispositie te maaken , als HUN H O O G M O G . tot her-
 „ stelling van de rust , en tot wegneeminge van derzel-
 „ ver klagten , in billykheid en Justitie zouden bevinden
 „ te behooren ; onder n'et te min serieuze aanmaaning
 „ en recommandatie , van zich ondertuschen , in alle
 „ tranquiliteit , als vreedzaame burgeren en ingezetenen
 „ betaamd , te gedraagen .

„ Dat voorts de Bewindhebberen der Oost-Indische
 „ compagnie behoorden te worden aangeschreeven , om
 „ zorge te draagen , dat door 's compagnies dienaaren
 „ niets worde ondernomen , waardoor de voorschreeve
 „ burgeren en ingezetenen zouden kunnen worden geir-
 „ riteerd ; maar dat de ruste en tranquiliteit aldaar worde
 „ geconserveerd .

„ Dat ook intuschen aan HUN H O O G M O G . zouden
 „ berichten , op welke convenable wyze aan de voor-
 „ schreeve bezwaaren , van hunnent-wegen zoude kon-
 „ nen worden te gemoet gekomen , en dezelve wegge-
 „ nomen ; met eindelyke requisitie , om , hangende HUN
 „ H O O G M O G . deliberatien *nietwes* te resolveeren of te
 „ onderneemen , het geene de intentie van HUN H O O G
 „ M O G . , tot onderzoek der voorschreeve klagten , en
 „ het herstel der ruste zoude kunnen infructueus maa-
 „ ken . Waarop gedelibereerd zynde , is goedgevonden
 „ en verstaan , de heeren gecommitteerden voorsz. te

„ gelasten , zich met de opgemelde propositie der heer-
 „ ren Staaten van *Overysfel* te conformeeeren.

„ En zal extract deezes aan gedachte Gecommitteer-
 „ den gezonden worden, om zich daarna te gedraagen.
 „ (*Onderstond.*) Aldus gerefolveerd op het Landschaps-
 „ huis , den 13den july 1785. (*Lager.*) Accordeert
 „ met voorsz. boek, in kennisfe van my. (*Was gete-*
 „ *kend.*) J. VAN IDSINGA."

Waarop gedelibereerd zynde, is goedgevonden en
 verstaan, mits deezen te verzoeken, de heeren Gede-
 puteerden van de Provinciën, welke zich op het voor-
 schreeven fujet nog niet hebben verklaard, hun daartoe
 mede te willen bekwaamen.

Accordeerd met de copie hiervan, geëx-
 hibeerd door den Procureur M. H. VAN
 SON, HENDERSZ.

Lt. O.

EXTRACT van eenen brief, ge-
 schreeven door den Procureur
 MATTHYS HENDRIK VAN
 SON HENDRIKZON, aan de re-
 præsentanten der burgerye van de
Kaap de goede Hoop, en gedagte-
 kend, 's *Hage* den 3^{den} july 1786.

Ik hoop enz.

Door de heeren ROOS, REDELINGHUYS en BRES-
 LER, zullen UWEd. verslag bekomen hebben, van het
 geene 'er zedert is voorgevallen, byzonder welken ver-
 keer-

keerden rol, de heer BERGH gespeeld heeft, waardoor hy zich de verachting van ons, en de geheele wereld heeft op den hals gehaald. Wy vertrouwen dat de verichtingen der gemelde drie heeren, om hem BERGH zyne commissie op te zeggen, allezints zal geapprobeerd worden.

UWEd. zullen ook verstaan hebben, dat op last van HUN HOOG MOG. alle de stukken, de *Kaap* concernerende, gedrukt worden; doch gelyk alle deeze stukken van een magtige omslag zyn, en dat 'er in deezen tyd zeer veel werk op 's lands drukkerije is, zyn alle dezelve nog niet afgedrukt, en daarna hebben wy ook gemeend te moeten wachten, om in orde te werk te kunnen gaan; maar eene bekomene informatie, omtrent de electie van een ander *Independent Fiscaal*, heeft aanleiding gegeven, tot het eerder indienen der requeste, waarop de resolutie van den 4den april jongstleden is gevolgd, welken aan U by duplicaat, door gemelde drie heeren is toegezonden.

Zedert is het bericht van de compagnie ingekomen, waarby het rapport van den heer BRETON gevoegd was; 't geene U mede zal geworden zyn. Noch het een, noch het ander, heeft in de provisionneele *surcheance* eenige verandering gemaakt; en ik kan U zelfs zeggen, dat het voorschr. rapport, 't welke in de couranten, was medegedeeld, geene nadeelige uitwerking heeft gedaan, nadien het zich zelven refuteerde, enz.

Wy hebben de gepasfeerde week, met hun, of wel met de heeren REDELINGHUYs en BRESLER, verscheide besoiignes gehouden, over het inrichten eener memorie aan heeren gedeputeerden van de Staaten van Holland; speciiaal, om het bericht der vergaderinge van zeventienen kragtelooz te maaken, en verder alle geloof

aan 't rapport te beneemen: zo draa dit stuk af is, zullen wy de heeren uwe gecommitteerden in staat stellen, om U daarvan een afschrift te zenden.

Uit deeze staaltjes zullen UWEd., en den burgerstaat by provisie kunnen oordeelen, hoe wy het werk aangevat, en welk plan wy ons voorgesteld hebben, enz. enz. enz.

L. P.

BRIEF, geschreeven door de gevolmagtigden der burgerye van de *Kaap de goede Hoop*, aan derzelve committenten en lastgevers aldaar.

Aan de heeren CHRISTIAAN GEÖRGE MAASDORP, GERRIT HENDRIK MEYER, HENDRIK PIETER WARNECKE, JOHANNES ALBERTUS MYBURGH, JOHANES DE VILLIERS IPZ, JOHANNES CASPARUS GROENEWALD, PHILIPPUS ALBERTUS MYBURGH, HENDRIK LOUW, HILLEGARD MULLER en JOHANNES ALBERTUS HOLSTHAUZEN, als algemeene repræsentanten, der klaagende, en by HUN HOOG MOG. om redres verzoevende burgerye, van de *Kaap de goede Hoop*.

Wel Edele Heeren!

Door uwe onplichtmaatige directie in de zaake uwer committenten, en de daar uit voortvloeiende mishandeling;

delingen aan onze perfoonen , worden wy genoodzaakt, om onder't couvert van eenige vertrouwde deelneemeren , U deezen noodzaakelyken brief toe te zenden , inhoudende een verflag van eene besoinne , gehouden tuschen ons , en een onzer practifyns , de heer VITRINGA.

Dan , eer wy tot het kort verhaal , daarvan treden , moeten wy vooraf zeggen , dat wy , (ô schande!) van den 28sten november 's voorleden jaars , door geldgebrek , veroorzaakt door uw bestier , niet zyn in staat geweest , een enkele reize naar 's *Hage* te doen ; en de bewustheid van deezen onzen toestand , zal waarschyntlyk aanleiding gegeven hebben , tot het doen der reize van voormelden heer advocaat : want de heeren onze practifyns konnen gemakkelyk te weeten krygen , hoe schandelyk wy door U behandeld worden , om dat onzen toestand de geheele Republiek door , meer dan te bekend is. —

Het was dan op den 17den deczer , dat de heer VITRINGA , naar een voorafgegaan verzoek , tot het houden eener noodzaakelyke besoinne , by ons , aan ons logement kwam. De eerste natuurlyke vraag , welke zyn Ed. moest doen , was deeze : *Wat 'er van de zaak waare , daar wy zedert een geruimen tyd , niet in den Haag geweest waaren?* — wat zouden wy hierop antwoorden , daar de eere der burgerye ons aan 't harte lag? — wy ontdekten zyn Ed. , dat wy van U nog geene approbatie op 't ontslag van den schandelyken BERGH hadden ; dat wy als een gevolg daarvan , ook noch geene goedkeuring hadden , op ons voorloopig request aan HUN HOOG MOG. ; dat wy echter de deelneemende burgerye onschuldig hielden , aan zulk eene behandeling ; dat wy daarvoor bewyzen in handen hadden ,

den, welke ons dicteerden, dat de repræsentanten, onze en hunne verrichtingen voor de deelneemende burgerye bedekt hielden; doch dat wy onze committenten aangemaand hadden, om in dit alles, ten spoedigsten te voorzien; dat wy ook vertrouwden, dat de burgerye, ten eersten zoude defereeren, aan dit ons verzoek; en vooräl, om de heer H. P. WARNECKE, als directeur van 't schryfwerk, en der verrichtingen van 't committeé te noodzaaken, tot een plichtmatig gedrag; en laatstelyk, hoe dat wy uit veele bewyzen konden opmaaken, dat de gemelde heer WARNECKE, toegedaan waare, de partye van den verachtelyken BERGH. —

Dit verslag had ten gevolge, dat de heer advocaat, na zyne verwondering te hebben laten blyken, over 't een en 't ander, en voornamelyk over uwe stilzwygenheid, ten opzichte van 't ontslag van den meergemelden BERGH; — 't request aan HUN HOOG MOG., en de memorie aan de Ed. Mog. heeren Commisfarsissen, ons recommandeerde, om U op nieuw aan te raaden, om ons op alle zaaken, waaröver wy U geschreeven hebben, en voornamelyk op de drie bovengemelde artikelen, ten eersten, en behoorlyk te antwoorden; mitsgaders de gehouden directie, zo wel van heeren practifyns als van ons, goed te keuren: en dit wel in zodanige uitgebreide termen, dat het zal kunnen vertoond worden, daar het behoord; met deeze declaratie, dat zo lange UWEd. daarmede traineerden, 'er in de zaake der burgerye, niets zoude, noch konde gedaan worden.

Derhalven schryven wy U by deezen weder aan, *om ons, op alle onze brieven, berichten, verzoeken etc., welke wy aihier weder voor geïnserveerd houden, ten spoedigsten en behoorlyk te antwoorden*; terwyl wy daarby declareeren, dat wy de vertraaging der voortzetting van de

Zaa

zaake uwer committenten , houden , als veroorzaakt door uw bestier ; waar door dus notoir de kosten , vallende op eene zodanige vertraaging , kunnen en mogen gebragt worden , tot uwe speciële rekeninge en verantwoordinge. —

Intusschen hebben wy aan deezen brief etc.

En na de geheele burgerye in 's Hemels protectie , te hebben aanbevolen , zo noemen wy ons (*Onderstand.*) Wel Edele Heeren! (*Lager.*) UWEd. Dw. dienaaren. (*Getekend.*) J. ROOS, J. H. REDELINGHUYNS, J. A. BRESLER. (*Ter zyde.*) *Amsterdam* , den 20sten augustus, 1787.

Lt. Q. en R.

EXTRACTEN van twee brieven , geschreeven in 's *Hage* , door den Procureur MATTHYS HENDRIK VAN SON HENDRIKSZ. , aan de repræsentanten der burgerye van de *Kaap de goede Hoop* , en gedagtekend , de eerste , den 13^{den} december 1787 , en de volgende , den 31^{sten} july 1788.

Lt. Q.

Ik heb , enz. — Maar geenen uwer brieven iets wezenlyks inhoudende , heb ik , noch de heeren Advocaaten daarvan eenig gebruik kunnen maaken : en gelyk

L

da

de heeren ROOS, REDELINGHUYNS en BRESLER, ons by herhaaling hebben betuigd, dat zy allen even verdrietig waaren, dat *het meest nodige* aan hun, op derzelver instructien niet wierd toegezonden, en zy daar door buiten staat waaren, om ons op diverse respecten, de meest vereischte informatien, tegen de allegatiën van Bewindhebberen te geeven, — zyn onze handen daar door ook gebonden geworden.

My dunkt dat niemand uwer kan twyffelen, aan de slechtheid der rol, door den mede-gecommitteerde BERGH gespeeld; die niet minder dan een verrader zyner principaalen is geworden: onbegrijpelyk is het my toegescheenen, dat men zulken *gevaarlyken apostel*, herwaards heeft gezonden.

De braafheid der drie andere gecommiteerden is buiten allen twyffel by ons gesteld, en wy hoopen dat deeze heeren, eerlang, die papieren van U zullen ontvingen, die zy van U hebben gerequireerd.

Alles wat de Compagnie heeft overgegeeven, zal ulieden uit de gedrukte stukken gebleeken zyn. Myn zoon had zich veel moeite gegeeven, uit al dat opereuse de kern op te neemen; maar zyne ziekte en opgevolgde dood, heeft dit werk gestaakt. De heeren BOLLARD en VITRINGA, zullen het vervolgen, en van uwe braave gecommiteerden overneemen, het geene zylieden bewerkt hebben; dog het principaale moeten wy van uwe handen wachten. Enz.

Lt. R.

Eene zekere gelegenheid daar zynde, enz.

Zedert mynen laatsten is de surceance van 't voorige
jaar

jaar opgeheeven, en 'er is een *Independent Fiscaal* benoemd; daar tegen was in dit saisoen niet te doen, en wy moeten verdrietig stil zitten, om dat ons geene informatiën, omtrent de gedrukte stukken, die te meermaalen zyn overgezonden, worden bezorgd. Ik bid u myne heeren! leverd aan de heeren ROOS en REDE-
LINGHUYs behoorlyke wapenen, en genoegzaamen onderstand, om zich te maintineeren, en ons in staat te stellen, om met eer en reputatie, het begonnen werk te voltooien. Zonder amunitie kan geen Veldheer iets doen; en zonder voldoende bewyzen kan een practisyn het recht zyner meesters niet staaven of vervolgen.

Wy zien wel, dat het wit thans moeielijker zal getroffen worden, maar daar uwe zaak rechtvaardig is, moet den moed niet verlooren geraaken. Het werk is voor uw allen van te groot belang, om dezelve hoopeloos op te geeven. Met bedaardheid en discretie, mag elk onderdaan, vooral eene geheele burgerye zyne burgerlyke vryheid reclameeren; dit kan een billyk Souverein nooit verveelen; zyn oor moet altoos voor het redelyk beklag zyner onderhoorigen, open blyven. Niemand rigte zich ondertuschen zelve; — daarvan smaa-
ken wy alhier de bitterste vruchten, terwyl ons vaderland zucht, onder de gevolgen der wreedste verdeeld-
heden, enz.

Lt. S.

BRIEF, geschreeven door de gevolmagtigden der klaagende burgerye, van de *Kaap de goede Hoop*, aan vyf leden van derzelve committeën en lastgeeevers aldaar.

Aan de heeren CHRISTIAAN GEÖRGE MAASDORP, GERRIT HENDRIK MEYER, HENDRIK LOUW, HENDRIK PIETER WARNECKE EN PIETER VAN BRED A, aan de *Kaap de goede Hoop*.

WEL EDELE HEEREN!

Het is niet, dan met tegenzin, dat wy ons verledigen moeten, om uwen brief van den 14den february laatstleden, dien wy ontvangen hebben, behoorlyk te beäntwoorden, gezien de moeite, welke wy ons geeven moeten, om 'er den waaren zin van te bevatten; na dezelve echter geleezen, en herleezen te hebben, schynd het ons toe, dat UWEd. hebben willen zeggen:

„ Dat door u ontvangen zyn, de exemplaaren der klagten en verantwoordingen. — Dat UWEd. zich echter verwonderen, dat wy daarnevens niet gevoegd hebben, eenen brief, waarin wy naar uwe meening hadden moeten openleggen, op welk eene wyze die boeken in de waereld gekomen zyn. — Dat wanneer wy dit verricht hadden, door u zekere maatregelen, (die evenwel

wel niet genoemd worden) zouden genomen zyn. — Maar terwyl UWEd. niet weten, op welk eene wyse die boeken het daglicht zien". . . . hier word het besluitend gedeelte uwer rede afgebroken, waarom wy de vryheid zouden mogen neemen, om te gissen, wat alhier in de penne gebleeven zy.

„ Dat UWEd. zich noch sterker moeten verwonderen, dat wy u dit niet *omftandig* bericht hebben; als mede, of die boeken aan de burgerye gezonden zyn ter rondleezinge, dan wel tot eenig ander gebruik, — wanneer UWEd. overweegen, dat wy niet hebben nagelaaten, om geftadig aan de deelneemende burgerye te klaagen, over 't geldgebrek, waarin de commissie zich door uwe directie bevind; en dit wel voornamelyk door middel van brieven, die wy aan de burgerye gezonden hebben; en die, hoewel onnut genoemd, nog echter iets eigenschappelyks toegeschreeven word, namelijk, om onze medeburgen te kunnen doen oordeelen van 't beftier, welk UWEd. zich buiten hunne kennisfe veroorlooven." —

„ Dat UWEd. ondertusfchen (dog dit ftryd met het bovengemelde, alwaar 't geldgebrek erkend word) niet bevroeden konnen, waar dat dit geldgebrek uit ontftaat; want dat het geene, wy tot noch toe verrigt hebben, te gering is, om equivalent te konnen zyn, met de enorme fom van negen duizend ryksdaalders, welke reeds aan ons zoude overgemaakt weezen. — Dat wanneer diergelyke kleene fchriftuuren zo vreeslyk veel kosten, UWEd. van oordeel zouden zyn, dat wy, (die helaas! met den naam van kostbaare broeders door u bestempeld worden) in tyds te rugge kwaamen, om den ondergang van een gantsch land voor te koomen; 't welk geruïneerd

zoude kunnen worden, door eene verkeerde administratie, enkel ingericht, zo als UWEd. zich *zindelyk* uit drukken, om ons zelven vet te mesten."

„ Dat, terwyl wy steeds sterk voortgaan, met heeren repræsentanten by de deelneemende burgerye te belaa-gen, wegens bunne slechte directie, (’t geene evenwel naar uw gevoelen niet zoude kunnen beweezen worden) UWEd. ons met allen nadruk waarschouwen, om ons te onthouden van het schryven zulker inpertinente brieven, als welken wy ul. gezonden hebben; immers zo wy niet willen verdienen, de verontwaardiging van u, en van de gantsche burgerye."

„ En eindelyk, dat het geene wy u ten opzichte eener slechte directie verwyten, met meerder grond, op ons zelven zoude kunnen toegepast worden, aangezien wy naar uwe opinie niet vreedelievend leeven; of niet naarkomen onze diere verplichtingen jegens repræsentanten. &c."

Dit is naar onze meening de zin van uwen verwarden brief, die daarënboven ook niets ter zaake beäntwoord van het geene, door u moest beäntwoord zyn geworden, wilden UWEd. niet op de onbetwistbaarste wyze bekrachtigen, al het geene, ten uwen laste, aangaande uw slecht bestier, zo herhaaldelyk, als *punduel* geschreeven is — Laaten wy derhalven, ten betooge van de waarheid deezer aanmerkinge uwen brief beäntden, zo veel ons doenlyk zal zyn.

Ten opzichte dan in de eerste plaats, dat UWEd. niet weten, hoe de overgezondene gedrukte stukken in de waereld gekomen zyn, daarömtrent bidden wy u, van te willen leezen en herleezen eenige onzer brieven, en voornaamelyk die van den 30sten october 1785, alwaar

„ wy

wy zeggen: „Ook hadden *die heeren* (*) de goedheid,
 „ ons te communiceren, eene resolutie van den Sou-
 „ verein, tendeerende, om alle de stukken welke eeni-
 „ ge betrekkinge hebben, tot der burgeren klagten,
 „ (en welke voor eenige dagen door HUN HOOG MOG.
 „ van de compagnie, naar condemnatie zyn ontvangen)
 „ te laten drukken ter secretarye of ter griffie van HUN
 „ HOOG MOG. door welk gunstig besluit, de burgerye,
 „ gelyk de heer VAN SON ons verzekerde, ten min-
 „ sten, *een duizend ducaaten*, is bespaard geworden,
 „ aangezien de groote menigte dier papieren, en waar-
 „ van hunne *hoog Edelhedens* ons beloofd hebben co-
 „ piën te zullen doen erlangen.” Leest insgelyks bid-
 den wy u, den brief van den 18den november daar-
 aanvolgende. — Leest noch daarenboven den brief
 van de heer Procureur VAN SON, gedateert den 3den
 july 1786, alwaar zyn Ed. u woordelyk dit bericht
 geeft: „UWEd. zullen ook verstaan hebben,” (name-
 lyk door ons) „dat op last van HUN HOOG MOG. alle
 „ de stukken de *Kaap* concerneerende gedrukt wor-
 „ den; doch gelyk alle deeze stukken van een magtigen
 „ omslag zyn, en dat in deezen tyd, zeer veel werk
 „ op 's lands drukkerie is, zyn alle dezelve noch niet
 „ afgedrukt, en daarna hebben wy ook gemeend te
 „ moeten wachten, om in orde te werk te kunnen
 „ gaan. —”

Hoe is het derhalven mogelyk, zouden wy hier kon-
 nen vraagen, dat UWEd. zich gedraagen, als zo vol-
 strekt onkundig van de komst deezer stukken in de wae-
 reld? — hoe hebben UWEd. het toch durven waa-
 gen, om ons deswegens verwytingen te doen, zo zeer
 van

(*) Eenige leden der hooge Regeeringe.

van allen grond ontbloom? — eene handelwys, zo zeer ter kwaader trouwe ingericht, kon immers geen ander gevolg hebben, dan te moeten strekken, tot uwe eigene schande! want daar wy u overvloediglyk geschreeven hebben, daar zelfs de heer VAN SON zich verledigd heeft, u te schryven hoe die stukken in 't licht stonden te komen, betichten UWEd. ons immers op eene onwaarachtige wyze! — of moesten wy diendeun in elken brief ten uwen plaaisere opgezongen hebben? — waarlyk, geen bedryf van menschen, dien wy onderstellen moeten, by hunne zinnen te weezen! — Dan, waartoe alle die overtollige redenen, om u van uwe dwaasheid te overtuigen; hier diend ernstiger gesproken te worden. Zo UWEd. met draaiëryen ter baane willen komen, wacht u dan voor zulke onbeschaamde tegenstrydigheden; — begaat dan niet de blykbaarste onge-reimdheden; want dus doende, hebben UWEd. 'er geen eer van! — Men moet, om ongestraft ter kwaader trouwe te kunnen handelen, meerder eenstemmigheid, — meerder gelykheid betoonen in zyne handelingen, dat is; zo als een onzer partyen eens beweerde: *met moet een slag om den arm houden*, om niet betrapt te worden op eene bewysbaare schelmary! —

En wat aangaat het plotzeling afbreeken uwer reden, onmiddelyk volgende op uw onbillyk verwyf, daarom trent gissen wy, dat UWEd. op de woorden, *maar nu wy niet weten aan te toonen, hoe die boeken in de Waereld gekomen zyn*, hadden kunnen laten volgen: *zo hebben wy niet goedgevonden, dezelve op eene behoortlyke wyze, aan de deelneemende burgerye af te geeven.* — Wy willen niet vooronderstellen, dat dit 'er de waare meening van geweest zy; doch UWEd. hebben eensdeels door uw stilzwygen dienāangaande, en anderdeels, door uw aan-
ge-

genomen manier van handelen in de zaak uwer committentent, aan ons de vryheid gelaaten om 'er het ergste van te gissen. Zo derhalven onze gissing gegrond waare, zo zouden wy u zeer vriendelyk verzoeken, om *dit uw goetvinden*, hoe eerder hoe liever te verhelpen, met aan de burgeren, welke in deeze lasterlyke verantwoordingen van 's compagnies dienaaren betrokken zyn, tegen schriftelyk bewys, die boeken te leenen; op dat zy onwaaren mogen, wat zy te verwachten hebben van hunne schynvrienden; — gelyk zulks aan u heer WARNECKE, serieus genoeg verzocht wierd in eenen brief van den 14den mai 1787, doch van welke gy u, op eene verachtelyke wyze onkundig houdt.

Ondertusfchen zouden wy den brabbelenden schryver van uwen brief, indien hy aan ons bekend waare, niet minder kunnen verzoeken, om zich in 't vervolg beter te willen laten onderrechten van uwe meninge; want dit niet geschiedende, zullen wy altyd het ongeluk hebben, van uwe brieven opgevuld te zien, met onzin en wartaal. Ten bewyze hiervan moet dienen, het onverstaanbaare van dat gedeelte van 't bovengemeld verwyrt, waarin word te kennen gegeven, dat wy u niet hebben gelieven te melden, tot wat einde de meergemelde boeken naar de *Kaap* gezonden zyn, *ter rondleezing en speculatie, dan wel tot eenig ander gebruik*. — In goeden ernst *wel edele heeren!* wat is 'er met deeze periode bedoeld? — zouden UWEd. ook eenig ander gebruik van deeze stukken kunnen uitdenken, dan dat van ze te leezen? — wy weten niet in hoe verre UWEd. ten deezen aanzien verlicht zyn, — maar dit weten wy, dat wanneer UWEd. na die lasterlyke verantwoordingen noch verblyven willen in 't denkbeeld, dat derzelver schryvers uwe vrienden kunnen zyn, wy dan moeten

ten beginnen te wanhoopen, van u ooit tot het recht gebruik uwer zintuigen te zullen brengen! — Wy zyn echter niet van oordeel, dat deswegens kostbaare procedures moeten begonnen worden; neen: maar wy begrypen, dat UWEd. daar tegen hoe eerder hoe liever mochten inwinnen, welingerichte verklaringen; — dan, hiervan nader in den brief hierby gevoegd, en geadresseerd aan 't geheele collegie van repræsantanten.

Uwe groote verwondering over ons bedryf, van ons aan de burgerye te durven adresseeren, wegens uwe directie, en bepaaldelyk over 't geld-gebrek, waarin de commissie gelaaten werd, kunnen wy niet vreemd vinden, als wy in aanmerking neemen, hoe natuurlyk het zy dat UWEd. gewenscht hebben, dat wy nimmer uw bestier aan 't daglicht bragten; — gaarne willen wy gelooven, dat UWEd. niets liever verlangd hebben, dan om ongestoord, uwe oogmerken, zo in 't duister te volvoeren! —

't Is daarom, dat aan u onze manier van handelen, van ons aan de burgerye zelve te vervoegen, mishagen moet, en niet, zo als UWEd. de onbeschaamdheid hebben, van ons op te dringen, als hadden wy daarmede niets anders bedoeld, dan twist en tweedracht te stooken.

Den angst welken UWEd. in deeze periode, zo duidelyk laten blyken, bewyst dit genoegzaam; en ook, hoe dat onze poogingen, om u in uwe waare gedaante aan de burgerye te vertoonen, niet vruchteloos geweest zyn. — Zo wy ons hierin niet vergisfen, leerd dan hieruit: *dat schandelyke daaden, vroeg of laat, ééns haare belooning vinden.*

Ook vinden wy niet vreemd, dat UWEd. zich gelaaten, als niet te kunnen bezeffen, waar dat het gemen-

mentionneerd geld-gebrek uit ontstaat; want wy begrypen zeer wel, dat UWEd. zulk eene vertooninge van onnozelheid moesten maaken, wilden UWEd. den schandelyken rol uwer huichelarye volmaakt uitspeelen: — doch gelooft ons, zo veel te erger voor uwe reputatie, en alles wat u dierbaar zy! —

Uw schrander advis, inhoudende, dat wanneer zodanige kleene schriftunren, als wy in de waereld gebragt en gepræsenteerd hebben, zo enorme veel kosten, UWEd. van oordeel zouden zyn, dat zulke kostbaare broeders, als wy helaas zyn! intyds te rugge kwaamen enz., — zullen wy eeniglyk voor eene notificatie van uw byzonder gevoelen aanneemen, uit aanmerkinge, dat de inégaliteit der rekeninge van uwen brief ons groote reden geeft, om vast te stellen, dat het 'er zeer verre van af is, dat dit ook de meening zoude zyn, van het meerder-tal uwer mede-repræsentanten, die uwen brief niet ondertekend hebben, — en 't geene by ons wel het zwaarste zoude weegen, van de geheele deelneemende burgerye: — want wy meenen zorge gedraagen te hebben, om haar in tyds te informeeren, waaraan de vertraaging haarer zaake, en de kosten daarop loopende, zouden te wyten zyn. te weten, aan uw eervergeetene directie, articulatief opengelegt in verscheide onzer brieven. —

Dat UWEd. zich daarom zo sterk tegen onze zogenaamde vetmesterye declareeren, als UWEd. doen, verwonderd ons ook niet, als wy ons repræsenteeren uw delicaat character.

Doch om ondertuschen ook ééns, een ernstig woord op dit artikel te zeggen, zo vraagen wy, of het u ontgaan zy, dat 'er eene conventie plaats grypt tuschen de repræsentanten der burgerye aan de eene, en ons,
als

als derzelver gecommitteerden aan de andere zyde, inhoudende, dat zy zich op de plechtigste wyze verbinden, om aan ons, onze vastgestelde jaargelden, als mede de kosten aan practifyns enz., zonder eenig retardement, jaarlyksch, en vry en onbezwaard te remitteren? — Wy vraagen ook noch, dat wanneer dit verdrach eerlyk door u waare vervuld geworden, of men ons dan ooit met eenige redelykheid, zoude hebben kunnen te laste leggen, dat wy ons hadden vet gemest, (om ons van uwe vuile expresfie te bedienen) met het zweet en bloed onzer mede-burgeren? — Doch waartoe deeze vraagen te doen? — want daar UWEd. ons diergelyke verwytingen doen, terwyl dit verdrag niet door u bevestigd, maar onvervuld gelaaten werd, waardoor het dus van zelve spreekt, dat wy niet in 't geval zyn, van ons op eene zogenaamde wyze te konnen vermesten, indien wy al dit vuil oogmerk hadden, — zo zouden wy niet minder dan verbaasd moeten zyn, over uwe verregaande onbescheidenheid, indien wy van u, niet alles verwagteden, dat laag moge genoemd worden. —

Wat uwe nadrukkelyke waarschouwing betreft, om ons te onthouden van onze wyze van schryven, zo wy niet *uwe verontwaardiging*, als mede die van de burgerye willen verdienen, daarop diend tot antwoord: dat wy ons altyd zullen trachten waardig te maaken, de achting van 't lichaam der redres-verzoekende burgerye; en wel bepaaldelyk, met ieder eerlyk lid van dat braave corps te instrueeren, van uwe oneerlyke directie, en verachtelyke oogmerken. — Wy bedienen ons ook daaröm van de gelegenheid die ons gegeven werd, om u te zeggen, dat wat belangt, *uwe achting*, — of *uwe verontwaardiging*, wy de eene niet verlangen, en de andere

dere niet vreezen ; — want het is eene absurditeit, zich van uwe *achting* te willen verzekeren , daar UWEd. geen' eerlyke lieden waardeeren kunnen , om dat uwe oogmerken slecht zyn ! — en uwe *verontwaardiging* kan ons niet schaaden , om dat wy vertrouwen , dat uwe oogmerken , door de weldenkende burgerye zullen gebreideld worden. —

En laatstelyk , wat aangaat uwe beschuldiging dat wy niet nakomen onze verplichtingen jegens repræsentanten , dezelve zullen wy thans niet refuteeren , om dat wy uwen verwarden brief niet anders , als particulier beschouwen ; gezien dezelve niet eens , door het meerder-tal van 't collegie der repræsentanten is getekend geworden ; — maar wy zullen dezelve rescontree- ren in eenen brief , welken wy aan 't gemelde collegie adresfeeren , en hiernevens voegen zullen. Hebben mis- schien de overige ses heeren zich eindelyk gedeclareerd tegen uw aangenomen onbillyk fysthema ? — zo neen , waarom hebben zy dan niet uwen zotten brief mede ondertekend ? —

Thans keeren wy ons ook voor eenige oogenblikken ; tot u heer VAN BREDA. — Hoe is u mogelyk geweest , om deezen brief van den 14den february mede te ondertekenen ? — want , behelst dezelve niet stellingen , regelrecht strydende , tegen eenige declaratien door u aan ons gedaan , in eenen brief gedateerd den 1sten october 1786 ? — Immers keurde gy in dezelve , ons gedrag ten volten goed , — ja verzogt gy ons ter zelfder tyd , op de dringendste wyze , in ons betreeden weg voorttegaan , en ons aan geene lasteraars noch verraaders te stooren. — Herleesd , bidden wy u , dien brief , indien gy bedaardheid genoeg hebt , om uw ongereimd gedrag te kunnen inzien ; — doch zo gy daarmede noch
niet

niet overtuigd zyt, dan vraagen wy u: hoe is het mogelijk geweest, dat gy boven het deel, welk gy in dien zotten brief naamt, ook noch besloot, in een ander van uw eigen maakzel, de conduite van repräsentanten te gaan verdédigen. daar zy ons gedrag in allen deele afkeurende, en hetzelfde twistgierig noemende, goedvinden, om de verdere executie onzer commissie door een zogenaamde furchance te hinderen, met ons aan te schryven, om de zaake onzer committenten, met de documenten daartoe betrekkelijk, over te geeven in handen onzer practifyns; — terwyl gy in tegendeel eenige maanden te vooren, als privaat burger, in den sterkten zin, dat gedrag van ons, tegen BERGH en anderen, had goedgekeurd? — noch eens, hoe is het u, na deeze verrichtingen mogelijk geweest, — om tot de onbescheidenheid te komen, van weder te zeggen: *na alles onderzocht te hebben, blykt het my ten vollen, dat zy als mannen van eer gehandeld hebben?* — waarlyk een bewys, dat gy *heden* niet weet, wat gy *gisteren* verricht hebt. — Noch een enkele vraag myn heer: indien het dubbelzinnig gedrag der meeste menschen; hunne tegenstrydigheden ten aanzien van wederzydsche billyke belangen, in staat zyn, om een eerlyk en rechtschapen man tot een mensch-haater te vormen, wat zouden dan uwe redenlooze tergingen niet kunnen uitwerken.

Hiermede meenen wy, zo veel in ons vermogen geweest is, beantwoord te hebben aan uwen brief; — mogt dit antwoord u te rugge brengen van een gedrag, welks voortduuring, niet dan maar te spoedig ulieder onheil beslissen moet. — Geloofst intusschen, dat eene te rug treeding tot uwen plicht, eene gelyktydige wederkeering onzer genegenheid zal kunnen te weege brengen.

Voor

Voor 't overige beveelen wy de Kaapsche burgerye; in 's Hemels hoede, en noemen ons, (onderstond) Wel Edele Heeren! (lager) Uwe Dw. Dienaaren. (Was getekend.) J. ROOS, J. H. REDELINGHUYNS (ter zyden stond) *Amsterdam*, den 25sten Augustus 1788.

Lt. T.

BRIEF; geschreeven door de gevolmagtigden der klaagende burgerye van de *Kaap de goede Hoop*, aan de repræsentanten dier burgerye aldaar, in 't generaal.

WEL EDELE HEEREN!

Den nevensgaanden brief is het antwoord op eene misfivie die ons gezonden is door de heeren MAASDORP, MEYER, WARNECKE, LOUW en VAN BREDA. De lasterlyke pasfagiën, in deezen brief verwar, hebben ons moeten brengen, tot de onāangenaame noodzaakelykheid om dezelve te beantwoorden, hoe gaarne wy ook anderzints zouden gewenscht hebben, dien zotten brief met eene stilzwygende verachting te mogen pasfeeren. Wy zouden het 'er ook by kunnen laten berusten, zo 'er niet noch eenige pasfagiën te remarqueeren en te beantwoorden waare; — pasfagiën, die, om dat ze ingewikkeld voorgesteld zyn, als gevoelens van u allen, ook in diervoegen dienen beantwoord te worden.

't Is daaröm, dat wy eerstelyk vraagen, of UWEd.
de

de gemelde vyf heeren last gegeven hebben, om ons in substantie te schryven: *dat wy niet nakomen onze verplichtingen jegens u, in de betrekkinge van repræsentanten der burgerye?* — zo ja, dan vraagen wy wyders, of het ulieden niet der moeite waardig geweest zy, om 'er de redenen by te voegen, waardoor zulk eene beschuldiging hadde kunnen beweezen worden? —

Immers zouden UWEd. door zulk eene manier van handelen, de achting hebben kunnen winnen van elk braaf mensch, welken UWEd. van uwe bewyzen hadden kunnen overtuigen; maar nu, daar UWEd. zich die lasterlyke beschuldiging veroorlooven, zonder 'er iets tot bewys by te voegen, zo moeten wy dezelve ook al rangschikken, onder alle die laage bedryven, welke uwe onverantwoordelyke directie zo duidelyk kenschetsen. Doch indien dezelve, gelyk wy willen vertrouwen, ter papiere is gebragt geworden, zonder eenig ander autoriteit, dan die van het byzonder goedvinden der gemelde heeren, dan stellen wy hen daarvoor verantwoordelyk by de geheele deelneemende burgerye, wier zaak zy zo schandelyk helpen bestieren, dat zy 'er zich op geen' andere wyze uit weeten te redden, als door ons ook iets van den blaam aan te wryven, welke reeds op hunne perfoonen ligt. — Wy zouden bepaaldelyk deeze beschuldiging niet zodanig rescontreeën, als wy doen, als daarin niet opgeslooten lag, dat wy ons niet kwyten, van onze diere verplichtinge jegens *de burgerye zelve*. — Want wat aangaat, byzondere verplichtingen jegens het collegie van repræsentanten, daarvan weeten wy niets, als voor zo verre, dat wy hen alle achtinge en eere schuldig zyn, zo lange zy het waar belang hunner committenten behartigen; — maar zy lieden zulks niet doende, oordeelen wy het on-

onzen plicht te zyn, om de burgerye te informeeren, van het opzettelyk kwaad bestier haarer zaake. — En dit bekennen wy, dat wy omtrent U gedaan hebben; — en dat wy daarin voortgaan zullen, zo lange UWEd. niet van gedrag veranderen.

En ten tweede, konden wy wel begrypen, dat de gemelde vyf heeren, die wy nu, als de grootste werktuigen uwer collegie, ten opzichte eener opzettelyke kwaade directie moeten beschouwen, zulk eene vertooning van onnozelheid moeten maaken, als zy doen, wanneer zy zeggen, niet te kunnen bevroeden, waar dat het geld-gebrek, waarover wy klaagen, uit ontfstaat, willen zy hun kwaadaardig plan voortzetten; — maar wy konden niet begrypen, dat wanneer 'er eenige goede intentie by de overige leden plaats grypt, dat UWEd. stilzwygende kunnen aanzien, zodanige redenlooze stappen, als welken deeze heeren zich veroorlooven; — gelyk zy ons onder anderen durven berichten, van eene slechte administratie der geremitteerde penningen, 'er byvoegende: dat 'er door ons voor de somme van negen duizend ryksdaalders, noch niet veel verricht is; — want wy meenen aan de deelneemende burgerye reden gegeven te hebben, van de oorzaak der vertraaging haarer zaake. Dan laten wy, om ons, ten deezen opzichte *noch eens* te rechtvaardigen, articulatief optellen, al het geene wy U van tyd tot tyd bericht en verzocht hebben; en laten wy wyders zien, van hoeveel gewigt alle die berichten en verzoeken geweest zyn, om daaruit het besluit op te maaken, aan wiens zyde, aan de onze, of aan die van U, — een bestier hebbe plaats gegreepen, welke aan den goeden uitflag van de zaake onzer committenten, volstrekt hinderlyk moest zyn.

Wy vraagen dan eerstelyk: of wy U niet onmiddelyk

naar onzen aankomst hier te lande, in eene misfive, geschreeven ter rhee de van Texel, en gedateerd den 3 september 1785, verzocht hebben, om ons ten eersten zekere noodwendige stukken, verklaringen, &c. te zenden, onder anderen de volgende opgeevende, als primo: het bekend request der buiten lieden, over het doen der onnodige wachten, toen ter tyd van hen geverg'd werdende; en de daarop gevolgde crimineele procedures van den *Fiscaal* BOERS. — 2do Alle de plakkaaten, resolutien, &c. welken zedert den laatsten Engelschen oorlog, door het Gouvernement van de *Kaap* zyn gepubliceerd geworden, om het vertier van 'slands producten te beletten, en den binnenlandschen handel zelve, te stremmen; met aanwyzinge, dat meest alle dezelve te bekomen waaren by den mede-deelneemenden burger. En 3tio. eene verklaring van de heer P. A. MYBURGH, over de propositie van den Drost van *Stellenbosch*, gedaan in de vergadering van Heemraaden, waarby voorgesteld wierd, eene nieuwe aantekening van wyn te formeeren; — en hoe hy heer MYBURGH, als regeerende Heemraad zich toen verplicht had gevonden, te declareeren: dat dit voorneemen van 't Gouvernement ongehoord waare; want dat hy bewyzen kon bybrengen, dat het Gouvernement, in de reeds overtollig geleverde wyn, eenen ongepermitteerden handel dreef; en dat door zulk een handel, toen ter tyd, ruim 500 leggers, aan vreemde natien waaren afgegaan. — Wy vraagen *wel edele heeren*, of wy U deeze stukken niet serieus genoeg verzocht hebben? — of wy daarby ook niet gevoegd hebben, de dringende redenen, waarom dezelve aan ons moesten gezonden worden? — en of UWEd. aan dit billyk verzoek hebben willen voldoen? — Schaamte moet U
doen

doen bloozen op deeze vraagen ! — Immers hebben wy van u, tot op dit tegenwoordig oogenblik, noch geen enkelē letter op dit verzoek, veel minder de stukken zelve ontfangen. — Hoe kunnen derhalven de gemelde vyf heeren, hunne onbeschaamdheid, zo verre pousfeeren, van ons te durven beschuldigen, dat 'er door ons noch zeer weinig verricht is, daar aan ons, door uw onverantwoordelyk bestier, de stukken en bewyzen onthouden worden, waarōp onze deductie of memorie zal moeten gegrond zyn ! — want hoe kunnen wy onderneemen, dezelve te præsenteeren, zonder geproportionneerde bewyzen ? — En dat de heeren onze practisyns met ons in 't zelfde begrip staan, daarvan zullen UWEd. en de gantsche burgerye ten bewyze moeten verstrekken, de brieven van den heere procureur VAN SON, gedateerd den 13 december 1787., en den 31 july 1788.

Ten tweede, vraagen wy ook: of wy u op den 14 september daaraanvolgende niet in substantie geschreeven hebben: *uit aanmerkinge van de geringe som, welke per wissel van de compagnie staat ontfangen te worden, verzoeken wy vriendelyk, om ons ten spoedigsten een volgende wissel over te zenden, enz. Voorts solliciteeren wy niet minder, om ons de gementionneerde stukken in onzen brief van den 3 september, ten eersten toe te zenden; — als mede, dat UWEd. ons van de heer JOHANNES PAULUS EKSTEEN bezorgen, een generaal declaratoir, van het geval van zyn overleden vader, raakende zyn deportement enz. ?* — Wy vraagen daarēnboven, of UWEd. zich verwaardigd hebben, om ook op deezen brief, een enkele letter tot antwoord te zenden, of aan onze requisities te voldoen ? — en of UWEd. dit niet gedaan hebbende, zich dan noch beroemen kunnen, op een geregeld bestier van de zaake uwer committenten, ge-

lyk zulks aan den heere VAN SON gedaan is, in eenige uwer brieven? — Welk een verregaand misbruik hebben UWEd. niet gemaakt van het vertrouwen uwer braave committenten, en hoe zeer hebben UWEd. onze practifyns zelve, niet zoeken te misleiden! —

Ten derde, vraagen wy: hebben wy ook niet in eenen brief gedagtekend den 18 november 1785, (na dat wy alle de moeielijkheden hadden opgeteld, waarin wy door uwe directie toen reeds gewikkeld waaren,) dezelve beslooten, met deeze periode: *daarom sollicitceeren wy vriendelyk, om de eerste gelegenheid te hulpe te nemen, om ons per wissel, of andere occasie, zo veel toe te zenden, dat wy onze commissie, nevens de eere der burgerye maintinceren konnen; also wy met het bedraagen der medegebragte wissel eerst in 1786 te ontfangen, altoos een geheel jaar ten agteren zullen zyn.* — Hoe is het derhalven mogelyk geweest, dat de voorschreeve vyf heeren, zich zulk eene lastering hebben durven veroorlooven, om ons te declareeren voor lieden, die het geld hunner constituanten verkeerdelyk administreeeren? — UWEd. zyn immers, volgens een getekend contract verplicht, om aan ons, onze bepaalde jaargelden, zonder eenig uitsel, en vry en onbezwaard, of zonder eenige kortinge, in handen te stellen. — UWEd. zyn immers ook noch daarënboven, volgens die zelfde conventie verbonden, om op die zelfde wyze, jaarlyksch aan ons te remitteeren, de kosten aan practifyns enz., ten minsten eene convenable somme, om dezelve daarvan te konnen voldoen. En daár UWEd. aan het eerste gedeelte van 't verdrag, of wat betreft onze jaargelden noch nooit behoorlyk voldaan hebben, maar daarmede altoos een rond jaar ten agteren gebleeven zyn, waardoor wy geduurende al den tyd dat wy hier te lande zyn, met gebrek en armoede hebben moeten worstelen;

len; — ja, dáár UWEd. noch niet, in 't geringste deel hebben voldaan, aan 't tweede gedeelte van dit verdrag, betreffende de kosten tot het proces; — zo vraagen wy elk bedaard en redelyk mensch, of men ons, — die men buiten de mogelykheid hield, om geldverspillingen te kunnen doen, met eenigen grond kon te laste leggen, dat wy ons vet mesteden, (de ruuwe uitdrukking dier délicaate heeren) met het geld onzer mede-burgen? — moet men niet, om zo grovelyk, de billykheid, — de klaarblykelykheid, en welvoeglykheid te durven aanranden, een allerônbeschaamdst karakter bezitten? — met welke lompe listen, hebben zy lieden niet al getracht, hunne commitenten te misleiden, met de gevolgen van *uwe directie* aan ons te wyten! —

Ten vierde, vraagen wy: of wy in gebreken gebleven zyn, om, toen de heer BERGH, openbaarlyk tegen het instructief oogmerk zyner zendinge had gehandeld, en wy daarom verplicht waaren geworden, om hem zyne commissie provisionneel op te zeggen, — aan u, als geconstitueerdens der burgerye kennis te geven, van zyn gedrag en zyne oogmerken? — Wy vraagen ook, of wy zyne verraaderlyke uitflappen niet ten vollen beweezen hebben door eene memorie, exprès daartoe ingericht, en gestaafd met zyn'eigene advertentie, notificatie, en brieven? — Wy vraagen, of wy UWEd. toen ter tyd, niet vriendelyk herinnerd hebben, dat het uw plicht waare, om deeze authentyke stukken, welken wy UWEd. over deeze onaangename zaak overzonden, ook te brengen ter kennis uwer constituanten? — Wy vraagen daarênboven, of ook niet de heer procureur VAN SON, over deeze materie aan u, op den 3 july 1780, onder anderen, de volgende pasfagie schreef:

schreef: door de heeren ROOS, REDELINGHUYNS en BRESLER, zullen UWEd. verslag bekomen hebben, van 't geene 'er zedert is voorgevallen, byzonder welken verkeerden rol, de heer BERGH gespeeld heeft, waardoor hy zich de verachting van ons, en de-geheele waereld heeft op den hals gehaald. Wy vertrouwen, dat de verrichtingen der gemelde drie heeren, om hem BERGH zyne commissie op te zeggen, aliezints zal geapprobeerd worden? — Wy vraagen noch, of UWEd. op dit alles zich verwaardigd hebben, om, of aan heeren practifyns, of aan ons, iets wezenlyks, of het geen de verraaderye van dien BERGH betrof, te antwoorden? — Wy vraagen, of UWEd. niet in tegendeel hebben kunnen goedvinden, om onder de verschooning, dat ter deezer zaake, de brieven eeniglyk van onze zyde ontfangen waaren, de de voorzetting onzer zaake op te schorten, met ons te gelasten, de documenten daartoe betrekkelyk, over te geeven, aan onze practifyns; met communicatie echter, dat UWEd. zich zouden haasten, om ons ten eersten, uwe nadere besluiten, inhoudende, hoe UWEd. de zaak der burgerye wilden getraeteerd hebben, te doen toekomen? — Dan, hoe willekeurig wy dien wil ook vinden, vraagen wy u, of 'er aan deeze belofte is voldaan geworden? — wy zeggen neen: welk een bestier ondertusschen! — een bestier, waarvan men de onbeschaamdheid heeft, de gevolgen op onze rekening te stellen! — Blykt het uit de beschouwingen van den waaren toedragt der zaake niet ten klaarsten, dat 'er een plan hebbe plaats gehad, met den verachtelyken BERGH. — Immers hebben UWEd., na dat het gebleeken waare, dat de oogmerken van denzelfen niet zouden gelukken, kunnen goedvinden, om zelfs stryden- de met uwe voorige handelingen, declaratiën en on-
ge-

gevergte beloften in uwe brieven , aan deeze laatsten niet te voldoen ; praesumptief met het oogmerk , om , terwyl uw plan mislukt waare , ook te beletten , dat wy onze commissie met eere ter uitvoer bragten : — met hoe veel grond zegt derhalven den heere procureur VAN SON niet , in zynen brief van den 13den december 1787 , *dat UWEd. , en ons , en heeren practisyns door uwe manier van handelen , de handen gebonden hadden.* — Noch eens : kan men de gevolgen van zodanig een bestier , op onze rekening stellen ? —

Ten vyfde , vraagen wy : of wy u niet op den 2den february 1786 eenen brief gezonden hebben , in welken wy , na kortelyk geschetst te hebben den toestand , waarin wy , door de verraaderye van den meergemelden BERGH vervallen waaren , het volgend ernstig verzoek dedden : *daarom solliciteeren wy , hoe eer liever , ons de nodige penningen over te zenden , zo tot maintien onzer eere , als die der burgerye ; terwyl wy ook insteeten , van gedachtig te willen zyn , dat men de heeren practisyns , door een voorloopige gifte behoore aan te moedigen ; — also de Kaapsche commissie hier te lande , van zulk eene consideratie geoordeeld word , dat deeze heeren , zonder eene genereuse aanbieding , reflectien ten nadeele onzer en uwer eere zouden kunnen maaken ?* — Wy vraagen , of UWEd. aan dit verzoek hebben willen beantwoorden ? — wy zeggen neen ; maar kan dit eene geregelde , of liever , eene eerlyke directie heeten ? — immers hebben UWEd. zich tot de behoorlyke voldoeninge der kosten aan practisyns enz , op de plechtigste wyze verbonden ! —

Ten zesde , vraagen wy : of wy UWEd. niet in eenen brief van den 5 mai 1786 , ten sterksten aangedrongen hebben , om , alle punten van belang , omtrent het gedrag van meergedachte BERGH , in naauwkeurige

overweeginge te neemen, en ons deswegens ten spoedigsten uwe orders gedetailleerd toe te zenden? — Ook vragen wy, of wy UWEd. in dien brief niet mede verzocht hebben, dit zelfde te willen verrichten omtrent de pratenfien van den heere ARTOYS te *Leyden*; en na dit onderzoek ons te melden, in hoe verre zyne eischen al of niet gegrond waaren: op dat wy door uw *finaal besluit* in deeze zaak, in staat mogten gesteld worden, om met dien gewézen gecommitteerden der burgerye te liquideeren, zo zyne pratenfien gegrond waaren; — of indien UWEd. konden aantoonen, dat de burgerye van hem iets te rug te eischen hadde, ons dan te gelasten zulks te doen? — Wy vragen, of het u behaagd hebbe, ons op deeze verzoeken, iets, hoe gering ook te antwoorden? —

Ten zevende, vragen wy noch: of wy u niet, al van den beginne van onzen aankomst hier te lande, gebeden hebben, om toch niet tot den ondergang der burgerye, met haare vyanden, mede te werken? — Wy vragen ook: of de heeren MAASDORP en MEYER niet gemeend hebben, deeze onze welmeenende verzoeken te moeten bescpotten, toen zy beslooten tegen het oogmerk hunner commissie te handelen, en tot zulk een verachtelyke daad niets beters oordeelden, dan te komen tot de acceptatie van het zogenaamde verbeterd burgerraadschap? — Wy kunnen deeze daad niet anders beschouwen, dan als opzettelyk boos; — doch wy vragen ook, of dezelve niet tevens redenloos geweest is? — immers geschiede de invoering van het nieuw collegie van *justitie*, naar een ontwerp van redrès van de zyde der compagnie zelve, over wiens bestier zy heeren, zich echter in de bekende adresfen, ten sterksten beklagd hebben. — Wy vragen noch daar-

daarénboven: of deeze heeren (MAASDORP en MEYER) niet zitting naamen met eenen HENDRIK JUSTINUS DE WET, eenen JAN COENRAAD GIE, en anderen, — van hen, door middel van overgezondene brieven en bewysstukken aan de gemagtigden van den jaare 1779, in de tweede memorie ten toon gesteld, als gevaarlyke sujetten? — Welk een redenloos bedryf was derhalven niet deeze hunne acceptatie van 't burgerraadschap; — en hoe zeer hebben zy zich niet gelyk gesteld met deeze lieden, welken zy te vooren hadden durven lasteren? —

Ten achtste, vraagen wy: of wy u ook niet, behalven de voorwaards gemelde, verslag hebben gedaan, van alle onze overige verrichtingen, als daar zyn geweest: onze onderhandeling met aanzienlyke lieden, waaronder verscheide staatsleden; en dagelyksche conferentien met onze practisy's? — van de praesentatie van ons voorloopig request van HUN HOOG MOG. en de daarop gevallen gunstige resolutie; en de memorie aan heeren Commisfarissen tot de zaaken der Oost-Indische compagnie? — Wy vraagen noch, of wy u ook niet ter zelfder tyd, even behoorlyk hebben gerapporteerd, al het geen' door heeren Bewindhebbers, tegen de poursuite onzer zaake, door berichten rapporten, enz. van tyd tot tyd was verricht? — of wy u ook niet, zo wel het een als het ander authentyk hebben overgezonden? — of wy dit ook niet geobserveerd hebben, omtrent een gedrukt exemplaar, der klagten van den jaare 1779 enz., en de daarop gevolgde verantwoordingen van den Gouverneur, ministers, en verdere dienaaren der maatschappye? — Wy vraagen ook, of wy u niet vriendelykst verzocht hebben, om alle dezelve gedrukte en geschreevene stuk-

ken; zo als wy ze u overgezonden hebben, te willen brengen, ter kennisfe der deelneemende burgerye, — uwe en onze committenten, aan wien UWEd. zo wel als wy, rekenschap en verantwoording schuldig zyn van onzen opgedraagenen last? — Wy vraagen daar nevens, of UWEd. aan dit verzoek behoorlyk hebben willen voldoen; — als mede aan de serieuſe instantie, om ons na de lecture van die overgezondene stukken, uwe confideratien en onderrichtingen mede te deelen, of door middel van uwe informatien, nadere bewysstukken, nopens nieuwe onderdrukkingen, en de documenten, om welken wy reeds in onze misſives van den 3^{de} en 14^{de} september 1785, en vervolgens, verzocht hadden, ons in ſtaat te ſtellen, om in onze aanſtaande groote memorie of deductie van klagten en bezwaaren, klem by te zetten, aan de gewigtige artikelen van bezwaar, welken wy reeds ten laſte van 't Politiek en Juſtitiëel beſtier aan de *Kaap*, op bewyzen geavanceerd hadden in ons voorloopig request aan HUN HOOG MO G. gepraſenteerd op den 4 april 1786? — Wy vraagen nochmaals, of UWEd. ons op alle die instantien, met een eenige letter hebben verwaardigd? — Wy vraagen daarēnboven, of UWEd. na daſdanig de aan u opgedraagene commiſſie, in den tyd van ruim driejaaren gedirigeerd te hebben, zich dan noch beroemen konnen, van de goede orde behartigd te hebben, zo als UWEd. zich in zekere misſive arroeeren? — Wy vraagen noch eens, of UWEd. met dus volſtrekt lui en ledig den tyd uwer commiſſie door te brengen, beantwoorden aan het vertrouwen uwer misleide committenten? —

Ten negende, vraagen wy: of wy u niet herhaaldelyk verzocht hebben, om ons ten ſpoedigſten toe te
zen-

zenden, de lysten der deelneemende burgeren, welke zich door eene manifeste deelneeming hebben willen voegen, by de klaagende en redres-verzoekende burgerye? — Wy vraagen, of wy dit niet gedaan hebben, op uwe ongevergte belofte, van ons deeze lystten eersten te zullen toezenden? — Wy vraagen ook noch, of UWEd. aan de algemeene zaak den dienst hebben willen doen, van deeze uwe belofte te vervullen! — wy antwoorden neen! — Zekerlyk zal 'er van uwe zyde, *eene rede* hebben plaats gegreepen, om dit niet te doen; en indien wy mogten gissen, welke rede UWEd. tot zulk een' onverantwoordelyke handelwys hadden gehad, zo zouden wy mogen praesumeeren, dat het deeze geweest waare: *wy moeten de zaak onzer committenten, zo min aanzien geeven, als mogelyk zy, om dat men de oogmerken van de heer BERGH heeft durven dwarsboomen.* —

Ten tiende, vraagen wy: of wy u niet, nevens eenen brief, gedateerd den 1ste augustus 1787, hebben toegezonden, de rekening en verantwoording van den staat onzer geldmiddelen; en of wy niet in dien brief, ter deezer zaake, de volgende periode hebben geschreeven: *deezen tegenwoordigen brief zal voornamelyk strekken ten gelcide eener generaale rekening en verantwoording van den praesenten staat der geld affaires van de commissie. Uit dezelve zullen UWEd. als met eenen opslag van 't oog, kunnen zien, hoe veel 'er noch zal dienen geremitteerd te worden, zo, om de kosten der processe goed te maaken, en heeren practisyngs convenable te beloonen, als om aan ons, het ordinaires salaris, (voor de door U bepaalde tyd van vier jaaren, tot ons verblyf hier te lande, welke zal eindigen met den 8ste maart 1789) te bezorgen; en zulks in 't aanstaande jaar 1788. Zonder eene spoedige*

dige voorziening in beide opzichten , is 'er geen uitzicht , om ooit te kunnen gelukken in de zaake der klaggende burgerye , die door u zo schandelyk verwaarloosd word? — Wy vraagen , of UWEd. aan dit verzoek hebben willen defereeren? — wy antwoorden neen! — ja , dat het u zelfs niet behaagd heeft , om ons , noch op deezen brief , noch op de bygevoegde rekening , iets te antwoorden. —

En laatstelyk , (om niet alles te remarqueeren) vraagen wy , of wy u niet mede in dien zelfden brief van den 1ste augustus 1787 gedeclareerd hebben: *dat wy noch een behoorlyk antwoord bleeven afwachten , op alle onze berichten en verzoeken , om dat wy op dit alles , noch geen enkele letter ontfangen hadden? — of wy u niet mede op den 2de december daarāanvolgende , onder anderen geschreeven hebben: dat het u niet bchaagd hadde , om ons op het provisionnel ontslag van onzen mede-gecommitteerden BERGH; — noch op onze memorie van justificatie omtrent ons gehouden gedrag tegen hem; — noch op ons voorloopig request aan HUN HOOG MOG.; — noch op onze memorie aan heeren Commisfariſen; — noch op onze verzoeken ten opzichte onzer toegelegde jaargelden , en de kosten aan practifyns; — noch op onze instantien , nopens de zaaken der heeren ARTOYS , enz.; en eindelyk , noch op onze verzoeken , welke wy reeds direct naar onze aankomst gedaan hadden , en welke betreffen , zekere noodwendige verklaaringen en andere stukken , met eenig antwoord , hoe gering ook , te verwaardigen! — ja , hoe UWEd. daarēnboven niet hadden kunnen goedvinden , om ons eenig verslag te doen , van zodanige redrēsen , als met welks invoeringe den heere Gouverneur was belast geweest ; niettegenstaande de dringende redenen , welken UWEd. konden penetreeren , dat wy moesten hebben , om*
daar-

*daarvan kennisfe te draagen, te weeten: om in onze ver-
toogen by den Souverein geene zaaken te deduceeren, wel-
ke tegen elkander ftreeden? —*

Blykt nu niet uit de befchouwinge van dit verhaal, zo klaar als den dag, dat niet *wy*, maar *UWEd.* oorzaak zyn, van de vertraaginge onzer zaake? — want zo lange *UWEd.* ons niet de gevraagde informatiën en bewys-
stukken, onderfteund door de instantiën onzer practi-
fyns zelve, overzenden; — zo lange *UWEd.* behalven onze jaarlyksche salaris, ook niet aan ons remitteren, eene convenable fomme, om de declaratiën van heeren practifyns te voldoen, — zullen zy heeren in uwe zaak **NIETS** doen; en uit aanmerkinge van het gebrek der nodige informatiën, ook **NIETS** kunnen verrichten: — dus, zo lange *UWEd.* de zaaken uwer committenten op zulk een' onverantwoordelyke wyze dirigeeren, als wy in deezen brief, zo duidelyk, en gegrond op echte be-
wyzen, afgemaald hebben, — *zo lange zullen ook de kosten voor uwe rekening loopen.* —

Dit uw beftier is derhalven *de eenige reden*, dat 'er voor *negen duizend ryksdaalders* noch zo weinig ver-
richt is, als de meergemelde heeren, de onbefchaamd-
heid hebben, van te durven zeggen; — hoewel wy mee-
nen, dat 'er naar gelange van de geringe onderfteuning,
welke wy van u, zo wel in 't eene, als 't andere ontmoe-
ten, voor deeze zogenaamde negen duizend ryksdaal-
ders, noch al zeer veel verricht is (*): want wy mee-
nen,

(*) *Kaapsche ryksdaalders* van 48 ft. ieder. — Van deeze 9000 ryksdaalders moeten echter afgetrokken worden *f* 3000 —: welke de gecommitteerde **M. A. B E R G H** provifioneel aan de *Kaap de goede Hoop* heeft ontfangen, met de kosten tot de overvaart, on-

nen, dat wy, met het voorloopig request aan HUN HOOG MOG., en de memorie aan heeren Commisfarissen noch al veel gedaan hebben; — stukken echter, welke door de gemelde vyf heeren zeer schranders als beuzelschriften behandeld worden: — dan, zy hadden 'er ook iets, tot streeling hunner eige-liefde kunnen byvoegen, met ons te melden, zedert wanneer zy zo verlicht waaren geworden, om schriftuuren te durven taxeeren, die gesteld zyn, door drie voornaame advocaaten in de Republiek; — dan helaas! waartoe alle die redenen? want wanneer men hunnen elendigen brief wil inzien, kan men maar te zeer bemerken, dat domheid, en een drieste onbeschaamdheid de pen bestierd hebben van den schryver; — en dit zó zynde, hoe kunnen wy ons dan een voordeeliger denkbeeld vormen van de personen, die deezen brief met hunne naamtekeningen verëerd hebben.

Ondertusschen zal het alhier te pasfe komen, om ten opzichte van deeze ongezoute verwyting, nog eenige vragen te doen: zyn UWEd. van oordeel dat de gementioneerde *negen duizend ryksdaalders*, onder anderen hadde moeten strekken om de kosten aan practifys te voldoen? — zo ja, dan vragen wy, wanneer UWEd. zullen besluiten, om onze by contract toegelegde jaargelden te remitteeren? — of zyn UWEd. in het denkbeeld, dat men in *Europa* noch voedzel noch dekzel behoeft? —

Noch veel meer zou 'er te remarqueeren zyn, op uw be-

ongelden tot de tafel enz., behalven het geene den zogenaamden repræsentant HENDRIK PIETER WARNECKE, als generaals boekhouder en kasfier noch niet verantwoord heeft.

bestier, hetwelk tot op dit tegenwoordig oogenblik volstrekt werkeloos is geweest; — dan, verlaaten wy deeze onaangenaame stoffe, die ons niet dan een treurig nadenken verschaft, over het lot onzer braave medeburgeren; — en laten wy treden, tot het geeven van eenige onderrichtingen, die, wanneer ze spoedig opgevolgd worden, in staat zullen zyn, om onze vervalene zaaken weder te herstellen, en u allen voor den grootsten rampspoed, dat is, *het verlies uwer eere* te bewaaren! —

Eerstelyk, zullen UWEd. ter eerster gelegenheid nabehooren dienen te beantwoorden, aan alle onze verzoeken, welken wy u van tyd tot tyd gedaan hebben. Ten overvloede maaken wy van dezelve, eene recapitulatie, voorkomende in de hier voor vermelde artikelen, als voornamelyk bestaan hebbende, in: enz. enz. enz.

Ten tweede, zullen wy weder tot uw gemak noteren, welke informatiën en bewyzen, op de gedrukte stukken, aan ons zullen dienen overgezonden te worden, zullen wy éénmaal in staat geraaken, om uwe zaak met vrucht voort te zetten, te weten: enz. enz. enz.

En ten derde zullen UWEd., om behoorlyk te voldoen, aan uwe verplichtinge, zo duidelyk bepaald in de aftens, welke UWEd. ten onzen behoefte gepasfeerd hebben, (om namelyk de commissie hier te lande, jaarlyksch en zonder eenig uitstel, het toegelegd jaargeld, en de kosten tot het proces, te doen toekomen) ter alereerster gelegenheid, het volgende aan ons dienen te remitteeren, als, enz. enz. enz.

Voor 't overige zyn wy in de verwachtinge, dat UWEd. by den behouden aankomst van onzen medegecommitteerde, de heer BRESLER, van zyn Ed. een

generaal verflag ontfangen zullen , van het geene 'er van tyd tot tyd door ons verricht is; en van den tegenwoordigen toestand onzer zaake. Den Hemel geleide hem veilig in behouden haven; terwyl wy ons bevytigen zullen , om onzen moeielyken last, door de medewerkinge der deelneemende burgerye, met eerlykheid ten einde te brengen , waardoor wy met 'er daad toonen zullen, dat wy zyn (*Onderftond.*) Wel Edele Heeren! (*Lagcr.*) Uwer en der burgerye getrouwe dienaaren. (*Was getekend*) J. ROOS, J. H. REDELIGHUYS. (*Ter zyden ftond.*) *Amsterdam*, den 28 augustus 1788.

Lt. U.

DECLARATOIR EN PROTEST; gedaan en overgegeeven aan de Wel Edele heeren C. G. MAASDORP, G. H. MEYER, H. P. WARNECKE, J. A. MYBURGH, J. DE VILLIERS JAN PIETERSZ., J. C. GROENEWALD, P. A. MYBURGH, H. LOUW, H. MULLER en J. A. HOLTZHAUZEN, als repræsantanten en geconstituëerden der klagende en by HUN HOOG MOG., DE HEEREN STAATEN GENERAAL DER VEREENIGDE NEDERLANDEN, om redres-verzoekende burgeren te *Cabo de goede Hoop*, door en van wegens de ondergetekende burgeren en inwooneren te *Cabo* voormeld.

Nadien wy ondergetekenden in hoedanigheid van klagende en redres-verzoekende burgeren deezer plaats, en der onderhoorige distrikten, door echte stukken en bewyzen by ons in handen, tot onze innige smert en verontwaardiging hebben moeten ondervinden, dat de bovengemelde geconstitueerden, welken wy, om onzen klagenden burgerstaat alhier te repræsenteeren, verkooren hebben, zich aliezints zo komen te gedraa-

N

gên,

gen, dat zy, in stede van te beantwoorden aan de verwachting, welke wy ons, by hunne qualificatie hebben voorgesteld gehad, namelyk, dat zy, als mannen van eer en deugd, zouden behartigen al het geene, dat van hen met billykheid, in de door hen vrywillig geëggreerde qualiteit, als repræsentranten der klagende burgerye, konde gevorderd worden, in tegendel hebben konnen goedvinden, om onze repræsenteerende gevolmagtigden in *Nederland*, de heeren JOHANNES ROOS, JOHANNES HENRICUS REDELINGHUYNS en JOHANNES AUGUSTUS BRESLER, tegen een' plechtig aangegaane acte van conventie aan, op een clandestine wyze, hunne by wettig accoord toegelegde jaargelden te onthouden niet alleen; maar hun Eds. daarënboven, ook al tegen de gemelde plechtige overëenkomst niet in handen te stellen, eenige penningen hoegenaamd, om daarmee te voldoen de kosten aan practisyns enz., gelyk zy zich daartoe in de gemelde acte, op de volgende wyze hebben verbonden:

„ Wy ondergetekende, door de geklaagd hebbende,
 „ noch klagende, deel genomen hebbende, noch deel-
 „ neemende, daartoe contribueerende, en om redrès
 „ van zaaken by den HOOG MOG. SOUVEREIN ver-
 „ zoekende burgerstaat deezes lands verkoorene repræ-
 „ sentanten, verklaaren en belooven hiermede plechtig
 „ voor den ALMAGTIGEN GOD! zo voor ons, als
 „ voor en van wegens onze gemelde kiezers en com-
 „ mittenten, dat wy onze repræsenteerende volmagten
 „ naar onzen Souverein in *Nederland*, de Wel Edele
 „ heeren MARTINUS ADRIANUS BERGH, JOHAN-
 „ NES ROOS, JOHANNES HENRICUS REDELING-
 „ HUYS en JOHANNES AUGUSTUS BRESLER, ge-
 „ duurende hun aanwézen in *Nederland*, en dat onze
 „ Zaa-

„zaaken aldaar ongedecideerd en ongetermineerd zullen zyn, geene ophouding, gebrek of *rétardement*, „in de hun jaarlyksch toegelegde salaris en subsistentie gelden, noch in de onkosten van den processe „zullen veroorzaaken en te weege brengen, maar dat „wy zullen zorgen en maaken, dat die jaarlyksch en „op zyn tyd, vry overgemaakt, en by hun Eds. ontfangen zullen kunnen worden, enz.”

Zo is 't, dat wy ondergetekenden, om dit gedrag na behooren te rescontreeren, en het *præjudiciable* en na-deelige daarvan voor onze rechtvaardige zaak tegen te gaan, by deezen tot onze *decharge*, op de solemneelste wyze verklaaren, het voorschreeven gedrag van onze repræsentanten, C. G. MAASDORP, C. s., op de sterkste wyze te *desäpprobeer*en, *desävoueer*en, en hetzelfde al verder te declareeren, als volstrekt slyden. de met hunnen plicht. Protesteerende wyders tegen alle *præjudiciable* gevolgen, welken uit een diergelijk gedrag profluëeren kunnen; en latende dezelve by HUN HOOG. MOG., onzen eenigen en wettigen Souverein, ter rekeninge en verantwoordinge van meergemelde repræsentanten. Met verdere declaratie, dat indien zy geconstitueerden niet ten eersten voldoen, aan de verplichtingen van ieders byzonderen post, als dan onze gemagtigden in *Nederland*, bovengemelde heeren ROOS, REDELINGHUYSEN en BRESLER, te zullen autoriseeren en lasten, om uit onzen naam, dit *declaratoir* en protest te publiceeren, of van hetzelfde zodanig een gebruik te maaken, als zy zullen te raade worden. Terwyl wy ondergetekenden, voor 't overige, gemelde geconstitueerden, C. G. MAASDORP, C. s., by deezen exhorteeren, en wel ernstig aanmaanen, om zonder eenig uitstel, ten eersten te voldoen, aan alle de

billyke, en zo herhaaldelyk, doch te vergeefs aangedrongene verzoeken, van welgemelde onze gecommiteerden aldaar: als zullende wy ondergetekenden, ingevalle van nalaatigheid en verder plichtverzuim, ons genoodzaakt zien, tot alzulke equivalente demarches en poogingen, als wy zullen vinden te behooren, tot behoud onzer zaake. —

Lt. V.

PARTICULIERE BRIEF; geschreeven uit Amsterdam na de *Kaap de goede Hoop*, aan de heeren, JAN DE VILLIERS JAN PIETERSZ., HENDRIK LOUW en JACOB DE VILLIERS JAN PIETERSZ., Heemraaden van Stellenbosch en Drakenstein, en van welke de twee eerstgemelde zyn repræscentanten en geconstitueerden, der klaagende en redres-verzoekende burgerye aldaar.

Wel Edele Heeren en hoog-geächte Ooms!

Duld dat uw' onderdrukte kind en nicht, zich tot uw wende; — vergun haar dat zy zich tot uw keere, over de eerlooze behandeling, welke haar en haaren man zo onverdiend wedervaaft van lieden, die zich schynen verbonden te hebben, om ons, ten koste hunner eigene eere, aan hunne schandelyke oogmerken op te

te

te offeren. Ik zal om geene gunsten smeeken; — neen: ik zal u eeniglyk herinneren, dat heeren reptæsentanten zich onder eede verbonden hebben, om onder anderen aan mynen man, jaarlyksch, vry en onbezwaard zyn toegelegd jaargeld, alhier in *Europa* te bezorgen; — dat zy heeren, deeze hunne dierbezwoore belofte niet nakomen; — en dat zy ons daarmede in den yslyksten toestand gestort hebben! — Staa my verder toe, dat ik by die herinnering eenige vraagen voege: — konden UWEd. langer dulden, dat uwe kinderen en vrienden, op zodanig eene wreede wyze mishandeld worden? — konden UWEd. niet zien, dat, wanneer wy door deeze behandeling een verachtelyk figuur in een vreemd land maaken, de onuitwischbaare schande daarvan, neêrdaalen moet op ieder redres-verzoekend burger? — weten UWEd. ook niet, dat wanneer den klaagenden burger, de schreeuwende onrechtvaardigheden, welken ons wedervaaren, met onverschilligheid beschouwd, dat dan den ALMAGTIGEN richten zal tuschen hem en ons? — Immers heeft hy, en dus ook een ieder uwer zich, by een openbaar getekend geschrift, verbonden, om de gecommitteerden, die afgezonden zouden worden, in hunne commissie behoorlyk te ondersteunen! — Ja, laat het my vergund zyn, om uit de volheid van myn bloedend harte te vraagen: zyn UWEd. ook niet daarenboven door de naauwe banden van bloedverwandschap verplicht, om aan 't onrecht dat ons gebeurd, en tot den Hemel om wraake roept, paalen te stellen? — GOD, die rechtvaardig is, en tot in 't harte ziet, zal van ons, over onze daden, in den grooten oordeels-dag, geene verschooning aanneemen. Wy zullen in denzelve ook moeten verant-

woorden , voor de daaden van anderen , in zo verre wy die door billyke behoedmiddelen hadden kunnen voorkomen : — vergenoeg u derhalven niet , bidde ik u , met het kwaad te laaten voor rekening van eenen schandelyken WARNECKE , maar belet ook , dat uw kind , — uw bloed , — uwe onschuldige vrienden , verder zo onmenschelyk behandeld worden ! —

GOD ALMAGTIG , bewaare u' voor dat rampspoedig lot , welke wy ondergaan moeten ! — Hy geeve u nog lange , vergenoegde dagen ! — maar helaas ! myne ooms moeten te veel gevoel , — menschelyk gevoel hebben over ons onverdiend lot , dan dat de oogenblikken die zy doorbrengen . vergenoegd kunnen zyn ! — red derhalven hoe eêr hoe liever door eerlyke middelen . (*Onderstond.*) Uw' ongelukkige Nicht .) (*Was getekend.*) MARIA ELISABETH REDELINGHUY , geboren DE VILLIERS . (*Ter zyde stond.*) *Amsterdam* , den 18den february 1790. —

B Y V O E G Z E L.

Daar het aan 't Gouvernement van de *Kaap de goede Hoop* , niet onbekend kan geweest zijn , ten welken einde den schryver deezer Verdédiginge , met zyne medegecommitteerden in den jaare 1785 , de reize herwaards aannaamen , zo zal het niet geëarzeld hebben , om hem en zyne vrienden aan 't Bewind der Oost-Indische maatschappye hier te lande , in een haatelyk licht voor te stellen . Het zoude hem echter niet kunnen bezwaaren , wat zommige lieden , die ten sterksten over wangedrag ver-

verklaagd zyn , van zyn charaëter en zyne denkwys oordeelden , indien zynen toestand niet vorderde , om ook hieromtrent alle vooroordeelen te doen ophouden .

Het is daarom , dat hy nodig geoordeeld heeft , achter deeze zyne Verdédiging te moeten plaatzen , twee authentieke stukken , waaruit blykt , dat zelfs zyne *verklaaarde vyanden* , ten laste van zyn zedelyk gedrag , niets op een' openbaare en eerlyke wys , zó , dat hy 'er zich tegen verdédigen konde , hebben *durven* bybrengen .

Nº. I.

EXTRACT RESOLUTIE , genomen in Raadè van Politie , in 't Kasteel de *Goede Hoop* .

Op Dingsdag den 15den Maart , 1785 .

Gelyk ook op het dieswegens mede pr. request gedaan verzoek van den burger JOHANNES HENRICUS REDELINGHUYs , aan denzelven is toegestaan , om insgelyks met een van 's compagnies in de helft of laatst der aanstaande maand april van hier retourneerende , dan wel een ander particulieren bodem , naar 't Vaderland te vertrekken , en met zich derwaards mede te neemen deszelfs huisvrouw , mits alvorens voor hun beiden het gewoone transport en kostgeld *om in de kajuit gelogeerd en getraëteerd te werden* , in 's compagnies casfa alhier betaalende .

Terwyl voorts aan de supplianten , te weeten aan VOORN. ROOS en REDELINGHUYs , voor hun en derzelver huisvrouwen ieder een , mitsgaders aan gedachte

BRES.

BRESLER insgelyks , een klederkist is geaccordeerd mede te neemen.

(Onderstond.)

Accordeerd.

(Was getekend.)

J. M. HORAK.

E. gezw. clercq.

N^o. 2.

Wy dienzaaren des Goddelyken woords, en Ouderlingen der Gemeente JESU CHRISTI *aan Cabo de goede Hoop*, getuigen by deezen dat JOHANNES HENRICUS REDELINGHUYS en MARIA ELISABETH DE VILLIERS, echte lieden, ledemaaten zyn van de waare Gereformeerde Christelyke Kerke, gezond in het geloof, en *onbesproken van leven*, immers zo veel ons bekend is. Het zal dan de Eerw: Broeders en Opzieners der Gemeenten des Heeren in *Nederland*, dewelke dit ons getuigenis zal werden vertoond, deeze onze voornoemde broeder en zuster, voor zodanig gelieven te erkennen, tot de gemeenschap des H. Avondmaals toe te laten, en in hunne Christelyke opzicht aan te neemen.

(Onderstond.)

(Ter zyden stond.)

Uit naam en last des Eerw.
Kerkenraads.

Aktum in onze Kerkelyke
Vergaderinge. —

(Was getekend.)

Den 13den juny,
1785.

J. P. SERRURIER. V. D. M.

De



De Uitgever dezès levert heden af aan de Heeren Intekenaren, het **EERSTE DEEL** eener nieuwe uitgave van het **KABINET DER NEDERLANDSCHE EN KLEEFSCHE OUDHEDEN**, oorspronglyk beschreven door **M. B. VAN NIDEK**, **R. G. EN J. LE LONG**, verrykt met 301 koperen platen door **A. RADEMAKER**; thans ter verdere volmaking der *Vaderlandsche Geschiedkunde* vermeerderd; met vele koperen platen van voornamste Meesters vermenigvuldigd, en met aantekeningen uit latere en geloofwaardige Geschiedschryvers verrykt, door **J. H. REISIG**; gedrukt in gr. 8vo, op het zelfde formaat als de *Vaderlandsche Historie* van **WAGENAAR**, van welke het een onafscheidelyk Deel is. Dit Eerste Deel met 50 fraaije koperen platen voorzien, wordt den Intekenaaren afgeleverd voor den prys van *f* 4 - 12 - - en aan partikulieren voor *f* 6 - - - . Doch om alle waren beminnaren van *Oudheidkunde* en *Vaderlandsche Geschiedenis* niet ten eenemaal te versteken van de genoegens om het zelve tot eenen matige prys te kunnen magtig worden, zal de uitgever de intekening open laten tot de uitgave van het tweede deel, die in de maand Augustus staat te geschieden, en dus aan die genen, welken intuschen voor de overige Delen zich gelieven te verbinden, ieder Deel tot de prys der Intekening afleveren. Om verder aan onze Vaderlanderen de manier aan te tonen, op welke eene wyze de onuitgegevene Tekeningen van **RADEMAKER**, **STELTINGWERF** en andere voornamste Meesters, in het koper zullen gebragt worden, en als een byvoegzel op het voornoemde Werk zullen volgen, zyn 'er twee plaatjes by de voornaamste Boekhandelaars ter bezichtiging verzonden.

Dezelve continueert mede met goed succes uit te geven, de **RECESENT**, inhoudende de oordeelkundigste Recensien der voornaamste Werken in ons Vaderland uitgekomen: waarvan reeds XI Stukken het licht zien, en eerstdaags door het XIIde staat gevolgd te worden.

By dezelve zyn mede te bekomen de volgende Werken:

Antwoord des Schryvers van den RECENSENT aan den zoogenaamden DICAÏOPHILUS op zynen Brief, betreffende hunne beoorderling der Latynsche Lykreden van den Heer **J. VAN NUYS KLINKENBERG**, op den Heer **P. CURTENIUS**. In gr. 8vo. à 15 st.
Geneeskundige Verhandeling over de Borst-Waterzucht, zynde een Antwoord op de door de Hollandsche Maatschappy der Weetenschappen te *Haarlem* voorgestelde vraag, gr. 8vo. à *f* 1 : 6 : -

Verhandeling over de Inënting der Kinderziekte, als een zedelyken pligt beschouwd en aanbevolen, uitgesproken in het Departement der Letterkunde, van de Maatschappy onder de zinspreuk **FELIX MERITIS**. Door **B. C. SOWDEN**, *Leeraar in de Engelsche Episcopale Gemeente te Amsterdam*. In gr. 8vo. à 11 st.

Recueil d'Estampes d'après les plus beaux Tableaux & d'après les plus beaux desseins qui sont en France, dans le Cabinet du Roi, dans celui de Monseigneur le Duc d'Orleans, & dans d'autres Cabinets; divisé suivant les différentes Ecoles; avec un abrégé de la vie des Peintres, & une Description historique de chaque Tableau Paris 1763, 2 volumes. *Atlas format, in 2 fraaije Fransche Banden*. Deeze overheerlyke verzaameling bestaat uit **GLXXX** platen, allereerste afdrukken.

Fa.

Fables choisies mises en vers, par *J. de la Fontaine*, avec les belles gravures de *Mr. Oudry* & autres celebres graveurs, premieres Epreuves, Paris 1759. IV Volumes grand papier, in halve Fransche Banden.

Histoire naturelle des Oiseaux, par *Mr. BUFFON*, à Paris de l'imprimerie Royale, 1775. X Volumes en Cadres grand papier, avec 1025 planches enluminées & deslinées d'après nature. *Dit Exemplaar is een der fraaiste, zoo om derzelyer zuiverheid, schoonheid van couleuren, als grootheid van papier, 't welk men in deze landen gezien heeft; zynde alle de platen door wylten den Heere Buffon zelfs uitgezocht. Van wiens Erfgenamen de tegenswoordige Bezitter dit Exemplaar gekogt heeft. Waarom dit kostbaare Werk eene plaats in een der voornaamste Bibliotheken van ons land bilyk veraiënd.*

ENCYCLOPEDIE ou Dictionnaire raisonné des Sciences, des Arts & des Metiërs, par une sociëté de gens de Lettres, avec les planches, supplement, & table des Matieres XXXV Tomes, in folio. Paris 1762. &c. reliée en veau de Paris.

OEUVRES COMPLETS DE VOLTAIRE.

Edition originale de *Mr. BEAUMARCHAIS*, grand in 8vo, sur papier velin, grande marge, feuilles choisies, 70 vol.

— très beau papier de France, feuilles choisies, 70 vol. in 8vo.

— marquée d'une * 70 vol. in 8vo.

— — — — — † 70 vol. in 8vo.

Collection de Figures du *Voltaire*, deslinées par *M. Moreau*, 108 planches.

OEUVRES COMPLETES de Voltaire; en 96 ou 100 vol. in-12, avec portrait. *Deux-Ponts* 1791.

NB Les 10 premiers volumes de cette nouvelle Edition, imprimée sur beau papier & en beaux caractères, paroissent maintenant; & les derniers en Foire de Pâques 1793.

OEUVRES COMPLETES de Buffon, en 52 vol. in-12, avec figures enluminées, *Deux Ponts* 85—90.

Les mêmes, en papier fin, figures enluminées.

Oeuvres posthumes de Buffon, 2 volumes in-12, contenant 80 fig. de quadrupèdes sur 40 planches: en fig. enluminées.

Abrégé d'Histoire naturelle, orné de planches enluminées, contenant tous les Quadrupèdes connus & les principales familles des Oiseaux, au nombre de 748 figures, la plupart deslinées d'après nature. Le texte & les planches forment 8 vol. in 8vo. quatre de texte, & quatre de planches.

Cabinet des Fées, ou Collection choisie de tous les Contes des Fées, & autres Contes merveilleux, suivi d'un essai sur l'origine de ces Contes & sur leurs Auteurs, par *M. DE MAYER*. 41 volumes in 12, ornés de 120 belles gravures.

Code du Bonheur, renfermant des maximes & des règles relatives aux devoirs de l'homme envers lui-même, envers les semblables, & envers Dieu, par *M. RODOLPHE LOUIS D'ERLAC*, Membre du Conseil Souverain de la République de Berne. Paris 1788. 7 volumes in 8vo.

Voyage en Pologne, en Suède, &c. par *M. WILL. COXE*, 4 volumes in 8vo. avec figures. *Geneve*.

Les Aventures de *DON QUICHOTTE*, 6 volumes in-12, avec fig.

Voyage du Jeune *ANACHARSIS* en Grèce. 7 vol. in-8vo. avec planches & cartes. *Paris*.

Voy.

Voyage du jeune ANACHARSIS en Grèce, 9 volumes in 12, avec atlas. *Edition de Deux Ponts* 1791.

en papier fin.

Histoire de Cleveland, ou le Philophe Anglois, par l'Abbé PREVOST, in 12. 8 vol.

Ami (l') des Enfans, 1ere & 2e année, & l'Ami des Adolescens, par M. BERQUIN, 12 vol. in 12.

Voyage autour du Monde, & principalement à la côte Nord-Ouest de l'Amérique, fait en 1785, 1786, 1787 & 1788, à bord du *King-George* & de la *Queen-Charlotte*, par les Capitaines PORTLOCK & DIXON, traduit de l'Anglois par M. BAS, 2 volumes in 8vo. avec 22 figures.

Born (Ign. Eq.) Musæi Cæsarei Windobonensis testacea, quæ jussu Mariæ Theresiæ aug. disposuit. grand in-folio, sur papier de Hollande, avec des figures enluminées: à Vienne 1780.

Oeuvres Complètes de Mr. MABLY, 12 vol. in 8vo. Paris 1789.

Les Amours de Psyché & de Cupidon par *J. de la Fontaine*, Edition ornée de Figures imprimées en couleurs, d'après les Tableaux de *M. Schall*, avec caractères de *Didot*, sur papier velin, grand quarto. Paris 1791.

Les Nuits Champêtres, par M. DE LAVERAUX, nouvelle Edition, avec 4 fig. en taille-douce, par M. W. MAIL, in-12. *Berlin*.

Traité d'Anatomie & de Physiologie. avec des planches colorées, représentant au naturel les divers organes de l'homme & des animaux par M. *Picq d'Azyr*. 2 Tomes en 7 differents cahiers, de l'imprimerie de *M. Didot* à Paris; gr. folio. (*Dit kostbaare Werk wordt met alle vlyt voortgezet.*)

Dictionnaire des Jardiniers & des Cultivateurs, par *Philippe Miller*, trad. sur la 8me Edition Anglaise, avec un grand nombre d'additions de différens genres, grand 8vo. 8 vol. avec fig.

Nouveau Dictionnaire historique de tous les Hommes qui se sont fait un nom par des talens, des vertus, des forfaits, des erreurs &c. nouv. Edit. 9 vol. gr. 8vo.

Voyage de *M. le Vaillant*, dans l'intérieur de l'Afrique, par le Cap de Bonne-Espérance, dans les années 1780 à 1785, gr. 8vo. 2 vol. avec figures.

Le même avec figures enluminées. *Tome 3, 4 & 5 sous presse.*

De la Monarchie Prussienne sous Frederic le Grand, avec un appendice contenant des recherches sur la situation actuelle des principales contrées de l'Allemagne, par le Comte de *Mirabeau*, 8 vol. gr. 8vo. avec un Atlas en fol.

Voyage au Tour du Monde & principalement à la Côte Nord-Ouest de l'Amérique fait en 1785, 1786, 1787 & 1788, par les Capitaines *Portlock* & *Dixon*, 4to. avec Cartes, Paris 1789.

Angleterre Ancienne, ou Tableau des Mœurs, Ouvrage traduit de l'Anglois de *M. Joseph Strutt*, par M. B*** & pouvant servir de suite aux Recueils de *Montfaucon* & de *Caylus*, 2 vol. 4to. Paris avec fig. colorées.

Oeuvres de *Florian*, 5 vol. Neufchatel.

Recherches sur la nature & les causes de la richesse des Nations: traduit de l'Anglois de *M. A. Smith*, 4 gros volumes in-12.

Voyage en Nubie & Abissinie &c. avec 4 Voyages dans la Caffrie 6 vol. in 4to dont un de planches par *James Bruce* & *Paterfon*, Edit. de Paris.

Le même Ouvrage, X vol. grand 8vo. avec l'Atlas des planches en quarto. Paris.

Roland Furieux, 4 vol. grand 8vo. avec 93 belles gravures. Paris.

Les

Les Ruines, ou Méditations sur les Revolutions des Empires
par Mr. de Volney, in 8vo. figures.

Hist. philosoph. & politiq. des Etablissemens & du commerce
des Européens dans les deux Indes, par l'Abbé Raynal,
10 vol. gr. 8vo. avec l'Atlas, *nouvelle édition.*

Men vindt ook by dezelve de fraaiste Romans en Lees-
boeken, in het Engelsch, en binnen kort zullen
by hem de nieuwe Drukken der volgende Wer-
ken te bekomen zyn:

BOLINGBROKE's Letters on the Use and Study of History, 1 vol.
GIBSON's History of the Decline and Fall of the Roman Empire,
14 vol.

ROBERTSON's History of the Emperor Charles V. 4 vol.

BLAIR's Lectures on Rhetoric and Belles Lettres, 3 vol.

KIPPIS' Life of Captain James Cook, 2 vol.

FERGUSON's Essay on the History of Civil Society, 1 vol.

KEATE's Account of the Phelew-Islands, 1 vol.

HUME's History of England, 12 vol.

GILLIES' History of Ancient Greece, 5 vol.

ROBERTSON's History of America, 3 vol.

MIDDLETON's Life of Cicero, 4 vol.

SHAFRESBURY's Characteristics, 3 vol.

SMITH's Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of
Nations, 4 vol.

FERGUSON's History of the Progress and Termination of the Ro-
man Republic, 6 vol.

ROBERTSON's History of Scotland during the reigns of Queen
Mary, James VI. &c. 3 vol.

———— Disquisition concerning India, 1 vol.

DELOIME's Constitution of England, 1 vol.

WATSON's History of Philip II. 3 vol.

BURKE's Inquiry into the Sublime, 1 vol.

BERKINGTON's History of Abelard and Heloise, 1 vol.

———— History of Henry II. of England, 2 vol.

WATSON's History of Philip III. 2 vol.

HUME's Essays and Treatises.

SMITH's Theory of Moral Sentiments, 2 vol.

JUNIUS's Letters, 1 vol.

On souscrit chez le même pour la superbe édition complète de
LA BIBLE en Français, contenant L'ANCIEN ET LE NOUVEAU
TESTAMENT, ornée de trois cents Figures, destinées par M.
Marrillier, & gravées par les meilleurs artistes; XII volumes
en quarto, & en octavo; grand papier, le texte imprimé avec
les beaux caractères de M. Didot le jeune, dont, entr'autres
beaux ouvrages sortis de ses presses, on connoît les superbes
éditions du *Telemaque*, en 2 vol. en 4to. & de l'*Imitation de*
J. C. — Cette édition se distribuera en vingt cinq livraisons
de douze Estampes chaque, accompagné du texte qui y sera
relatif; lesquels se succéderont avec toute promptitude pos-
sible.

Le prix de chaque livraison, composée de douze estampes &
du texte qui y sera relatif, en 8vo. grand papier, sera pour
les souscripteurs. f 6 : . : .

On peut voir chez l'Editeur les Livraisons déjà parues.

On trouve aussi chez l'Editeur beaucoup d'autres Nouveautés &
il se charge des Commissions, pour la France, le Pays-Bas,
l'Allemagne, &c.

